

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BABA-BEBEK BAĞLANMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER;
MANİSA ÖRNEĞİ**

HAZIRLAYAN: SEVAL KILAN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. SALİHA ÖZPINAR

MANİSA- 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BABA-BEBEK BAĞLANMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER;
MANİSA ÖRNEĞİ**

HAZIRLAYAN: SEVAL KILAN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. SALİHA ÖZPINAR

TEZ SAVUNMA SINAVI JÜRİ ÜYELERİ

Doç. Dr. SALİHA ÖZPINAR

Dr. Öğr. Üyesi SELMA ŞEN

Prof. Dr. HATİCE YILDIRIM SARI

MANİSA- 2019

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10268646
Yazar Adı / Soyadı	SEVAL KILAN
T.C.Kimlik No	32260094062
Telefon	5438664058
E-Posta	sevalunver@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	BABA-BEBEK BAĞLANMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER; MANİSA ÖRNEĞİ
Tezin Tercümesi	FATHER-BABY ATTACHMENT AND INFLUENCING FACTORS; MANİSA CASE
Konu	Hemşirelik = Nursing
Üniversite	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Ebelik Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2019
Sayfa	84
Tez Danışmanları	DOÇ. DR. SALİHA ÖZPINAR
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

18.07.2019

İmza:

**BABA-BEBEK BAĞLANMASI ve ETKİLEYEN FAKTÖRLER;MANİSA
ÖRNEĞİ**

Öğrenci: Seval KILAN

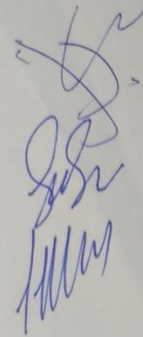
Danışman: Doç.Dr.Saliha ÖZPINAR

Bu tez çalışması 10.07.2019 tarihinde jürimiz tarafından "...Ebelik Tezli Yüksek Lisans Programı" nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı: Doç.Dr.Saliha ÖZPINAR
(Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

Üye : Dr.Öğr.Üyesi Selma ŞEN
(Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

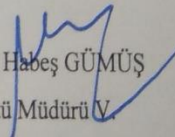
Üye: Prof.Dr.Hatice YILDIRIM Sarı
(İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Bu tez,Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından başarılı bulunmuştur.

...11.07.2019...

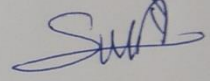
Prof. Dr. Bilal-i Habes GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü V.

I.BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarda etik dışı hiçbir davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Seval KILAN

II. TEŞEKKÜR

Tez danışmanlığı süresince, tez konumun belirlenmesinde ve planlanmasında desteği olan, çalışma süresince karşıma çıkan zorluklarda hem bilimsel hem de manevi anlamda desteğini esirgemeyen, değerli tez danışmanım Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölüm Başkanı Doç. Dr. Saliha ÖZPINAR'a, hayatım boyunca yanımda olan, maddi ve manevi her konuda desteklerini esirgemeyen, varlığıyla her zaman bana güç veren, eşim Süleyman KILAN'a, teşekkür ederim.

III. KISALTMALAR VE SİMGELER

B-BBÖ: Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği

IV. İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	Sayfa Numarası
I.BEYAN	i
II. TEŞEKKÜR	ii
III. KISALTMALAR VE SİMGELER	iii
IV. İÇİNDEKİLER	iv
V.TABLO DİZİNİ/ ŞEKİL DİZİNİ	iv
1.ÖZET	1
2.ABSTRACT	2
3.GİRİŞ VE AMAÇ	3
3.1.ARAŞTIRMANIN AMACI	4
3.2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
4. GENEL BİLGİLER	6
4.1.BAĞLANMA KAVRAMI	6
4.2.BAĞLANMA KAVRAMINI AÇIKLAYAN KURAMSAL YAKLAŞIMLAR	10
4.2.1.John Bowlby	10
4.2.2.Bartholomew ve Horowitz' in Dörtlü Bağlanma Modeli	14
4.2.3.Margareth Mahler	15
4.2.4.Diğer Kuramsal Açıklamalar	16
4.3.BAĞLANMAYA ETKİ EDEN FAKTÖRLER	20
4.4.BAĞLANMA STİLLERİ/TARZLARI	22
4.4.1. Güvenli Bağlanma	23
4.4.2. Güvensiz Bağlanma	25
4.4.3. Saplantılı Bağlanma	25
4.4.4. Kaygılı-Kararsız Bağlanma	26
4.4.5. Kaçınan Bağlanma	27
4.4.6. Korkulu Bağlanma	28
4.5.BEBEKLİK VE ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE BAĞLANMA	28
4.6.BAĞLANMANIN BAZI PSİKO-SOSYAL DEĞİŞKENLER İLE İLİŞKİSİ	31
4.6.1. Başarı	32
4.6.2. Çocuğun Cinsiyeti	32
4.6.3. Yalnızlık	33
4.6.4. Ebeveyn Cinsiyeti	33
4.6.5. Negatif Duygular	34
4.6.6. Ayrılık ve Yitirme Korkusu	34
4.6.7. Yas	35

4.6.8. Bağlanma ve Öznel İyi Oluş	35
4.6.9. Bağlanma ve Kendilik/Kimlik	35
4.6.10. Bağlanma ve Sevgi	36
4.6.11. Bağlanma ve Sosyal İlişkiler	36
4.7.BABA BEBEK/ÇOCUK BAğLANMASI İLE İLGİLİ	37
ÇALIŞMALAR	
4.7.1.Uluslararası Çalışmalar	37
4.7.2. Ulusal Çalışmalar	40
5.GEREÇ VE YÖNTEM	50
5.1.ARAŞTIRMANIN TİPİ	50
5.2.ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE SÜRESİ	50
5.3.ARAŞTIRMANIN EVRENİ ve ÖRNEKLEMİ	51
5.4.ARAŞTIRMA SORUSU	52
5.5.BAĞIMLI VE BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	52
5.6.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	53
5.6.1.Baba-Bebek Tanıtım Formu	53
5.6.2.Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği	53
5.7.VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ	54
5.8.VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	54
5.9.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	54
5.10.ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ	55
6.BULGULAR	56
6.1.BABALARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE	56
İLİŞKİN BULGULAR	
6.2.BABALARIN EŞLERİNİN DEMOGRAFİK	58
ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR	
6.3. BABALARIN EŞ İLE İLİŞKİ DURUMUNA GÖRE	59
BULGULAR	
6.4.BABALARIN EŞ İLE AKRABALIK DURUMUNA	59
GÖRE BULGULAR	
6.5. BABALARIN SAğLIK BİLGİLERİNE GÖRE	60
BULGULAR	
6.6. BEBEĞİN AİLE İÇİ İLİŞKİYE ETKİSİNE GÖRE	60
BULGULAR	
6.7.BEBEĞE İLİŞKİN BULGULAR	61
6.8.BAğLANMA ÖLÇEĞİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE	62
GÖRE FARKLILIKLARININ İNCELENMESİ	
7.TARTIŞMA	72
8.SONUÇ VE ÖNERİLER	78
9.KAYNAKLAR	79
10.EKLER	85
11.ÖZGEÇMİŞ	95

V.TABLO/ŞEKİL DİZİNİ

Tablo 1.Araştırma Örnekleminin Dağılımı	51
Tablo 2.Babaların Demografik Özellikleri	56
Tablo 3.Babaların Eşlerinin Demografik Özellikleri	58
Tablo 4.Babaların Eş ile İlişki durumu	59
Tablo 5.Babaların Eş ile Akrabalık Durumu ve Daha Önce Evlilik Yapma Durumu	59
Tablo 6.Babaların Sağlık Bilgilerinin Durumu	60
Tablo 7.Bebeğin Aile İçi İlişkiye Göre Durumu	60
Tablo 8.Bebek ve Bebekle Kurulan İlişkiye Yönelik Durum	61
Tablo 9.Yaş Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	63
Tablo 10.Eğitim Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	63
Tablo 11.Çalışma Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	64
Tablo 12.Babanın Çalıştığı İş/Meslek Grubuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	65
Tablo 13.Babanın Eşinin(annenin) Eğitim Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	65
Tablo 14.Birlikte Yaşanan Eşin Yaşına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	66
Tablo 15.Eş ile Evlenme Yaşına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	66
Tablo 16.Eş İle Birlikte Yaşama Süresine Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	67
Tablo 17.Eş ile Akrabalık Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	67
Tablo 18.Bebeğin Yaşına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	68
Tablo 19.Bebeğin Cinsiyetine Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	69
Tablo 20.Bebeğin Ailedeki Çocuk Sırasına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı	69
Tablo 21.Baba-Bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler Çoklu Analiz Sonuçları; Manisa Örneği	70
Şekil 1. Zaman çizelgesi	50

1.ÖZET

BABA-BEBEK BAĞLANMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER; MANİSA ÖRNEĞİ

Seval Kılan

Danışman: Doç.Dr. Saliha Özpınar

Ebelik Anabilim Dalı

Amaç: Bu araştırmanın temel amacı baba-bebek bağlanma ilişkisi ve etkileyen faktörlerin saptanmasıdır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, 1 Ocak 2019- 1 Nisan 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Manisa ili Yunusemre ilçesinde yaşayan 6-12 aylık bebeğe sahip evli erkekler oluşturdu (N:1385). Örneklem büyüklüğünü belirlemede bilinmeyen prevalans %50 olarak alınmıştır ve 0,05 yanılğı düzeyinde %95 güven aralığında en düşük örneklem büyüklüğü 301 olarak belirlendi. Örnekleme yöntemi olarak her bir aile hekiminden kaç birey alınacağı nüfusa orantılı olarak belirlendi ve alınacak bireylerin belirlenmesinde randomizasyon kullanıldı. Verilerin analizinde SPSS 15.00 for Windows programı kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (yüzde, ortalama, standart sapma) ve student T test kullanıldı. Tekli analizlerde farklı bulunan değişkenler çoklu analize alındı.

Bulgular: Araştırmaya katılan babaların B-BBÖ ölçeğinden aldıkları puan dağılımı $73 \pm 9,1(43-89)$ 'dir. Üst sosyal statüde bulunan, düzenli bir çalışma durumu olan, evlilik süresi 10 yıl altı olan, eş ile akraba olmayan, birlikte yaşayan eş ile evlenme yaşı 20 yaş ve üzeri olan, ilk bebeği olan babaların toplam bağlanma düzeyleri daha yüksek olup daha olumlu bağlanma davranışları gösterdikleri belirlendi. 8 ay ve daha küçük bebeğe sahip babalar ile 40 yaş altı babaların sabır ve hoşgörü düzeyleri daha yüksektir.

Sonuç: Baba- bebek bağlanması sosyoekonomik faktörlerden etkilenmektedir. Bu durumun sosyokültürel özelliklerden etkilenebilir olduğu düşünülmektedir. Bu durumun sosyokültürel özelliklerden etkilenebilir olduğu düşünülmektedir. Bu durumun sosyokültürel özelliklerden etkilenebilir olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bebek, baba, bağlanma

2.ABSTRACT

FATHER-BABY ATTACHMENT AND INFLUENCING FACTORS; MANISA CASE

Seval Kılan

Supervisor: Doç.Dr. Saliha Özpınar

Department Of Midwifery

Objective: The aim of this study was to determine the relationship between father-baby attachment and the influencing factors.

Materials and methods: The research was conducted between 1 January 2019 – 1 April 2019. The study population consisted of married men who had a baby of 6-12 months and were resident in Yunusemre district of Manisa province (N: 1385). The unknown prevalence was assumed as 50% for determining the sample size, so the min. sample size was determined as 301 in the 95% confidence interval at 0.05 error level. As a sampling method, the number of men who would be taken from each family practice was determined in proportion to the population. Statistical analysis was performed using SPSS 15.00 for windows package software. Descriptive statistics (percentages, mean, standard deviation) and Student's t-test were used to evaluate the data. Variables that were different in the single analysis were taken into multiple analysis.

Results: The distribution of the scores of the fathers, which was taken from the B-BBÖ scale, was $73 \pm 9,1$ (43-89). Fathers who are in upper social status, who have a regular working status, who are under 10 years of marriage, who have not blood relation to the spouse, who are married to the present spouse in the age of 20 years and older, and who have the first baby have higher total attachment levels and show more positive bonding behaviors. Fathers with babies under the age of 8 months and fathers under 40 years age have higher levels of patience and tolerance.

Conclusion: Father-baby attachment is influenced by socioeconomic factors. It is thought that it is important to do studies related to the subject in different regions considering that it may also be affected by the sociocultural situation.

Keywords: Baby, Father, Attachment

3.GİRİŞ VE AMAÇ

Bağlanma, yaşamın ilk dönemi olan bebeklik çağında başlar ve aşamalı bir şekilde devam ederek hayat boyunca sürmektedir. Bebeklikteki bağlanma, bebeğin ihtiyaçları karşısında ilk başvuracağı kişiyi araması, zamanın bir kişiyle geçirilmek istenmesi, korku veren durumlarda da yine aynı kişinin aranması ile ilgili bir durumdur. Bebeklikteki bağlanma, bebekte rahatlama duygusunu yaratan bir davranış örüntüsü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bebeğin bağlanma objesi ile arasındaki bağ/ilişki, diğer insanlarla olan ilişkisinden farklıdır ve bu ilişkinin biçimine göre kendini onun yanında güvende hissetmektedir. Araştırmalar en önemli bağlanma objesinin anne ve babalar olduğunu ortaya koymaktadır (Soysal ve ark.).

Bağlanma ile ilgili olarak yapılan birçok araştırma, bireyin çocukluk dönemindeki bağlanma kalitesinin yetişkinlik yıllarındaki ilişkilerini önemli düzeyde etkilediğini ortaya koymaktadır. Kişilerin iletişim becerileri, sorun çözme becerileri gibi temel becerilerinin yanında bağlanma stilleri de ilişki tarzlarına etki etmektedir (Erözkan 2009).

Araştırmalara göre anne (veya baba) ile bebek arasındaki bağlanma ilişkisi olumlu ve güçlü ise kişilerin sonraki yıllarda kurduğu ilişkiler de pozitif bir nitelik taşımakta, bağlanma ilişkileri olumsuzsa bireyin sonraki yaşamındaki ilişkileri de önemli düzeyde sorunlu bir görünüm taşımaktadır. Bağlanma ilişkilerinin sosyal ilişkilerin yanında evlilik ilişkisinin yapısını da çok önemli ölçüde etkilediği belirtilmektedir. Güvenli ve güçlü ilişkilere dayalı bağlanma ilişkileri olan bireylerin evliliklerinin daha sorunsuz olduğu, sorunlu bağlanma ilişkileri olan bireylerin ise evliliklerinde daha fazla sorun çıktığı görülmektedir (Akbay 2015).

Ana babaya bağlanma stilleri yaşamın en önemli ilişkilerinden birisi olan romantik ilişkilerin biçimini ve tarzını da önemli düzeyde etkilemektedir. Üniversite öğrencilerine yönelik olarak yapılmış bir araştırmanın bulgularına göre ana babaya

bağlanma stilleri öğrencilerin aşk stillerini etkilerken tutkulu aşk, arkadaşça aşk, sahiplenici aşk puanlarını da önemli düzeyde etkilemektedir (Ercan 2016). Duygusal ilişkilere yönelik tutumlarla bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir başka çalışmada ise gerek kadınlar gerekse erkeklerde bağlanma stilleri ile kıskançlık gibi duygular arasında yakın bir ilişki olduğu görülmektedir (Curun ve Çapkın 2014).

Bireylerin bağlanma stilleri birçok faktörden etkilenmektedir. Literatürde yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik yapı, psiko-sosyal yapı, stres ve depresyona yatkınlık, kaygı düzeyi gibi birçok faktörün bağlanma stillerine etki ettiği görülmektedir. Türkiye’de üniversite öğrencilerine yönelik olarak yapılan bir araştırmada depresyona yatkınlık ile bağlanma stilleri arasında bir ilişki görülürken öğrencilerin cinsiyetlerine göre bağlanma ve bağlanma stilleri puanlarının farklılaştığı görülmektedir (Keklik 2011).

Kaygı, sosyal destek, kaçınma gibi kavramlarla bağlanma stilleri arasında ilişkinin olduğuna işaret eden bulguları olan Yazıcıoğlu’nun (2011) araştırması ise cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, ailenin ekonomik durumu gibi sosyo-demografik değişkenlerin bağlanma stillerine etkisinin olmadığına dair bulgular ortaya koymaktadır. Araştırmaların bulguları bu iki örnek çalışmada görüldüğü gibi farklılaşabilmektedir. Araştırmanın verilerinin elde edildiği örneklemin özellikleri, coğrafi ve kültürel farklılıklar gibi birçok nedenin buna yol açmış olması muhtemeldir.

3.1.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı baba-bebek bağlanma ilişkisi ve etkileyen faktörlerin saptanmasıdır.

3.2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırmanın konusunu oluşturan bağlanma uygulamalı birçok çalışmada özellikle ilişkiler ve benlik kavramı etrafında ele alınmıştır. Literatürde daha çok

anne-bebek bağlanmasının çalışıldığı fakat baba ile bebekleri arasındaki bağlanmanın çok fazla çalışılmadığı görülmektedir. Bu bakımdan bu araştırmanın bulgularının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca elde edilecek bulguların ebeveyn eğitimleri açısından pratik yararlar sağlayacağı düşünülmektedir.

4. GENEL BİLGİLER

4.1.BAĞLANMA KAVRAMI

Etimolojik anlamı, göreve bağlılık ve onu yerine getirme olan “bağ” kelimesi, anne çocuk ilişkisindeki bağlanma kavramı olarak ilk kez on sekizinci yüzyılda Jean Jack Roussenau tarafından kullanılmaktadır. Bireylerin kendileri için önemli olan kişilerle güçlü duygusal bağını ifade eden bağlanma kuramı, bebeklik döneminde ebeveynleriyle kurdukları bağlanma davranışını konu etmektedir (Kavlak ve Şirin 2009).

Bağlanma, işlevsel olarak bir tarafın diğer tarafa eklenmesi, tek taraflı olarak bağlı hale gelmesinden ziyade tarafların karşılıklı olarak birbirlerine bir bağ hissetmeleri ve bu bağ etrafında ilişkilerinin şekil almasıdır. İnsanların çocukları ile bu anlamdaki bağları, doğumla birlikte başlamakta ve bebekle ebeveynlerin teması ne kadar erken ve sık gerçekleşirse oluşacak bağın o denli kuvvetli olacağı varsayılmaktadır. Bu nedenle annenin yeni doğum yaptığı zamanlar bağlanma açısından çok kritik bir dönem olarak kabul edilmektedir. Doğumun hemen ardından anne-bebek temasının gerçekleşmemesi ya da gecikmesi, sonraki dönem ilişkilerini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalar özellikle ten tene temasın önemine vurgu yaparken hem anne hem babanın doğumdan kısa bir süre sonra bebekle fiziksel temas kurmasının aradaki bağı güçlendireceğini ileri sürmektedir (Redshaw ve Martin 2013).

İnsan yavrusu hayata güçsüz ve korunmaya muhtaç olarak ve bir bakım verene ihtiyaç duymaktadır. İnsan hayatta kalmasını sağlayacak olan uyum düzenekleriyle dünyaya gelmektedir ve bakım verenle arasında gelişen duygusal bağ, bağlanma

olarak tanımlanmaktadır. Bağlanma kendilik algısı ve kişilik yapısına olan etkisinden dolayı kişilerin tüm yaşamları boyunca belirleyici olmaktadır. Gelecekteki ilişkilerinde yaşayacakları uyum ya da uyumsuzluklar bebeklikteki bağlanmanın niteliği ile ilişkilendirilmektedir. Birçok ruhsal bozukluğun temeline ya da nedenlerine bakıldığında ilk çocukluk döneminde yaşanan yoksunlukların ve kötü deneyimlerin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bebeklikteki bağlanma stillerinin mutlu ve sağlıklı bir yaşam için kritik bir öneme sahip olduğu görülmektedir (Gümüş ve Güler 2018).

Bebeğin dünyaya geldiği ilk aylarda ilk bakım verenlerle iletişim kurmak için geliştirdiği tüm davranışlar bağlanma davranışı olarak tanımlanmaktadır. İki kişi arasında yaşanan en yoğun ve duygusal ilişki olarak görülen bağlanmanın bebek ve anne arasında yaşanan şekli bebeklikteki bağlanmayı ifade etmektedir. Bebeğin anneye verdiği olumlu tepkiler, onun yakınında olma isteği, korku ya da stres durumunda onu araması ve onun yanında kendini güvende hissetmesi davranışları bağlanma sürecindeki davranışları oluşturmaktadır (Karataş 2017).

Bebeklerin doğumdan itibaren ilk yıllardaki en önemli işi anne-babası veya onların yerini alan bakıcıları ile duygusal temelde güvenli bir ilişki kurmak, karşılıklı bir bağlanmayı yaratmaktır. Daha sonra ise büyüdükçe sevdikleri ve hayatında önemli bulduğu kişilerle bağlantı kurmanın yollarını aramaya devam etmektedir. Dolayısıyla insanın doğduktan sonraki belirli bir süre için en önemli başarısının yaratacağı bağlanma ilişkileri olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlanmada etkileşim ne kadar karşılıklı ve eğlenceli olursa bebeğin kendini güvende duyma hissi de o düzeyde güçlenmektedir. Bebeğin/çocuğun kendini güvende duyma duygusu arttıkça gelişimi daha sağlıklı bir hal almakta ve davranışları da bu çerçevede çevre tarafından uyumlu ve kabul edilebilir olmaktadır (Biringen ve ark. Erişim Tarihi: 13.05.2019).

Bağlanma kuramı bebeklerin psiko-biyolojik bir sistemle, tehdit ya da tehlike durumlarında kendilerini koruyacak bir figür arayışı ile dünyaya geldiklerini ifade etmektedir. Bebeğine karşı duyarlı ve destekleyici olan bağlanma figürü bebeğin güvenli bağlanma gerçekleştirmesine imkan verirken, duyarsız ya da ulaşılamaz olan bağlanma figürünün bebekte bağlanma davranışını olumsuz şekilde etkilediği öne sürülmektedir. Kişiler arası iletişim anlamında bebeğin bazı temel davranışlarına yön

veren bağlanma davranışının bu ilk dönemde hangi yönde gerçekleştiği önem kazanmaktadır (Ata 2014).

Bağlanma kavramı, psikolojide çocuk ile ona bakım veren arasında gelişen, daha çok ilk çocukluk evrelerinde gözlemlense de kişinin hayatı boyunca etkisini sürdüren ilişki örüntülerini ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Çocuğun kendisine bakım veren kişiyi araması, ona yakın olmak istemesi ve özellikle stres durumlarında daha belirgin olarak gözlenen bağlanma davranışı insan doğasının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Bağlanmanın şeklini belirleyen anahtar kavramın çocuğa bakım veren ebeveynlerin, ihtiyaç duyulduğunda ulaşılabilir olmaları ve yaklaşımlarının tutarlılığı ve sürekliliği olduğu bilinmektedir (Erözkan 2011).

Bağlanma yaşamın daha ilk günlerinde bebekle ona birincil bakımı veren kişi arasında gelişen bebekte güçlü bir güven duygusunu oluşturan doğal, duygusal yönü ağırlıklı bağ olarak tanımlanmaktadır. Gebelikle birlikte başlayıp, fetüsün hareketleri ile artan ve doğum olayıyla iyice kuvvetlenen bu bağ, yaşamın ilk yılında iyice pekişen çok etkili bir ilişki olarak devam etmektedir (Aydemir ve Alparslan 2016).

İnsan yavrusunun doğadaki diğer canlıların yavrularına kıyasla hayatta kalabilmek için çok daha uzun süre anne babanın yardımına muhtaç olması bu bağı ve insanların topluluk halinde ve bir arada yaşama isteğini de açıklamaktadır. Bebek yanındayken rahat ve güvende hissettiği, zamanını yanında geçirmek istediği, korktuğunda aradığı kişiye bağlanmakta ve ona olumlu tepkiler vermektedir. Bağlanmanın üç temel parametresi vardır. Bunlar; başlangıç yaşı, bağlanma şiddeti ve birincil bağlanma objesi olarak sıralanmaktadır. Altıncı aydan itibaren bebeklerin bağlanma davranışını kendi istekleri ile yakınlık kurdukları tek bir kişiye yönlendirdikleri görülmektedir ve bu kişiye birincil bağlanma objesi denilmektedir. Birincil bağlanma objesi ile bebek arasındaki ilişki diğerleriyle olanlardan farklıdır. Bebek için tek güvenilir dayanağın bir güvenlik üssü gibi gördüğü birincil bakıcı olduğu bilinmektedir. Bağlanma ilişkisinde annenin anahtar konumunda olduğu görülmektedir. Anne ile bebek arasındaki bağlanma ilişkisinin henüz tam olarak kanıtlanamamakla birlikte doğumdan önce bebek daha anne karnında iken başladığı düşünülmektedir. Yirmi altıncı haftadan itibaren algılama tepki ve işitme yeteneklerini kazanmaya başlayan bebek ve bedeninde meydana gelen değişiklikleri benimseyen annenin olumlu duygularını bebeğine henüz karnındayken aktarabilmesi

bağlanmanın ilk temellerini oluşturmaktadır. Yine pek çok araştırmacıya göre bağlanma anne figürünün sıcaklığı ile gerçekleşmektedir ve bu noktada annenin kendi bebekliğindeki bağlanma ilişkisi anne baba ile ilişkisi; evliliğine ve çocuğu ile kuracağı ilişkiye yansımaktadır. Bebeğin anne ve baba ile olan ilişkisindeki duyarlılık onun sosyal ve duygusal açıdan gelişimi kendini ifade edebilmesi için önemli görülmektedir. Araştırmacılar genç insanların hayatındaki en önemli kişilerin anne ve baba olduğunu onlarla kurulan ilişkilerin de ruh sağlığı üzerinde belirleyici rol oynadığı görüşünde birleşmektedirler. Bağlanma konusu son yıllarda anne-çocuk ilişkisi üzerine yapılan araştırmaların önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bunun nedeni anne-baba-çocuk ilişkilerindeki ayrıntıların giderek önem kazanması olarak görülmektedir. Doğum sonrası kurulan bağlanma bu bağlanmanın kalitesi kişinin gelecek yaşamına olan etkisi bakımından önemli görülmektedir. Kişilerin çocukluk ergenlik ve ileri ki yaşlardaki ilişkileriyle bu bağın yakından ilgili olduğu ve görülen psikopatolojik durumların temelinde bağlanma davranışının niteliğinin yattığı düşünülmektedir(Soysal ve ark. 2005).

Bağlanma bütün memeli türlerinde doğuştan var olan ve yeni doğan bebeğin hayatta kalmasını sağlayan evrimsel bir sistem olarak görülmektedir. Bağlanmanın iki temel amacı; bağlanma figürüne yakınlıkla tehlikelerden korunmak, bağlanma figürünün verdiği güven ortamında çevreyi keşfetmeyi sağlamaktır. Ağlama, izleme, tutunma, aksileşme gibi bağlanma davranışları bağlanma figürünün yokluğunda veya tehdit edici durumlarda ortaya çıkan davranış biçimleri olarak görülmektedir. Benlik ve başkaları ile ilgili tutumlar olarak bağlanma davranışına bakıldığında, güvenli bağlanan kişilerin, başkalarına bağımlılığının ve başkalarından kaçınmasının az olduğu, kaygılı bağlanan kişilerin, başkalarına bağımlılığı fazla fakat başkalarından kaçınmasının az olduğu, kaçınan bağlanan kişilerin, başkalarına bağımlılığı az ve başkalarından kaçınmasının fazla olduğu, korkulu bağlanan kişilerin ise, başkalarına bağımlılığı fazla başkalarından kaçınmasının da fazla olduğu gözlemlenmektedir. Korkulu bağlanma kaygılı ve kaçınan bağlanmanın tepkilerini de içermektedir (Yıldızhan 2016).

Bağlanma davranışı, kişilerin iyi tanıdıkları ve hayatla daha güçlü başa çıkabildiğini düşündükleri bir başka bireye yakın olmak ve o yakınlığı koruma duygusuyla ona karşı geliştirdikleri davranış türü olarak tanımlanmaktadır. Korku

yorgunluk ve hastalık gibi bakım almayı gerektiren zamanlarda belirginleşen bağlanma davranışının diğer zamanlarda daha az ortaya çıktığı görülmektedir. Bağlanma figürünün varlığının sürekliliği ve yarattığı güven duygusu o insani ilişkiye değer verme ve devam ettirme konusunda kişiyi cesaretlendirmektedir. Her yaş grubunda insanın zorluklar karşısında güveneceği bir ya da daha fazla kişinin olduğu düşüncesi mutlulukla vermenin ötesinde merkezi ve yaşamsal bir rol oynamaktadır (Özeren ve Akın 2016).

Bağlanma, İnsanların kendileri için önemli olan kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlar şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuğun özel birine karşı (çoğunlukla anne olmaktadır) gösterdiği belirli davranış biçimi, iki kişi arasında gelişen, duygularla yüklü ilişkidir. Bebeklik ve çocukluk yılları kişiliğin oluşumunda kritik ve hızlı değişimlerin yaşandığı bir dönem olarak bilinmektedir. Bu dönemdeki yaşantılar ve yaşantıya etki eden faktörlerin farklılığı bireylerin kişilik yapılarının da kendine özgü olması sonucunu doğurmaktadır. Bu yaşlarda oluşmaya başlayan kişilik yapısı, sonraki yıllardaki davranışlarına ilgilerine ve değerlerine etki ederek onu diğer insanlardan ayıran temel özelliklerine yansımaktadır (Yıldız 2008)

4.2.BAĞLANMA KAVRAMINI AÇIKLAYAN KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

4.2.1. John Bowlby

Bağlanma kuramının kurucusu John Bowlby, çocuk ve ebeveyn arasındaki güçlü bağlanma sürecini ortaya koyan kuramın temelini oluşturmuş, Mary Ainsworth ise bu teoriyi test ederek gelişmesini sağlamıştır (Kavlak ve Şirin, 2009; Alan 2011). Bağlanma kuramının kökeni, John Bowlby ve öğrencisi Mary Ainsworth'un çalışmalarına dayanmaktadır. Bowlby, teorinin merkezini ortaya koymakta Ainsworth ise, kuramsal iskelete metodolojik araçlar yardımıyla katkı sağlamaktadır (Yıldız 2018).

Bağlama kuramını ilk olarak ortaya koyan John Bowlby, bir psikiyatr ve psikanalisttir. Bowlby bağlanma kuramında, yeni doğan bebeklerin onlara bakmaya ve korumaya istekli ebeveynlerin varlığında hayatta kalabileceklerini, biyolojik

yetersizliği nedeniyle bebeğin bakım verene bağlanmasının kaçınılmaz olduğunu belirtmektedir. İçsel alışma modeli, Bowlby'nin kuramının en temel kavramlarından biri olarak bilinmektedir. Bu modele göre bireyler olayları algılayış şekillerine göre oluşturdukları öngörülerle dünyaya ve dünyadaki kendi yerlerine dair içsel çalışan davranış modelleri oluşturmaktadırlar. Bakıcıları tarafından ihtiyaçları karşılanan ve sevgi gören çocuklar güvenli bağlanma davranışı geliştirmekte, yetersiz düzensiz ve yersiz şekilde ihtiyaçlarına cevap alan çocuklar ise güvensiz bağlanma gerçekleştirmektedirler (zeren ve Akın 2016).

Bağlanma terimini ilk olarak 1958' de Bowlby kullanmıştır. Bunun ardından başka pek çok araştırmacı da gelecekteki ilişkiler için önemli rol oynadığı grlen bu ilişki davranışını araştırmıştır. 1950 yılında Dünya Sağlık rgt'nün çağrısıyla Londra'daki evsiz çocuklar üzerine bir bildiri sunmak üzere araştırma yapan Bowlby'nin bu çalışması ebeveyn-ocuk ilişkisi açısından önemli bir gündem oluşturmuştur. 1944 yılında Dünya Sağlık rgt'nün yayınladığı raporda yer alan Bowlby' nin '- Kırk Dört ocuk Hırsız: Kişilikleri Yaşamları' makalesinde ilk üç yılında anne yoksunluğu yaşayan çocukların ruhsal ve fiziksel hastalık riski altında olduğu etkili olmuş ve kabul görmüş olmasına rağmen, anne yoksunluğunun bu kötüleştirici etkiye nasıl sebep olduğu sorusunun yanıtız kaldığı görülmekteydi. Psikoanalitik gelenekle eğitilmiş olan Bowlby bu noktada psikoanalitik kuramın yetersizliği ve Dünya Sağlık rgt Raporu'nun da etkisiyle yeni arayışlar içerisine girerek yaptığı araştırmaların neticesinde önemli sonuçlara ulaşmış grnmektedir. İnsanların yakın ilişkiler kurmada gösterdikleri evrensel eğilimin bebeklik çağında ortaya çıktığı bu arayışların sonucunda ortaya çıkmış olan tespitler olarak kabul görmektedir. Bağlanma ilişkileri ve bebeklikteki bağlanma davranışlarının yetişkinlikteki yansıması benzerlik ve farklılıkları hala önemli bir araştırma konusu olarak değerlendirilmektedir. Bowlby'nin bağlanma terimini ilk olarak kullanması devamında pek çok araştırmacının ilgisini çekmiş ve anne bebeklikteki bağlanma davranışlarının gelecekteki ilişkileri yakından etkileyen rolüyle araştırma konusu olduğu görülmektedir. Harlow ve Lorenz'in hayvanlar üzerinde yaptıkları deneyler de ilk bağlanma deneyiminden yoksun olmanın bu yoksunluğun süresi ve niteliğinin daha sonraki ilişkilerin kalitesi üzerinde belirleyici olduğunu göstermekte ve bu bağlamda Bowlby'nin kuramını destekler nitelikte grnmektedir (Soysal ve ark. 2005).

Bebekler ve birincil bakımı veren ebeveynler arasındaki etkileşim biçimlerinin gözlemlenmesi sonucunda ilk kez John Bowlby tarafından oluşturulan bağlanma teorisinde Bowlby hastalık, ayrılık, ölüm gibi durumların bağlanma ihtiyacını aktive edebileceğine dikkat çekmektedir. Karakter özelliklerinin bir parçasını oluşturan bağlanma biçimleri ayrılık ya da kayıp gibi durumlarda daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır (Yıldızhan 2016).

Bowlby'ye göre bağlanma davranışı biyolojik donanım ile ilişkilidir. Bebek ile anne arasındaki birincil bağda bebeğin beslenme ihtiyacının etkili olduğu benimsenmektedir (Sumbas ve Sezer 2017).

Bowlby'nin bağlanma kuramında kişilerin erken yaşlarda birincil bakıcıları ile kurdukları ilişkilerin niteliğinin daha ileri yaşlarda o kişilerin başkalarıyla olan ilişkilerinde rehber olarak rol oynadığını vurguladığı görülmektedir. Bu konudaki genel kabulün de bu yönde olduğu, bebeklikteki bağlanma davranışlarının kişilerin psikolojik uyumunu etkilediği bilinmektedir. Bowlby'nin İçsel Çalışma Modeli' ne göre; çocuklar gelişme süreçleri boyunca bağlanma yaşantılarını “içsel çalışma modellerini” diğerlerinin zihin temsillerini oluşturarak içselleştirirler. Bowlby' ye göre, içsel çalışma modeli, deneyimlerin gerçek bir temsilidir ve bağlanma davranışı ile kişiler arası etkileşimde gelişme göstermektedir ve çocuğun anne baba imgelemelerini içselleştirme şeklinin ileriki yaşlarda bir ilişki yaşadığında o kişiyi ne gözle göreceğinin de temelini oluşturmaktadır. Bowlby, ihtiyacı olduğunda her an ulaşabildiği bir bağlanma figürüne sahip olan bireylerin, yoksun olanlara oranla daha az seviyede korku ve endişe duyduklarını belirtmektedir. (Arslan ve ark. 2012).

Bağlanma kuramının kurucusu olan Bowlby, çocukların ilk dönemlerindeki ilişki boyutlarının mevcut kuramlar dahilinde ele alınmasında yetersizlikler olduğunu belirterek, geleneksel “dörtlü kontrol modeli” yerine kişilerarası ilişkilere odaklanan “davranış kontrol sistemleri modeli” ni kullanarak kişiler arası ilişkileri daha öne çıkaran bir inceleme metodunu gündeme getirmektedir. Bowlby'nin tehlike ve risk durumunda bebekle birincil bakıcısı arasındaki yakınlığın korunması gerekliliğine dayanan bir bağlanma davranışı sisteminin varlığını esas aldığı görülmektedir. Her bireyin bir içsel çalışma modelinin olduğunu savunan Bowlby'e göre bu model iki ana boyutu içermektedir: Birincisi, bağlanma figürünün koruma ve destek çağrılarına cevap veren bir unsur olarak görülüp görülmemesi, ikincisi ise, bireyin kendisini

başkaları ve özellikle bağlanma figürü tarafından sevmeye değer birisi olarak görüp görmediğidir (Ata 2014).

Bowlby'e göre, benlik kavramının şekillenmesinde, ilk çocukluk döneminde bakım veren kişi ile çocuk arasındaki etkileşim son derece önemli rol oynamaktadır. Çocuğun kişilik gelişiminin başladığı ilk yer olan aile, çocuğa yeterli ilgi sevgi göstererek ait olma duygusunu yerleştirirse, çocuğun benlik duygusu olumlu olarak gelişmektedir. Tersine bir tutum içindeki ailede yetişen çocuk ise sevilmediği ve değersiz olduğu düşüncesi ile olumsuz yönde bir benlik algısına sahip olacaktır (Yüksel ve Kurtuluş 2016).

Bowlby bağlanmayı belli bir figüre karşı, özellikle stresli durumlarda yakınlık arama ve sürdürme eğilimli sürekli duygusal bağ olarak nitelendirmektedir (Yıldız 2008).

Bowlby'e göre kazandığı güven duygusunu içselleştiren çocuk bu yapıyı ailesi dışındaki kişilerde de kullanacaktır. Çocuğun ailede edindiği bağlanma biçimini diğer kişilere aktarabilmesi ailesi ile yaşadığı bağlanma biçiminin niteliğine göre şekillenmektedir (İlhan ve Özdemir 2012).

Bowlby'nin bağlanma kuramı Hazan ve Shaver'in çalışmalarının da katkısıyla yakın ilişkiler çerçevesindeki birçok olguyu anlamak için temel oluşturan nitelikte bir kuram olarak değerlendirilmektedir. Bowlby, ilk yıllar ve sonraki yıllar arasındaki bağlanma tutarlılığı ve sürekliliğini sağlayan mekanizmaları "zihinsel bağlanma modelleri" olarak adlandırılan temsili şemalar olarak tanımlamaktadır (Boyacıoğlu ve Sümer 2011).

Bowlby, bağlanmayı klasik çalışmalarında bebekler ve bakım verenlerin duygusal bağ kurmasındaki iki yönlü süreç olarak ifade etmektedir. Bebeklerin gülümseyerek, göz teması kurarak yetişkinlerin dikkatini çeken şefkat ve ilgi duygularını uyandıran davranışlarına, yetişkinlerin içtenlikle karşılık vermeleri sonucunda, bebek ve onun için önemli olan bakıcıları duygusal bir bağ kurmaktadır (Kanak ve ark. 2017).

4.2.2. Bartholomew ve Horowitz' in Dörtlü Bağlanma Modeli

Dörtlü bağlanma modelini geliştiren Bartholomew ve Horowitz, yetişkinlerin bağlanma stillerini kişinin kendisini ve diğerlerini algılama şekillerine göre iki boyutlu olarak tanımlamaktadırlar. Bartholomew modelinde, kişinin kendisi ve diğerleri algısı üzerine yoğunlaşmaktadır ve yetişkinlikteki bağlanmanın çocukluktaki bağlanmanın devamı niteliğinde olduğu görüşünü savunmaktadır (Gümüş ve Güler 2018).

“Benlik ve Diğerleri” bağlanma modelinde, bağlanma davranışını dört ayrı stilde gruplayan Bartholomew ve Horowitz, güvenli, korkulu, kaygılı ve saplantılı bağlanma stillerini de tanımlamaktadırlar. Buna göre; güvenli bağlanma stiline sahip kişiler, kendilerini olumlu bir şekilde değerlendiren, kendileri gibi başka insanları da değerli ve güvenilir bulup kabul edici davranışlar sergileyen kişiler olarak tanımlanmaktadır. Saplantılı bağlanma stiline sahip olan kişiler, başkalarını olumlu değerlendirirken kendilerine karşı olumsuz olup kendi değerlerini başkalarının kabulünde görmekte-dirler.

Kayıtsız bağlanma stiline sahip kişiler, kendilerini olumlu, diğer insanları ise olumsuz olarak değerlendirirken, kendilerine aşırı güvenli bu kişilerin diğer insanlara karşı güven duymadıkları görülmektedir. İlişkilerine bakıldığında kaygı düzeyleri düşük olan bu kişilerin kaçınmalarının fazla oldukları görülmektedir. Korkulu bağlanma stiline sahip kişiler ise, kendilerine de başkalarına da olumsuz tutum içinde, başkaları ile yakınlık kurmak isteklerine rağmen reddedilme korkusu ve güvensizliği ile yakın ilişkilerden kaçınan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Erözkan 2011).

Yetişkinlik dönemindeki bağlanma ilişkileri anlamında en kapsamlı çalışma modelinin Bartholomew (1990) tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bowlby'ye ait içsel çalışma modeli ile Ainsworth ve arkadaşlarının üçlü bağlanma stillerine dayanarak ortaya koyduğu modelde Bartholomew dört farklı bağlanma tarzından bahsetmektedir. Güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve korkulu bağlanma (İlhan 2012). Bartholomew'e göre güvenli bağlanan kişiler kendilerine ve çevrelerindeki kişilere olumlu duygularla bakmaktadırlar. Terk edilme korkusu hissetmeyen bu bireyler, insanlarla ilişkilerinde önemli sorunlar yaşamamaktadırlar. Saplantılı, kaçınan ve korkulu bağlanan kişilerin, kendileri

dışındaki kişilere karşı tutumları olumsuz olmakta ve ikili ilişkilerde sorun yaşayabilmektedirler (İlhan ve Özdemir 2012).

Bağlanma davranışını “Dörtlü Bağlanma Modeli” ile açıklayan Bartholomev ve Horowitz (1991)’e göre kişilerin bağlanma stillerini, kendileri diğerleri hakkındaki olumlu ya da olumsuz algıları belirlemektedir. Dört farklı bağlanma stilini öne çıkaran modelde, güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanmadan bahsedilmektedir (Çelik 2018).

Bartholomew, Bowlby’nin içsel çalışma modellerine ilave olarak bireylerin kendileri için oluşturdukları çalışma modelleri de olduğunu iddia etmektedir. Kişinin kendisine ait çalışma modelini ikili, başkalarına ait çalışma modelini de ikili olarak ele almakta ve toplam dört çalışma modelinden bahsetmektedir. Bartholomew, benlik ve başkaları modelini bağlanma türlerinin ana belirleyicisi olarak ele almaktadır. Olumlu benlik modelinin, bireyin özsaygı geliştirmesinde ve kendini sevmesinde etken olduğunu, olumsuz benlik modelinin ise, özsaygının düşük, onaylanma ihtiyacının yüksek olmasında etkili olduğunu ifade etmektedir (Yıldız 2008).

4.2.3. Margareth Mahler

Freud’un klasik psikanalitik kuramına bağlı kalarak Mahler, biyolojik doğum ile zaman içerisinde ruhsal bir süreç olarak tanımladığı psikolojik doğumu birbirinden ayrı değerlendirmekte ve babanın önemini bebeğin anne dışındaki birinin varlığından haberdar olmasını sağlayan kişi olarak vurgulamaktadır. Sigmund Freud’un kızı olan Anna Freud, çocuk analizinin de kurucusudur. Anna Freud, çocuğun gündelik davranışları ve psikolojik gelişiminin anne babadan aldığı yada alamadığı sevgi, ilgi, bakım, yaklaşım, değer görme yada eleştirilme davranışlarıyla yakından ilgili olduğu doğrultusundadır (Özeren ve Akın 2016).

Bağlanma kuramının en önemli isimlerinden biri Margaret Mahler’ dir. Mahler gelişim evrelerini, “insanın psikolojik doğumu” olarak tanımladığı dönemlere ayırmaktadır. Bunlar, bebeğin diğer insanların farkında olmadığı “otistik dönem” (ilk 2 ay), (3-18 aylar) arasındaki “sembiyotik dönem”, sonraki iki yılı kapsayan farklılaşma, alıştırma, yeniden yakınlaşma ve nesne sabitliği alt dönemlerinden

oluşan “ortak yaşamsal dönem” ve son olarak, kendiliğın gelişme süreci olarak tanımlanan “ayrılma ve bireyleşme dönemleri” olarak adlandırılmaktadır(Gümüş ve Güler 2018).

4.2.4. Diğer Kuramsal Açıklamalar

Bağlanmayı açıklayan kuramlardan bir tanesi olan Öğrenme Kuramı bağlanmayı koşullanma ilkeleri ile açıklamaktadır. Çocuğun anne ve babasına bağlanmasını öğrenme sonucu ortaya çıkan bir davranış olarak açıklayan öğrenme psikologlarına göre; bebeğin açlık susuzluk gibi birincil ihtiyaçlarının karşılanması sırasında yaşadığı rahatlama duygusu ile bakıcısı arasında bir bağ kurmakta ve ona olumlu duygular geliştirmektedir. Doğumdan sonra bir arada olduğu kişilerden ödüller alan bebek, bir arada olma ve ödül alma duyguları ile çevresindeki yakın kişilere bağlanmaktadır. Bağlanmanın doğuştan gelen bir gereksinim olmadığını savunan kurama göre bağlanma, koşullanmanın bir sonucu olarak kurulmaktadır. Bu bağın kalitesi üzerinde duran araştırmacılar; bağlanma ilişkisindeki yoksunluk ve yetersizliklerin çocuğun ileri yaşlarda insanlarla kuracağı ilişkilerde ve kişilik yapısında sorun oluşturacağını da söylemektedirler(Soysal ve ark. 2005). Ainsworth’un düzenlediği “Yabancı Durum Testi” sonuçları Bowlby’nin kuramını desteklemektedir. Bu çalışma sonucunda temelde üç türlü bağlanma ilişkisi olduğu tespit edilmiştir; 1- Güvenli Bağlanma 2- Gerilimli Kaçınan Bağlanma 3- Gerilimli Direnç Gösteren Bağlanma (Soysal ve ark. 2005).

Ainsworth’un, Bowlby’ nin hipotezini test etmek amacıyla ev ortamında kabul-ret, işbirliği-müdahele, ulaşılabilirlik-ihmkarlık konularında çok sayıda anneyi gözlemleyerek yaptığı araştırmanın sonucunda “yabancı durum deneyi” ni yayınladığı bilinmektedir. Yine aynı araştırmanın sonucunda üçlü bağlanma kategorisini oluşturan Ainsworth, bu kategorileri A) Kaçınan-güvensiz, B) Güvenli, C) Kaygılı- güvensiz olarak sıralamaktadır. Hazan ve Shaver’in (1987) çalışmalarının, romantik aşk ilişkisinin de bağlanma kavramı içerisinde ele alınmasını sağlamış olmasının yanı sıra Ainsworth’un ortaya koyduğu üç bağlanma kategorisinin yetişkinlerin romantik ilişkilerinde de var olduğunu doğruladığı görülmektedir (Ata 2014).

Ainsworth bağlanmayı çocuk ve annesi arasındaki sürekli bağ, bağlanma davranışını ise, sonraki dönemlerdeki ilişki yaşantılarına arabuluculuk edecek biçimlenmiş bağ olarak tanımlamaktadır(Orta ve Sümer 2016).

Bağlanma kuramının ilk uygulayıcıları olan Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978) “anne duyarlılığı” kavramı ile güvenli üs davranışlarını açıklamışlardır. Çocuktaki duygusal belirtilerin vaktinde algılanması, doğru şekilde yorumlanması ve bunlara uygun cevap verme becerisi olarak ifade edilen anne duyarlılığını, güvenli bağlanmayı sağlayan ebeveyn özelliği olarak göstermektedirler (Orta ve Sümer 2016). Ainsworth ve arkadaşları, “Yabancı Ortam” adını verdikleri bir yöntemi kullanarak anne çocuk ilişkilerini gözlemleyip bireysel farklılıkları ortaya çıkartmışlardır (Kanak ve ark. 2017). Bu çalışmalar neticesinde çocukların bağlanma şekillerini, güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan olarak üç grupta toplamışlardır. Bunlardan kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma şekilleri ve daha seyrek görülen bağlanma yönelim bozukluğunu güvensiz bağlanma olarak sınıflandırmışlardır(Orta ve Sümer 2016;(Kanak ve ark. 2017).

Main, çocuklardaki bağlanma şekillerinin doğrudan annenin yada ilk aylarda bakım veren kişinin duyarlılığı ve tepkileri ile ilişkili olduğunu belirtmekte, çocuğun ihtiyaçlarına tutarlılıkla karşılık verildiğinde güvenli bağlanma, tutarlı bir şekilde karşılıksız ve tepkisiz kalındığında kaçınan bağlanma, tutarsız olarak cevap verilmesinin ise kaygılı-kararsız bağlanmaya sebep olduğunu belirtmektedir (Orta ve Sümer 2016).

Kişilerarası ilişkilerle ilgili kuramsal çalışmaların Freud ve onu takip eden psikanalitik kuramcılarla başladığı görülmektedir. Yetişkin kişiliğinin temellerinin çocukluk yıllarında şekillendiğini ve psikocinsel gelişim dönemlerinin yetişkin kişiliğine de temel oluşturduğunu ortaya koyan Freud’ un klasik psikanalitik kuramının, çocuk gelişimi konusunu diğer kuramcılar tarafından da önemli hale getirdiği görülmektedir. Erikson’un psikososyal gelişim kuramına bakıldığında; gelişimin yaşamın tüm evreleri boyunca ele alınması ve bunlar arasın da bağlantı kurulması gerektiğini vurguladığı görülmektedir. Erikson’un psikososyal gelişim kuramını Freud’unkinden ayıran özelliği çevresine güvenmeyen bir bebeğe bir sonraki gelişim döneminde ilgi ve bakım sağlanması durumunda bebeğin insanlara güven geliştirebileceğini öne sürmüş olmasıdır. Kişiliğe ilişkin tanımını “insan

yaşamının özelliğini belirleyen, tekrar eden kişilerarası durumlardan oluşan nispeten kalıcı örüntüler” olarak ifade eden Sullivan, kişiliği anlamının en iyi yolu olarak insan ilişkilerine dikkat çekmektedir. Kişiliği, kişilerarası bir ilişkinin ürünü olarak tanımlayan Sullivan, bütün ruhsal süreçlerin insan ilişkilerini yansıttığını psikopatolojilerin de kişilerarası etkileşimler ile bağlantıların çarpıtılması sonucu ortaya çıktığını savunduğu görülmektedir (Özeren ve Akın 2012).

Bağlanma konusunda ilk çalışmalardan birini Mary Ainsworth’un (1991) yaptığı bilinmektedir. Ainsworth’un çalışması bebeklerin annelerine karşı oluşturdukları bağlanma stillerini ve annelerinden ayrılma durumunda verdikleri tepkileri incelemektedir (Yüksel ve Kurtuluş 2016).

Erikson’a göre, bebekler ilk yıllarında ebeveynlerine ya da yakın çevrelerine karşı ya temel güven duygusunu geliştirmekte ya da temel bir güvensizlik duygusu ile birlikte bir bunalımla karşılaşmaktadırlar (Yıldız 2008).

Shaver ve Hazan (1989) yaptıkları araştırmalarda anne- çocuk bağlanma ilişkisinin ileride yetişkin ilişkilerinde ne şekilde etki ettiğini inceleyerek yetişkinlerin bağlanma stillerinin temelini ilk çocukluk dönemi yaşantılarıyla ilişkili olduğu sonucunu ortaya koymaktadırlar (İlhan ve Özdemir 2012). Hazan ve Shaver, yetişkinlerdeki bağlanma ile ilgili olarak ayrıntılı ve açıklayıcı bir sınıflandırma yaparak bebeklikteki ile biri bir aynı olmasa bile yetişkinlikte de güvenli, kaygılı, kararsız ve kaçınan bağlanma stillerinin yakın ilişkilerde gözlemlendiğini ileri sürmektedir. Bu araştırmacıların hipotezlerinin yetişkinler üzerinde yaptıkları bir incelemenin sonucunda, çocukluk döneminde ebeveynlerle kurulan sıcak ve sevgi temelli ilişkinin yetişkinlikte güvenli bağlanmaya temel oluşturduğu, tam aksi yönde reddedici ve kaçınan ebeveyn tutumlarını yaşayan bireylerinse yetişkinlikte kaçınan bağlanma biçimini benimsedikleri sonucuna varmaktadırlar (Aycanoğlu ve Ünsal 2017).

Tıpkı bellek sistemleri gibi zihinsel bağlanma modellerinin yaşamın ilk yıllarında kurulan yakın ilişkilere dair duyumsal, algısal duyuşsal bilgiler içerdiği düşünülmektedir. Bu bağlamda Bowlby’nin ilk kez tanımladığı zihinsel bağlanma modelleri ilk otobiyografik yapılar olarak görülebilmektedir. Conway (2003) yaşamın erken dönemlerinde yaşanan otobiyografik anıların zihinsel bağlanma

modellerinin bir parçası olduğunu ve düzenlendiğini ileri sürmektedir. Conway ve arkadaşlarına göre belleğin temel işlevlerinden birisinin amaca yönelik gelişimi takip etmek olduğu ifade edilmektedir (Boyacıoğlu ve Sümer 2011).

Hem ülkemizde hem de diğer ülkelerde bağlanma biçimleri ve önyargılar arasındaki ilişkiyi inceleyen az sayıda araştırma bulunmaktadır. Gramley ve Lopez'in (2010) bu konudaki çalışmasında kaçınmacı bağlanma stili olan erkeklerin eşcinsellere olan olumsuz tutumunun diğer tüm bağlanma stillerine sahip erkek bireylerden daha fazla olduğu belirtilmektedir. Mikulincer ve Shaver (2001)'in araştırmalarında ise güvenli bağlanan kişilerin dış-grup üyesi kişilere tutumlarının diğer bağlanma stiline sahip olanlara oranla daha ılımlı olduğu görülmektedir. Ayrıca Jellison ve Mc Conel (2004), Sherry (2007)'nin çalışmalarından elde ettikleri bulgular içselleştirilmiş homofobiyle güvenli bağlanmanın olumsuz yönde, korkulu ve saplantılı bağlanmanın ise olumlu yönde bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir. Bir başka çalışmada Ainsworth (1978) korkulu kaçınmacı bağlanmanın düşmanca tutumlar benimseme eğilimi ile olan ilişkisini vurgulamaktadır (Okutan ve Sunal 2011).

Bağlanma teorisyenlerine göre, ergenliğe geçiş döneminde bağlanma, kendisine bakım veren kişiden çok çocuğun yaşıtlarına yönelmekte ve ergenlikte yaşanabilecek muhtemel baş etme şeklini de belirleyen önemli bir faktör olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda yetişkinlikte görülen bağlanma stillerinin çocuklukta yaşanan bağlanmayla %72 oranında benzerlik gösterdiği ve sosyal yaşamda etkili olduğu bilinmektedir (Gümüş ve Güler 2018).

Sigmund Freud “dürtü teorisi ” nde ‘ hep aynı kişinin bebeğin dürtülerini doyurduğunu, bu sebeple bebekle bakıcısı arasında gerçekleşen bağlanmanın şartlanmadan kaynaklandığını iddia etmektedir. Freud, psikanalitik kuramın yaratıcısıdır ve psikanalitik görüşün uzun yıllar boyunca etkisini sürdüğü bilinmektedir. Psikanalitik kuram ve kuramcıları davranış motivasyonu olarak kişisel dürtüleri temel almaktadırlar. Buna karşın birçok kuramcı ve teorisyen yaklaşımlarını, dürtüsel ihtiyacın bağlanmayı tek başına açıklayamayacağı şeklinde ifade etmektedirler. 1958 yılında Herry Harlow'un maymunlar üzerinde yaptığı deney Freud' un görüşünü sarsarak anne ve bebek arasındaki tensel, duygusal güven duygusunun ve sıcaklığın anne bebek bağlanmasındaki önemini ortaya koymaktadır.

Başka bir kuramcı olan Melanic Klein’de Freud’ un iddiasının aksine insanların sadece dürtüsel ihtiyaçlarla değil sevgi ve bağlanma nesnesi arayışı ile bağlanma davranışı gösterdiklerini iddia etmektedir (Gümüş ve Güler 2018).

Ego psikolojisinin temsilcisi Karen Horney, kişiliğin temel öğelerini, endişe ve korku olarak sınıflandırmaktadır. Çocukların aileleri ile ilişkilerinde güven duygusu eksikliğinin çocukta güven ihtiyacının sağlanması için farklı başetme stratejilerinin gelişmesine sebep olduğu ve zamanla bu stratejilerin çocuğun kendini korumak için, düzene uyum sağlamak için kişilik özelliklerine dönüştüğünü belirtmektedir. Horney bu karakteristik özellikleri “Nevrotik Eğilimler” olarak tanımlamaktadır (Gümüş ve Güler 2018).

4.3. BAĞLANMAYA ETKİ EDEN FAKTÖRLER

Çocuğun kişilik gelişimi ilk olarak aile ortamında şekil almaya başlamaktadır. Bu bağlamda çocuğun yakın ilişki içinde olduğu aile bireylerinin tutumu, yaklaşımı, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve eğitim düzeylerinin, bağlanma davranışının niteliği üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Sosyo-ekonomik düzeylerini düşük olarak algılayan annelerle sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak algılayan annelerin, sosyo-ekonomik düzeylerini yüksek olarak algılayan annelere göre çocuklarına amaçlarına ulaşmaları doğrultusunda daha çok yardımcı oldukları, çocukları konusunda daha koruyucu oldukları, çocuklarına başarılı olmaları yönünde daha fazla baskı yaptıkları ve daha fazla duygusal cezalandırma uyguladıkları görülmektedir. Bu farklılığa gerekçe olarak, sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olmasından dolayı ailelerin çocuklarından diğerlerine oranla daha fazla başarı beklentisi içine girmeleri ve bunun karşılanmadığı durumlarda cezalandırıcı ve baskıcı olmaları durumu gösterilmektedir (Yüksel ve Kurtuluş 2016).

Annelerin eğitim düzeylerindeki farklılıklar açısından bakıldığında, ilkökul ve ortaokul mezunu olan annelerin, üniversite ve üst mezun annelere oranla, çocuklarına başarıya ulaşmaları konusunda daha çok yardımcı, daha çok koruyucu, başarı beklentisi anlamında daha çok baskıcı ve cezalandırıcı oldukları

görülmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda ebeveynlerin sosyo-ekonomik durumları ve eğitim düzeylerinin düşük olmasının annelerin çocuklarını yetiştirmekteki tutumlarına olumsuz olarak etki etmekte olduğu görülmektedir (Yüksel ve Kurtuluş 2016).

Annesinden başka figürlere bağlanabilseler de bebekler için birincil bağlanma figürü çoğunlukla anne olmaktadır. Anne ile bebek arasındaki bağlanmanın niteliğine etki eden çeşitli faktörler bulunmaktadır. Annenin doğum öncesinde doğum sırasında ve doğum sonrasındaki duygu ve düşünceleri bebekle kurulacak olan bağa doğrudan etki etmektedir. Bunların yanı sıra, bebeğin doğduğu sırada evdeki kardeş sayısı, bu kardeşlerin cinsiyetleri, birbirleriyle olan ilişkileri, ebeveynlerin yeni doğan bebeğe ve evdeki diğer çocuklara karşı tutumu gibi etmenler de bağlanmanın niteliği üzerinde etkili olmaktadır.

Bebeklik döneminden itibaren oluşmaya başlayan benlik kavramı ve farkındalık bebeklerin kendilerine ve diğer insanlara dair algı ve tanımlamalarına etki etmektedir. Sosyal duygusal ve fiziksel gereksinimlerinin karşılanması beklentisinde olan bebek kendini başkalarıyla kıyaslamakta ve ilişkilerini şekillendirme davranışına duygularını da dahil etmektedir. Bu bağlamda benlik duygusunun da bağlanma üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Orta çocukluk dönemi olarak adlandırabileceğimiz evrede, çocuğun gelişimine paralel olarak fiziksel ve ruhsal değişiklikler de görülmeye başlanmaktadır. Zihinsel gelişimle birlikte somut düşünceden soyut düşünceye geçebilen çocuk, problem çözme becerilerini arttırmakta ve cinsiyet rollerini öğrenmektedir. Çocukluğun bu döneminde bağlanma figürlerine anne babadan başka akranlar da eklenmektedir (Sumbas ve Sezer 2017).

Yapılan farklı çalışmalarda anne ve çocuk arasındaki bağlanma şekillerinin oldukça ilişkili olduğu belirtilmektedir. Solomon ve George'un özümleme modeline göre, annenin bebeğine gösterdiği ilgi, zihinsel bağlanma modeli bebeğin davranışlarına etki ederek bağlanma şeklinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bebeklik ve ilk çocukluk dönemlerindeki bağlanmanın şekli ve niteliği kişilerin ilerideki romantik ilişkilerinde ve duygu dünyalarında etkili olmaktadır. Bireylerin kurdukları romantik ilişkilerde, çocukluklarındaki bağlanma objeleriyle kurduklarına benzer bir ilişki kurmaya meyilli oldukları görülmekte, bu

noktada güvenli bağlanan kişilerin güvensiz bağlananlara göre romantik ilişkilerine daha iyimser baktıkları görülmektedir.

Kültürel farklılıkların da bağlanma ilişkilerinde etkili olduğu görülmektedir. Toplulukçu kültürlerde, anneler çocuklarının ihtiyaçlarını karşılarken, çocukların bu ihtiyaçları dile getirmelerini beklemeden ihtiyaçlarını karşılarken, bireyci kültürlerin anneleri, çocuklarının ihtiyaçlarının açık bir şekilde ifade etmelerini beklemektedirler (Orta ve Sümer 2016).

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya göre kadınsı cinsiyet rollerine sahip olan öğrencilerin daha çok korkulu bağlanma stiline sahip oldukları görülmektedir. Erkeksi cinsiyet rolüne sahip olanlar hem güvenli hem korkulu bağlanma stiline sahipken androjen toplumsal cinsiyet rolüne sahip olanların ise güvenli bağlanma stiline sahip oldukları görülmektedir. Öte yandan öğrencilerin bağlanma stillerinin biyolojik cinsiyete göre de farklılaştığı görülmektedir (Çelikkaleli ve Avcı 2016).

Bağlanmanın çok boyutlu yapısı içerisinde kültürel farklılıkları etkisi ve önemi gözardı edilemeyecek bir öneme sahip olmaktadır (Gümüş ve Güler 2018).

4.4. BAĞLANMA STİLLERİ/TARZLARI

Bağlanma modelleri üzerinde birçok sınıflama olmakla birlikte çalışmaların çoğunda Hazan ve Shaver tarafından geliştirilen kendini değerlendirme ölçeği ile belirlenmiş olan sınıflama kullanılmaktadır. Bu sınıflamada ayrım güvenli bağlanma ile güvensiz bağlanma arasında yapılmaktadır. Güvensiz bağlanma; kaygılı bağlanma ve kaçınan bağlanma olarak ayrılmaktadır. Toplumun yaklaşık olarak %55' inde güvenli bağlanma görülmektedir. Bu kişiler tehlike durumlarında bağlanma figürlerine güvenirken güvensiz bağlanma ilişkisi olan kişilerin kendilerine ve çevrelerindeki kişilere inançlarının yetersiz olduğu, kaygılı ve saplantılı bir tutum içerisinde oldukları gözlemlenmektedir. Çeşitlilik gösteren bağlanma davranışlarının yaşam boyu sürmesini Bowlby "İnternal Working Modelinde " (İçsel Çalışma

Modeli); tehlike durumunda kendisinin ve diğerlerinin olası davranışlarını tahmin ederek ona göre uygun olan davranışın belirlendiği bilişsel şema olarak açıklamaktadır (Yıldızhan 2016)

4.4.1. Güvenli Bağlanma

Güvenli bağlanma, çocuğun sürekli olarak ulaşabildiği bağlanma objesinin kesintisiz bir şekilde ve tutarlı tepkiler verdiği ortamda oluşabilmektedir. Ancak bu durumda çocuk stres ve korku karşısında kendini güvende hissetmekte ve sağlıklı bir gelişim göstermektedir (Kavlak ve Şirin 2009).

Sevgisini ifade edebilen, kendisini sevmeye değer gören, olumlu ilişkiler kurabilen ve yaşayan yetişkin bireyler güvenli bağlanma geliştirmiş olan aynı zamanda güvenilir bireyler olarak tarif edilmektedirler (Gümüş ve Güler 2018). Hastalık ya da benzer durumlarda yeterli yardım alacaklarına inandıkları ve güvendikleri gözlemlenen kişilerin, erken çocukluk döneminde birincil bakım veren kişilerle güvenli bağlanma ilişkisi yaşamış kişiler oldukları görülmektedir (Yıldızhan 2016).

Anne ile bebek arasındaki ilişkinin olumlu olarak gelişmesi sonucu ortaya çıkan bağlanma güvenli bağlanma olarak nitelenmektedir. Bebeklerin anneye temas ve yakınlık kurmak ve annelerinin yakınında olmak istemeleri güvenli bağlanmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu türden bağlanmanın; çocuğun sosyal becerileri, benlik saygısı, empati kurma yeteneği ve sosyal alanlarda daha faal olması anlamında etkili olduğu bilinmektedir. Güvenli bağlanma ilişkisi ile kendisi ve çevresindeki insanlar için olumlu algıları olan kişilerin, kendilerini sevmeye değer buldukları, başkalarını da güvenilir kabul ettikleri görülmektedir (Sumbas ve Sezer 2017).

Anne çocuk arasındaki etkileşime bağlı olarak şekillenen bağlanma davranışı annenin bebeğin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına duyarlılıkla cevap vermesi neticesinde güvenli bağlanma olarak gelişmekte, bu bağlanma stili de çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimine olumlu ve hızlı bir şekilde etki ederek kişilik yapısının gelişmesinde de olumlu rol oynamaktadır. Yine aile içi ortamlarında birey olarak

kabul gören, sevgi ve hoşgörü ortamında yetiştirilen çocukların güvenli bağlanma geliştirdikleri görülmektedir (Erözkan 2011). Güvenli bağlanma yaşamış olan bireyler kendilerine ve çevrelerindeki kişilere güvenmekte olumlu bir benlik duygusu geliştirmektedirler (Arslan ve ark. 2012).

Hem kendisi hem de diğer kişilerle ilgili olumlu algıları ve tutumları olan kişilerin özsaygı ve özerklik düzeylerinin yüksek olduğu kabul görmektedir. Güvenli bağlanan bireylerin yakın ilişkiler kurma konusunda olumlu ve başarılı oldukları görülmektedir (İlhan ve Özdemir 2012).

Bebeklik döneminde ebeveynleriyle kurduğu ilişkide, gereksinimlerine olumlu cevap alan, kendilerini emniyette hisseden bireyler keşfetmeye açık olarak gelişim göstermektedirler. Bu da ileriye dönük sosyal ilişkilerde bireylere iletişim becerisi sağlamakta, kurdukları sosyal ilişkileri özgüvenli bir şekilde sürdürmelerine olumlu etki etmektedir. Bağlanma şekli, bireylerin sosyalleşme ve sosyal beceri yeteneklerinin belirleyicisi olarak tüm sosyal ilişkilerine etki etmektedir (Çetin ve Ersoy 2017).

Güvenli bağlanma, olumlu benlik ve olumlu başkaları modelini içeren bağlanma şekli olarak tanımlanmaktadır. Bu tür bağlanmaya sahip bireylerin, benlik algılarını korurken diğerlerinin onayına fazla ihtiyaç duymadıkları düşünülmektedir (Çelebi 2017).

Bir nesne ilişkileri ekolü temsilcisi olan Winnicott, bebek gelişimindeki en önemli ihtiyacın annenin bebeğe verdiği tepkilerin doğası ve ihtiyaçlarını yönetme şeklinin yeterliliği olduğunu vurgulamaktadır. Yeterince iyi anne kavramı olarak tanımlan bu kavramın kucaklayıcı bir ortam yaratması Winnicott tarafından güvenli bağlanmanın temel şartı olarak ifade edilmektedir (Gümüş ve Güler 2018).

Güvenli bağlanma stilindeki bireylerin, özgüvenli, sevecin ve daha mutlu tutumlara sahip oldukları, sosyal ve romantik ilişkilerinde fazla zorluk çekmeden tutarlı ve uzun vadeli ilişkiler geliştirdikleri düşünülmektedir. İlişki doyumu ile güvenli bağlanma arasında olumlu bir ilişki olduğu, yapılan bir araştırmanın sonuçlarında doğrulanmaktadır (Aycanoğlu ve Ünsal 2017).

4.4.2. Güvensiz Bağlanma

Güvenli bağlanmanın sağlanamadığı anne-bebek ilişkilerinde, güvensiz bağlanma yaşayan bebek sosyal, fiziksel, psikolojik problemler yaşayabilmekte, dil gelişiminde sıkıntılar meydana gelebilmektedir. Güvensiz bağlanan çocukların ihmal ve istismar anlamında tehlike altında oldukları düşünülmektedir (Kavlak ve Şirin 2009).

Olumlu benlik, olumsuz başkaları modelindeki bağlanma şeklini tanımlamaktadır. Güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma stilinin tam tersi bir bağlanma davranışıdır ve düşük anksiyete, yüksek kaçınma görülmektedir. Güvensiz bağlanma yaşayanların hayal kırıklığı yaşamamak için yakın ilişkilerden kaçındıkları, benlik algılarını korumaya daha çok önem verdikleri görülmektedir (Çelebi 2017).

4.4.3. Saplantılı Bağlanma

Diğer kişilerle ilgili algısı olumlu olsa da kendisi ile ilgili algı ve değerlendirmesi olumsuz olan kişilerin saplantılı bağlanma davranışına sahip olduğu düşünülmektedir. Terk edilme korkusu yaşamakla birlikte yakınlık kurmaktan rahatsız olmamaktadırlar (İlhan ve Özdemir 2012).

Saplantılı bağlanma stiline sahip kişilerin ilk çocukluk dönemlerinde bağlanma figürü ile ilişkilerinin tutarsız ve çelişkili bir yapıya sahip olduğu düşünülmektedir (Boyacıoğlu ve Sümer 2011).

Olumsuz benlik, olumlu başkaları modelinin birleşimi olan bağlanma şekli olarak ifade edilmektedir. Olumsuz benlik algısı, düşük özgüven, terk edilme kaygısı yüksek kişilerin bağlanma şeklinde bu kişiler yakın ilişkiler kurmakta istekli olmakla birlikte kendini ispatlama eğilimleri yüzünden diğer insanların uzaklaşmasına sebebiyet verebilmektedirler (Çelebi 2017).

İnsanlarla ilişkilerinde takıntılı bir davranış sergileyen bireyler, kendilerini değersiz, başkalarını değerli bulmaktadırlar. Saplantılı bağlanan bireylerin sosyal

ilişkilerine bakıldığında sürekli bir şekilde kendilerini ispatlama eğiliminde oldukları dikkat çekmektedir (Yıldız 2008).

4.4.4. Kaygılı-Kararsız Bağlanma

Hastalıkla başa çıkma kapasiteleri çok düşük olan bu kişilerin, erken çocukluk döneminde ebeveynlerinden tutarsız ya da aşırı koruyucu bir bakım gördükleri ve kaygılı bağlanma ilişkisi kurdukları gözlemlenmektedir (Yıldızhan 2016).

Bağlanma objesinin, tutarsız ve beklenmeyen tepkiler göstermesi, duyarsız ve fazla müdahaleci tutumları, çocukta kaygılı-kararsız bağlanma davranışının oluşmasına sebep olmaktadır (Kavlak ve Şirin 2009).

Bebeklik döneminde ilgi görmeyen ya da isteklerine olumlu cevap alamayan kişilerde güven duygusunun gelişmemesi riski oluşmaktadır. Ebeveynlerin tutarsız ve aşırı müdahaleci tutumları kaygılı-dirençli bağlanmayla ilişkilendirilmektedir. Bunun sonucunda olumsuz duygular geliştiren çocukların, bağlanma figürlerini yakınlarında tutmak için abartılı tepkiler verdikleri ve duygu kontrolünde sorun yaşadıkları görülmektedir (Boyacıoğlu ve Sümer 2011).

Kaygılı, kararsız bağlanma yaşayan bireylerin, yakın ilişkilerinde terkedilme korkusu, kıskançlık ve duygusal dengesizlik davranışları sergiledikleri, aile ilişkilerine yönelik bakış açılarının da aynı şekilde tutarsız olduğu bağlanma kuramı ile ilgili pek çok araştırmada doğrulanmaktadır (Aycanoğlu ve Ünsal 2017).

Bakım verenlerin tutarsız ya da tepkisiz davranışları bebekte kaygılı-kararsız bağlanmaya sebep olurken bebeklerin güvensiz ve öfkeli bir tutum sergiledikleri izlenmektedir. Kaygılı kararsız bağlanan çocukların yabancılar karşısında tedirginlik yaşadığı, anneleri uzaktayken stres yaşadıkları halde anneleri geri döndüğünde de rahatlama duygusu yaşamadıkları görülmektedir (Yıldız 2008).

4.4.5. Kaçınan Bağlanma

Kendilerine yettikleri izlenimini veren bu kişiler, talepkâr olmamaktadırlar. Sorumsuz ve ilgisiz bakıma maruz kalan bu kişiler için içsel çalışma modeli kendi kendine yetmek olarak ortaya çıkmaktadır (Yıldızhan, 2016: 70). Kaçınan bağlanma yaşayan yetişkinler, insanları güvenilmez bulan, yakın ilişkilere sıcak bakmayan, aşırı hassas, kırılmalı ve şüpheli kişilik özellikleri göstermektedirler (Gümüş ve Güler 2018).

Bu bağlanma stiline sahip olan kişilerin kendileri ile ilgili algı ve değerlendirmeleri olumlu iken, başkaları ile ilgili algıları olumsuz olmaktadır. Yakın ilişki kurmaktan kaçındıkları düşünülen bu kişilerin acı çekmekten korktukları ve bağlanma kaygısı yaşadıkları düşünülmektedir (İlhan ve Özdemir 2012).

Çocuklarına karşı soğuk ya da reddedici bir tutum sergileyen ebeveynlerin söz konusu olması kaçınan bağlanma davranışı geliştirilmesinde sebep olarak görülmektedir. Kaçınan bağlanma yaşayan çocukların duygularını yoğun olarak kontrol altında tuttukları bastırdıkları yada ifade etmede sorun yaşadıkları görülmektedir (Boyacıoğlu ve Sümer 2011).

Bebeklik döneminde, annenin reddedici davranışlar sergilemesi, bebeğin ihtiyaçlarının karşılanması konusunda ihmalkâr ve duyarsız davranması, bebeğin kaygılı-kaçınan bir bağlanma davranışı oluşturmaya neden olmaktadır. Bu türden bağlanma yaşamış olan çocukların ileriki yaşlarda, yaşlarına göre daha erken dönemlerde bağımsızlık istemeleri ve ebeveynlerinden kopma eğilimi göstermeleri ihtimali bulunmaktadır (Kavlak ve Şirin 2009).

Kaçınan bağlanma stiline sahip yetişkinler, yakın ilişki kurmaktan kaçınan ve soğuk davranışlar sergileyen kişiler olarak tarif edilmektedirler. Kendileri ile ilgili algıları kısmen olumlu olsa da diğerlerinin güvenilmez olduğu konusunda zihinsel temsillerinin olduğu düşünülmektedir (Aycanoğlu ve Ünsal 2017).

4.4.6. Korkulu Bağlanma

Bireyin kendisine ve çevresine yönelik algı ve değerlendirmelerin olumsuz olduğu bağlanma türü olan korkulu bağlanmada bireylerin kendilerini sevmeye değer bulmadıkları ve başkalarına değer vermedikleri görülmektedir. (Sumbas ve Sezer 2017).

Korkulu bağlanma stiline sahip kişilerin hem kendileri hem de diğer kişilerle ilgili tutumlarının olumsuz olduğu görülmektedir. Terk edilme korkusunu baskın olarak hisseden bu kişilerin, sosyal ya da romantik ilişkileri isteseler bile bunlardan kaçındıkları, sevmeme, değersiz bulunma kaygısı yaşadıkları, ilişkilerinde kıskanç ve takıntılı bir profile sahip oldukları ve ilişkilerini uzun sürdüremedikleri görülmektedir (İlhan ve zdemir 2012; Gümüş ve Güler 2018).

Olumsuz benlik, olumsuz başkaları modelinin ifade ettiği bağlanma davranışı olarak tanımlanmaktadır. Korkulu bağlanma stiline sahip kişiler güvenli bağlanmanın tam tersine, kendilerini sevmeye diğerlerini de güvenmeye değer bulmamaktadırlar. Korkulu bağlanma stiline sahip kişiler yüksek kaygı, düşük zgven sahibidirler ve reddedilme korkusu ile yakın ilişkiler kurmak istememektedirler (Çelebi 2017).

Güvenli bağlanma şeklinin tam aksi bir bağlanma şekli olarak korkulu bağlanma gösterilebilmektedir. Hem kendi hem de diğerleri ile algının olumsuz olduğu bağlanma şeklinde birey kendini değersiz diğerlerini ise güvenilmez bulmaktadır. Reddedilme korkusunun yüksek olduğu bu bağlanma şeklinde birey, kendini koruma içgüdüsü ile hareket etmekte ve başkalarıyla ilişki kurmaktan kaçınmaktadır (Yıldız 2008).

4.5. BEBEKLİK VE ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE BAğLANMA

Bebeklikteki bağlanma aşamalar halinde gelişmektedir. İnsan yavrusunun doğasının gereği olarak doğumu takip eden günlerdeki meme arama, emme yutma, başını çevirme, anneye yönelme davranışları başlangıç dönemindeki bağlanma

davranışları olarak gözlemlenmektedir. Sekizinci haftadan itibaren bebek artık doğrudan bakıcısına yönelmekte, onunla uzun süreli göz teması kurmakta, gülümsemekte, ona diğer insanlardan daha fazla ses çıkarmakta ve kendini onun yanında daha rahat hissetmeye başlamaktadır. Bebeğin gerçek ve belirgin bir objeye yönelmesi ise yedinci aydan sonra görülmeye başlamaktadır. Bu dönemlerde bebek çevresiyle ilişkilerini anlamlandırmaya başlamakta ve bunları sınırlayarak ilgisini kendisi için birincil obje olan (çoğunlukla anne) kişiye yöneltmeye başlamakta, yabancı kişilerle karşılaştığında korku ve kaçma davranışları göstermeye başlamaktadır. Bağlanmanın tam olarak şekillenmesi altı ay ile yirmi dört ay arasında olmaktadır. Daha sonrasında bebek hem birincil bakıcısıyla hem de diğer insanlarla karmaşık yapıdaki ilişkilerin şekilleneceği döneme girmektedir. Bebeklik ve erken çocukluk döneminde yeterli sevgi ve ilgi alamayan bebeklerin limbik sistemdeki hücreleri yeterli gelişim gösterememekte ve bu merkezde anormalliklere sebep olmaktadır. Anne babaya güvensiz bir şekilde bağlanan çocukların okul öncesi dönemde diğer çocuklara kıyasla daha sorunlu oldukları gözlemlenmektedir. Bebeklikteki bağlanma biçiminin karşı cinsle olan ilişkilere ya da eş seçimine etkisinin ne oranda olduğu günümüzde önemini hala korumaktadır (Soysal ve ark. 2005).

Baba ile bebek arasındaki bağlanma ilişkisi ile ilgili araştırmaların pek fazla olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte bazı çalışmalar babanın bebeğin bakım sürecine katılmasının, cinsiyet rol modeli, arkadaş, moral öğretmeni olarak bu süreçte yer almasının bebeğin bağlanma ilişkilerini olumlu yönde etkileyerek güvenli bağlanmanın sağlanmasında etkili olduğunu ifade etmektedirler. Çocukların bağlanma ilişkisine etki eden bir diğer faktör çocukların birincil ebeveynleri dışındaki kişiler tarafından büyütülmeleri, bakıcının sıklıkla değişmesi ve yetersiz olması gibi durumlardır. Aileden uzak yada büyükanne tarafından büyütülen çocukların anne babalarından soğudukları, kendi aile ortamlarına uyumsuzlaştıkları ve gelişimsel sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Çocukluk döneminde anne babaya güvenli bağlanmanın bütün benlik alanlarında olumlu sonuçlarının olduğu ve düşük kaygı ile doğrudan ilişkili oldukları görülmektedir. Literatürde anne bebek bağlanması çok daha fazla yer kaplıyor olmasına rağmen yapılan birçok çalışma babanın aile içerisindeki önemi vurgulanmaktadır. (Sumbas ve Sezer 2017).

Yaşamın ilk yıllarında bebeğe sağlanan bakım ve onunla kurulan yakın ilişki sadece bebeğin hayatta kalması ya da fizyolojik ihtiyaçlarının karşılamasının ötesinde duygu ve davranışlarına da biçim vermektedir. İlk dönemlerde verilen psikolojik bakımın kalitesi, kişinin yaşamı boyunca onu etkileyecek olan temel unsurlardan bir tanesi olarak kabul görmektedir. Kritik bir dönem olarak kabul edilen bu ilk yıllarda verilen sevgi, ilgi, sıcaklık, şefkat çocuğun bütün gelişim alanlarında kendini olumlu olarak göstermektedir. Ebeveynlerin bu dönemdeki duyarlılığı, güvenli bağlanmanın sağlanması anlamında çok etkili görülmektedir (Orta ve Sümer 2016).

Bir çocuğun ilk ilişkisi olan anne ilişkisi, doğumdan önceki dönemde anne karnında başlamaktadır. Annenin bedeninde meydana gelen değişiklikleri benimsemesi ve olumlu duygularını bebeğe aktarması bağlanmanın ilk temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda bebeğin kişilerarası dünyasının temasında anne ile olan ilişkisinin odak noktası olduğu görülmektedir. Anne bebek ilişkisi, anneyle ilk deneyimler bebeğin kişisel gelişimini, uyum yeteneğini ve duygusal direncini ya da kırılganlığını şekillendirmektedir. Güvenli yada güvensiz olarak gelişen bağlanma biçiminin daha sonra değişmesi pek kolay olmamaktadır (Özeren ve Akın 2016).

Pek çok insanla sosyal ilişkiler kursakta önem verdiğimiz ilişkiler bize yakın olanlarla kurduğumuz ilişkiler olmaktadır. Çocuğun ilk sosyal ilişkisi doğumdan hemen sonra anne ile kurduğu ilişki olmaktadır. Özellikle anne ile kurulan bu ilişkinin hayatın her alanında ve kişilik gelişiminde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Annenin bebeğin ihtiyaçlarına cevap vermesi bebeğin bağımlılığını bağılılığa dönüştürmektedir. Annenin ihtiyaçlara cevap vermeme durumunda ise bağımlılığın devam ederek ileriki dönemlerde problemlere dönüşeceği düşünülmektedir. Bu bağlamda bebeğin ilk sosyal başarısı, kaygı yada öfke duygularına kapılmadan annesinden belli bir süre uzak kalmayı başarabilmesi olmaktadır. Annenin varlığı bebeğin belleğinde kesinlik kazanmıştır ve bir süre sonra geri geleceği duygusu bebeğin zihnindeki güven duygusunun sürekliliğini ifade etmektedir. İlk yıllarda kurulan sevgi dolu ve destekleyici bir bağlanmanın sonucunda yetişkinliğe geçiş döneminin daha kolay ve sağlıklı olduğu görülmektedir (Yıldız 2008).

Yapılan pek çok çalışma bebeklikteki bağlanmanın bireyin geleceğe yönelik ikili ilişkileri ve tüm sosyal toplumsal ilişkilerine temel olduğu görüşünde birleşmektedir. Okutan ve Sunal'a (2011) göre diğerleri ile kurulacak olan toplumsal temasın düzeni ve sağlıklı işleyişi konusunda Bowlby'nin bağlanma kuralı olumlu etki sağlayacaktır.

Heinz Kohut "kendilik psikolojisi" kuramında bebeğe bakım verenin tutumunun bebeğin benlik algısı üzerindeki önemine değinmekte ve çocuğun dünyayı kendisine bakım veren kişi üzerinden algılayıp anlam verdiğini, onun yüz ifadesi, ses tonu ve davranışlarının kendilik tasarımı bir ayna gibi yansıma yarattığını iddia etmektedir. Bir diğer araştırmacı Piaget'in "Bilişsel Gelişim Kuramına" göre yeni doğan bebek için kendisi ile dünya arasında bir ayrışma yoktur. Duyu motor döneminin (0-2 yaş) sonlarına doğru bu ayrışma başlamaktadır. Bu zamanlarda bakımda sürekliliğin sağlanması, bebeğin kendini sevmeye değer bulması ve güven duyması için önemli görülmekte, sevgi ve ilgi görmeyen bebeklerin güvensizlik duygusu geliştirmesine sebep olarak görülmektedir. Piaget'e göre bağlanmanın temelini güven duygusu oluşturmaktadır (Gümüş ve Güler 2018).

Doğumdan sonraki dönem birçok psikolojik ve fizyolojik değişikliklerin yaşandığı bir dönem olarak tüm aile bireylerini etkilemektedir. Eşlerin rollerinde ve beklentilerinde oluşan farklılıklar zaman zaman stres yaratmakta annenin bebeğe olan ilgisi ve bağlılığı eşler arasında sorunlara neden olabilmektedir. Annenin bu özel dönemde eşinden destek beklentisi artmakta, karşılanmadığında ise hem anneyi hem bebeği olumsuz etkileyebilmektedir. Bu süreçte anne ile baba arasındaki etkileşim, annenin bebeğine davranışlarına, bağlanma kalitesine etki ettiği düşünülmektedir (Alan 2011).

4.6. BAĞLANMANIN BAZI PSİKO-SOSYAL DEĞİŞKENLER İLE İLİŞKİSİ

Araştırmanın bu alt başlığında bağlanmanın insan yaşamı için önemli olan bazı psiko-sosyal değişkenlerle ilişkisi ele alınacaktır. Araştırmalarda aşağıdaki değişkenlerin öne çıktığı görülmektedir.

Ayrılık, hastalık, kayıp ya da benzer türden durumlarla karşılaşan kişilerin, bağlanma süreçleri ve ilişkileri ile ilgili çalışmalardan elde edilen veriler bu tür durumlarda bu kişilere gösterilecek yaklaşımda ve hatta tedavi süreçlerinde yol gösterici ve çözümleyici olmak anlamında önem taşımaktadır (Yıldızhan 2016).

4.6.1. Başarı

Başarı değişkeni açısından bakıldığı zaman, güvenli bağlanma düzeyi ile başarı arasında anlamlı bir paralellik olduğu görülmektedir (Sumbas ve Sezer 2017). Ortaokul seviyesindeki öğrencilerden takdir ve teşekkür belgesi almış olanlarının, belge alamamış ya da zayıfı olan öğrencilere kıyasla annelerine güvenli bağlanma düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Aynı başarılı öğrencilerin babaları ile güvenli bağlanma düzeylerinin de diğer öğrencilere göre nispeten yüksek olduğu fark edilmektedir. Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçların, başarılı öğrencilerin güvenli bağlanma davranışına sahip olduğunu gösteren bir çok benzer nitelikteki görüşle tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Aynı araştırmada dikkat çekici bir başka değişken de, annelerin eğitim düzeyidir. Annelerin eğitim seviyeleri arttıkça çocuklarıyla geçirdikleri zamanın kalitesinde artış gözlenmekte ve çocukların annelerine güvenli bağlanma düzeyi artış göstermektedir. Bu bağlamda sosyo-ekonomik düzeyin güvenli bağlanmada etkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin umut düzeylerinin sosyal karşılaştırmalarına bakıldığında, anne ve babaya olan güvenli bağlanma ile umut düzeyleri arasında bağlantı olduğu, güvenli bağlanmanın, umudun düzeyini arttırarak çocukları motive ettiği tespit edilmiştir (Sumbas ve Sezer 2017).

4.6.2. Çocuğun Cinsiyeti

Bağlanma şeklinin ilk bebeklik döneminde anne-bebek arasındaki ilişki ile şekillendiği biliniyor olsa da, erken çocukluk döneminde çocuk için önemli ve ona yakın olan diğer insanların yüklemelerinin de etkili olduğu, çocukların yetiştirilişinde cinsiyet rollerine bağlı olarak kız ve erkek çocuklarına olan yükleme biçiminin farklılaşmasının cinsiyetler anlamında farklı bağlanma stillerine sebep olabileceği de

düşünülmektedir. Yapılan bazı araştırmaların sonuçlarında erkek çocukların kız çocuklara oranla daha fazla güvenli bağlanma davranışı geliştirdikleri görülmektedir. Yine bazı araştırmaların neticesinde, öğrencilerin karar verme stratejilerine bakıldığında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla bağımsız karar verme davranışının anlamlı ölçüde yüksek olduğu görülmektedir. Yaş düzeyi ve sınıf düzeyi gibi farklılıkların bağlanma stillerine etki etmediğinin görüldüğü üniversite düzeyindeki öğrencilerde, ebeveynlerinin tutumunu demokratik olarak ifade eden öğrencilerin, ebeveynlerinin tutumunu otoriter olarak ifade eden öğrencilere göre daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip oldukları gözlemlenmektedir (Erözkan 2011).

4.6.3. Yalnızlık

Bireyin bağlandığı kişilerden ayrı düştüğünde ortaya çıkan kaygı durumu olarak ta ifade edilen yalnızlık duygusunun temellerinde, bağlanma stillerinin niteliğinin olduğu düşünülmektedir. Çocuk ile ona ilk bakım veren bağlanma objesi ile arasındaki ilişkinin rahatlama ve güven duygusu sağlaması, dünyayı keşfetme merakında olan çocuğa yalnız olmadığı güvenilebileceği bir ortamda olduğu algısını kazandırmaktadır. Kişinin gelecekteki yaşantısında da önemli bir rolü olan bu kazanım anne ile bebek arasındaki güven duygusunun da temelini oluşturmaktadır. Eğer bebeklik çağında bu güven oluşmamışsa, birey sevdiği her nesneden ayrıldığında yalnızlık duygusuna kapılabilmektedir. Yapılan birçok araştırma anne çocuk bağlanma şeklinin ileriki yaşlarda yetişkin-yetişkin ilişkilerinde ortaya çıktığını doğrulamaktadır.

4.6.4. Ebeveyn Cinsiyeti

Canlılarda var olan bebeğe bakım verme davranışının nörokimyasal bazı maddelerin etkisi ile ortaya çıktığı bilinmektedir. Annelik davranışını düzenleyen “vasotosin” maddesi, birçok canlıdaki annelik davranışlarının sebebi olarak görülmektedir. Memelilerde ise, vasotosinden türediği düşünülen “vasopressin” ve “oksitosin” maddeleri, yeni doğana bakım verme, onu koruma ve cinsellik

davranışlarına etki etmektedir. Erkek ve kadına ait davranışlar tüm canlı türlerinde farklılık gösterirken, insanların bebeğe yaklaşımlarında anne ve baba davranışları da, sosyal ve kültürel sebepler yanında nörobiyolojik farklılıklar nedeniyle de değişiklik göstermektedir. Babaların da bakım verme ve koruma ve sevgi davranışları gelişmekle birlikte, anne beyninin nörolojik farklılıklar sebebiyle, bebeğin ihtiyaç ve tepkilerine daha duyarlı olduğu bilinmektedir (Alan 2011).

4.6.5. Negatif Duygular

Anne bebek bağlanmasında kurulan bağın annenin önceki yaşantıları ve ilk anlarda hissettikleriyle çok yakından ilgisi olduğu bilinmektedir. Doğumu takip eden günlerde ya da haftalarda kimi zaman annelerin depresyona girdiği, bebekleriyle ilgilenmediği hatta düşmanca davrandıkları da gözlemlenmektedir. Böyle bir durumda anne ile bebek arasındaki bağlanmada sorun yaşanırken doğumla birlikte olumlu duygular içinde olan annelerin bebekleriyle kurulan bağın daha güçlü olduğu düşünülmektedir (Aydemir ve Alparslan 2016).

4.6.6. Ayrılık ve Yitirme Korkusu

Bebekler yaşamlarının ilk döneminde anneye bağımlıdırlar ve tüm enerjilerini anneye yönelterek bağlanmaktadır. Bağlanma davranışı oluştuktan ve yerleştikten sonra bebeğin anneyi yitirmesi önemli ruhsal çöküntüler yaratabilmektedir. Anne bebek bağlanma sürecinde, bebeğin annesinden uzaklaşarak çevreyi keşfetme davranışı, doğal gelişimin bir parçası olmakla birlikte, kimi zaman istenmeyen sonuçlar doğurabilmektedir. Bebeğin bu süreçte yaşadığı ayrılık kaygısının ruh sağlığı üzerinde yarattığı olumsuz etki, yaşamın tüm evrelerine etki edecek bir sorunun sebebi olabilmektedir. Okul yaşına gelen çocukların okula gitmeyi reddetmesi gibi durumlarda teşhis edilebilen ayrılık ve yitirme korkusu başka dönemlerde de başka olumsuz etkilerle kendini göstermektedir (Yıldız 2008).

4.6.7. Yas

Sevilen bir kişinin kaybı ya da ölümü her yaştan kişiyi etkileyen baş etmenin güç olduğu bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bowlby'e göre yas, küçük çocuklarda da görülmektedir. Çocukların hangi gelişim düzeyinde oldukları, yas olgusunun sonucunda ortaya çıkacak klinik sonuçlara etki etmektedir. Yaşça küçük olan çocuklarda yeme, uyku ve konuşma bozuklukları görülürken, daha büyük çocuklarda uykusuzluk, huzursuzluk, agresiflik ve fobi gelişimi şeklinde sonuçlar doğurabilmektedir (Karataş 2017).

4.6.8. Bağlanma ve Öznel İyi Oluş

Öznel iyi oluş kavramı psikolojik iyi oluşla birlikte kullanılmaktadır. Kişilerin yaşam tutumlarından meydana gelen öznel iyi olma aynı zamanda çok boyutlu bir kavram olarak ele alınmaktadır. Bireylerin geçmiş yaşantıları, kendilerine dair değerlendirmeleri, amaçları, diğer insanlarla olan ilişkilerinin niteliği ve yaşamlarını yönlendirebilme becerileri öznel iyi oluş hallerine etki etmektedir. Bireylerin hayata ve ilişkilerine yön veren bu davranışsal tutumların olumlu ya da olumsuz oluşunda bağlanmanın etkisinin çok önemli olduğu iddia edilmektedir. Güvenli bağlanma yaşamış olan bireylerin, kendileri ve diğerleri ile ilgili algılarındaki olumlu bakış, öznel iyi oluşlarını da olumlu yönde etkilemektedir (Çelik 2018).

4.6.9. Bağlanma ve Kendilik/Kimlik

Bağlanma kuramında ele alınan içsel çalışan modeller, bebeğin bağlanma sürecindeki davranış örüntülerini içselleştirerek oluşturduğu, kendisi ve diğerleri hakkındaki modelleri ifade etmektedir. Benlik, kendilik modeli, bireyin kendisine dönük değer algısını diğerleri modeli ise, çevresindeki, insanlar ile ilgili değerlendirmelerini ifade etmektedir. Bireyin kendisi ve diğerleriyle ilgili olarak algısını biçimlendirmektedir ve bağlanma davranışının niteliği bu modellerin nasıl gelişeceğini belirlemektedir (Yıldız 2008).

4.6.10. Bağlanma ve Sevgi

Anne ile bebek arasında doğumdan hemen önce başlayıp, sonraki günlerde de devam eden, anne ve bebek arasındaki sevgiye dayalı ve doyurucu süreç maternal bağlanma olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda bebeğini ilk bakıcısı olan annenin, yaşamının ilk günlerinden itibaren bebeğe verdiği güven, koruma ve sevgi duygusu, bebeğin sağlıklı ve mutlu gelişiminin temelini oluşturmakta ve geri kalan yaşamında kuracağı tüm sosyal ilişkileri olumlu olarak etkilemektedir. Doğumdan sonra maternal bağlanma sürecinde annenin aldığı sosyal desteğin bu süreci etkilediği yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Özellikle eşinden destek alan, problemlerini eşiyle paylaşan annelerin öz yeterliliklerinin ve başa çıkma potansiyellerinin daha yüksek olduğu ve bu desteğin maternal bağlanma sürecine olumlu etki ettiği görölmektedir (Alan 2011).

“Maternal Bağlanma” olarak tanımlanan anne-bebek arasındaki yoğun sevgi, zaman içinde daha da gelişerek çok özel bir sevgi bağına dönüşmektedir. Hem anne hem de bebek için memnuniyet ve haz kaynağı olan bu sevgi ilişkisi, çocuğun sağlıklı gelişiminin en temel gereksinimi olarak ifade edilmektedir. Ve bu ilk bağlanma tecrübesi, çocuğun hayatındaki tüm bağlanma davranışlarına olumlu bir yön vermektedir. (Kavlak ve Şirin 2009).

4.6.11. Bağlanma ve Sosyal İlişkiler

Bireylerin toplum tarafından değerlendirilirken, küçük düşme rezil olma gibi durumlardan korkarak geride kalmayı tercih etme durumları sosyal kaygı olarak tanımlanmaktadır. Bu duruma sebep olarak bireylerin başkalarının kendileri ile ilgili algı ve değerlendirmelerini çok fazla önemsemeleri gösterilmektedir. Daha çok 13-19 yaşı döneminde görölen sosyal kaygı beğenilme ve takdir görme ihtiyacının daha yoğun yaşıandığı ergenlikte daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Bağlanmanın insanların kendileri için önemli gördükleri kişilere karşı oluşturduğu duygusal bağ olduğu düşünöldüğünde bağlanma davranışı ile sosyal kaygı arasında önemli bir ilişkinin olduğu düşünölmektedir (Çelebi 2017).

Kişilerin sosyal ilişkilerinde yaşadıkları doyum, ruh hallerine de yansımaktadır. Sosyal anlamda kendini iyi hisseden bireylerin hayata bakışları ve yön vermeleri de olumlu olmaktadır. Bağlanma tarzının, bireyin sosyal anlamda kendini güvende hissetmesinde ve sosyal ilişkilerinde başarılı olmasında etkili olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır. İlk çocukluk dönemlerinde olumsuz bağlanma yaşayan bireylerin, ileriki dönemlerde insanlara bağlanma sorunları, depresyon ve benzer ruhsal sorunlar yaşamaları söz konusu olabilmektedir. Korkulu, kaygılı ya da saplantılı bağlanma tarzına sahip bireylerin, sosyal ilişkilerinde sorunlar olası görülürken, güvenli bağlanma yaşayan bireylerin öz benlik algısı ve sosyal ilişkileri de olumlu bir şekilde şekillenmektedir (Çelik 2018).

4.7. BABA BEBEK/ÇOCUK BAĞLANMASI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

4.7.1. Uluslararası Çalışmalar

Aile yaşamında ve çocukların hayatında babanın varlığı ve üstlendiği roller önem taşımaktadır. Çünkü günümüz çalışmaları çocuklarının yaşamına aktif bir şekilde katılan ve çocuklarına sevgi ile yaklaşan babaların çocuklarının çevresi ile daha uyumlu ve eğitimlerinde daha başarılı olduğunu göstermektedir. Ayrıca çocukların babaları ile olan ilişkisi benlik saygısı, empati, alışkanlıklar gibi temel özellikleri etkilerken çocukların zararlı alışkanlıklardan korunmasında önemli bir işlev üstlenmektedir (Martinez ve ark.2013).

Ebeveyn ilişkileri içerisinde bebeklik dönemindeki bağlanmanın sonraki yaşam üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Erken dönemlerdeki bağlanma ilişkisinin yetişkinlik dönemi davranış ve ilişki tarzlarına etki ettiği, bireyin kendi ebeveynlik stiline yansıdığı görülmektedir. Lian ve Han'ın (2008) araştırmasında güçlü ebeveyn çocuk bağlanmasının ebeveyn çocuk ilişkilerini olumlu etkilediği yönünde bulgular elde edilmiştir. Araştırmada katılımcıların bağlanma ilişkileri anne ve babaları açısından karşılaştırılmış ve baba ilişkisinin anne ilişkisine göre daha iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bağlanma ilişkilerinin kültürlerde farklılaştığı dile getirilse

de söz konusu araştırmada bağlanma ilişkilerinin kültürlere ve ırklara göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Lian ve Han 2008).

Pinel-Jacquemin ve Gaudron'un (2013) araştırmasına göre aile bireylerinde bağlanma kalitesi aile bireylerinin özelliklerinden etkilenmektedir. Çocukların yaşı, cinsiyeti, mizacı, ebeveynlerin çalışma durumu, anne-babalık tarzları gibi faktörler bağlanma ilişkilerine etki etmektedir. Ayrıca annelerin büyük ve küçük çocuklara bağlanma düzeylerinin de farklılaştığı görülmektedir. Bunun yanında aile bağlarının da bağlanma ilişkilerine etki ettiği görülmektedir. Bir diğer önemli husus ise özellikle babaların en büyük erkek çocuğa bağlanma biçimi diğer çocuklara olan bağlanma biçimlerinden farklılaşmaktadır. Araştırma bu durumu en büyük erkek çocuğun bir nevi ailenin devamı açısından üstlenebileceği rol ile ilgili bir durum olarak tanımlamaktadır (Pinel-Jacquemin ve Gaudron 2013).

Ebeveyn-bebek bağlanması ile ilgili yapılan uluslar arası çalışmalardan bazıları, ebeveynlerin doğum öncesi ve doğum sonrası bağlanma düzeyini karşılaştırmaktadır. Elde edilen bulgular ebeveynlerdeki bağlanmanın doğumdan önce başladığına işaret ederken doğumla birlikte bu daha da güçlenerek devam etmektedir. Bu alanda çalışma yapan Condon ve Corkindale, 1998; Condon, Corkindale ve Boyce, 2008, Condon, Corkindale, Boyce ve Gamble, 2013 gibi araştırmalar babalardaki doğum öncesi ve doğum sonrası bağlanma ile ilgili olarak veri toplamış ve yapılan karşılaştırmalarda bağlanmanın doğum öncesine giden bir başlangıcının olduğu görülürken zamanla daha güçlü bir bağlanmanın oluştuğu tespit edilmiştir (aktaran Redshaw ve Martin 2013).

Baba-bebek bağlanmasında babanın bebekle ilişki kurma biçimi ve bebekle ilgi düzeyinin önemli olduğu görülmektedir. Literatürde yapılan çalışmalar babanın kişilik özelliklerinin bunun sağlanmasında etkili olduğuna işaret etmektedir. Babanın bebekle oyun oynarken gösterdiği hassasiyeti ve babanın zihinsel dikkatliliği özellikle güvenli bağlanmada oldukça etkili olmaktadır. Uluslar arası çalışmalardan Grossman ve ark. (2002), babanın hassasiyetinin önemine dikkat çekerken Lundy (2003) ise babanın zihinsel dikkatinin önemini vurgulamaktadır (aktaran Palm 2014).

Bağlanma, ebeveynlerle çocukları arasındaki ilişkinin doğası ve yürüme biçimine ilişkin bir olgu olduğu için kaçınılmaz olarak ebeveynlerin veya bebek/çocukların durumları bu fenomenin biçimlenmesinde etkili olabilmektedir. Bu çerçevede engelli çocukları olan ailelerin bağlanma tutumlarını inceleyen bir araştırma, annelerin bağlanma ilişkilerinde önemli bir farklılaşma olmazken babaların bağlanma ilişkisinde kayda değer bir farklılaşma ortaya çıktığını göstermektedir. Araştırmaya göre çocuğu engelli olan ve olmayan annelerin bağlanma düzeyleri birbirine yakın çıkarken aynı durum babalar için söz konusu değildir. Bulgulara göre normal gelişim gösteren çocukların babalarının çocuklarıyla kurdukları güvenli bağlanma ilişkisi normal boyutlarda olup babalar çocukları ile ortak faaliyetlere daha fazla katılmaktadır. Fakat çocuklarında sakatlık olan babaların annelere göre bu durumdan daha fazla etkilendiği ve çocuklarının kendini güvende hissetmesini sağlayacak bağlanma davranışlarını daha az sergiledikleri görülmektedir (Lopez 2013).

Erken çocukluk dönemindeki anne ve baba bağlanmasını karşılaştırmalı olarak ele alan bir çalışmanın bulgularına göre, çocukların ebeveynlerle ilişkilerinde fazla bir farklılık görülmezken çocuklara karşı anne ve babanın davranışları arasında aile içi bir uyumun olmadığı görülmektedir. Araştırma bulgularına göre anne ve babanın çocuklarıyla etkileşimindeki farklılaşmanın yanında babaların kız ve erkek çocukları ile etkileşimi de önemli düzeyde farklılaşmaktadır. Babalar erkek çocukları ile daha yakından ilgili iken annelerin çocuklarının cinsiyetine göre bir davranış farklılığı içerisinde olmadığı görülmektedir. Öte yandan çocukların ebeveynleri ile etkileşiminde kız çocuklarının erkek çocuklarına göre daha pozitif bir etkileşim içerisinde olduğu da görülmektedir. Dolayısı ile ebeveyn-çocuk bağlanma ilişkisinde özellikle çocuğun cinsiyetin önemli bir faktör olarak farklılaşmaya yol açtığını söylemek mümkündür (Nodahl 2014).

Bebeklerinin ilk dokuz ayında anne ve babanın bebekleri ile bağlanma ilişkilerinin içeriğini karşılaştırmalı olarak ele alan bir araştırmaya göre, ebeveynlerin çocuklarına yönelimi farklılaşmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ebeveynlerin bebeğin özerkliğinin teşvik edilmesi, bebeğin bilişsel gelişimi gibi konularda anne ve babalar arasında bir fark yoktur. Ayrıca bebekler her iki ebeveyni ile de aynı düzeyde ilişki kurma isteğindedir. Buna karşın ebeveynlerin bebeklerine

yönelik görev yönelimleri farklılaşmaktadır. Buna göre annelerin daha çok görev odaklı hareket ettikleri babaların ise çocukları ile eğlence odaklı ilgilendikleri görülmektedir. Bir diğer önemli bulgu ise bebekle kurulan ilişkilerin sıcaklığı ile ilgili puanlamada babaların annelere göre daha yüksek puan aldığıdır (Kreuder 1996).

4.7.2. Ulusal Çalışmalar

Babanın çocuk üzerindeki etkisi ilk kez Freud tarafından irdelenmiştir. Genele bakıldığında baba bebek ilişkisi üzerine yapılan çalışmalarda çoğunlukla babanın bakıcı rolü üzerinde durulduğu görülmektedir. Kuşlar ve memeliler üzerinde yapılan çalışmalarda da babanın koruyucu ve himaye edici rolü tespit edilmiştir. Tüm primat türlerinde babanın aile içerisindeki yeri karmaşık gibi görünmesine rağmen asli görevi korumak olarak öne çıkmaktadır. Bağlanma objesinin çoğunlukla anne olmasına karşın bazı bebeklerde anne kadar babayla da iyi bir temel bağlanma davranışı görülebilmektedir. Baba bebek bağlanmasında annenin belirleyici temel bir rolü bulunmaktadır. Çünkü bu bağlanmayı belirleyen en önemli koşul anne baba arasındaki iletişim biçimidir. Eşler arasındaki uyum ya da evlilikle ilgili doygunluk ya da tam tersi uyumsuz ve gerilimli bir ilişki, annenin babayı ifade ediş/anış şekli bebeğin ilişki örüntülerini kavrayış şeklini etkilemekte ve baba bebek bağlanmasına olumsuz etki etmektedir. Baba bebek bağlanmasında kültürel yapı ve geleneksel rollerin de bağlanmada oldukça etkili olduğu bilinmektedir. Türk toplumunda ise kültürel yapının bağlanma üzerindeki etkisinin daha çok baba bebek ilişkisi üzerinde orta çıktığı görülmektedir. Annenin koruyucu ve destekleyici rolü daha ön plana çıkarken, baba ve çocuk arasında bir denge unsuru olarak bağlanmaya etki ettiği görülmektedir. Sağlıklı bir baba bebek bağlanmasının oluşabilmesi için babanın ilk bir yıllık süreçte bebeğin bakımı ile ilgili faaliyetlere doğrudan katılması gerekmektedir. Babası ile yakın ve olumlu ilişkiler kurabilen bebeklerin yabancılarla daha rahat ve kolay ilişki kurabildikleri görülmektedir. Bebeklerin erken dönemde babaları ile kurdukları sağlıklı ilişkiler güvenli bağlanma geliştirmeye etki etmektedir (Soysal ve ark.2005).

Okul öncesi öğretmenlerde bağlanma ve sınıf yönetimi profillerinin anne bağlanması ve çocuk yetiştirme tutumlarıyla birlikte incelendiği araştırmada, öğretmenlerin bağlanma boyutlarıyla yönetim profilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, bağlanma kaygılarının yüksek olması durumunda düşük iş performansı ile yüksek stres altında işlerini yaptıkları görülmektedir. Kayıtsız bağlanan öğretmenlerin iş performanslarının yüksek olmasının, öğretmenlerin bağlanma kaçınmalarına eğilimli sınıf yönetimi profilini benimsemeyi tercih etmeleri sonucunu da destekler nitelikte olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerinin eğitim durumlarının ve hizmet sürelerinin yükselmesinin sınıf yönetiminde olumlu bir etkisinin olduğu, medeni durum ya da çocuk sahibi olup olmamanın bağlanma boyutunda bir farklılık yaratmadığı ancak sınıf yönetimi anlamında evli olan öğretmenlerin bekar olan öğretmenlere oranla iyilik hallerinin daha yüksek olduğu yapılan araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır. Annelerin tutum ve davranışlarına yönelik bulgular annelerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme ve öğretmenlerle kurulan iletişimde öğretmenleri değerlendirme boyutunda farklılıklar olduğunu göstermektedir. Annelerin yaşı ve evlilik süresinin yükselmesi durumunda akıl yürütmeye bir artış çocuk yetiştirme anlamında da daha sıcak bir tutum sergiledikleri görülmektedir (Ata 2014).

Anne ile bebek, baba ile bebek arasındaki bağlanmayı ölçmek ve anne ile baba arasındaki farkları açıklamak amacıyla yapılan çalışmada, annelerde yaşanan depresyonun bağlanma üzerindeki etkisinin zaman içerisinde kaybolduğu, yüksek depresyon düzeyinin babalarda bebeğe olan bağlanma ilişkisini azalttığı görülmektedir. İlk zamanlardaki depresyon etkisiyle bebeğine bağlanmada geçici bir azalma yaşayan annelerin zamanla dengeyi kurdukları ve depresyonun etkisinden uzaklaştıkları yönündeki bulgular konuyla ilgili olarak yapılan diğer araştırmaların bulguları ile de uyum göstermektedir (Aydemir ve Alparslan 2016).

Problem çözme yaklaşımlarının bağlanma stillerine göre incelendiği araştırmada, güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerin problemlere daha olumlu yaklaştığı görülürken, korkulu ve saplantılı bağlanma stiline sahip olanların problemlere yaklaşımının olumsuz olduğu görülmektedir. Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde güvenli, kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri ile problem çözme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, ayrıca insanlarla

ilişkilerinde daha girişken ve olumlu davranışları olan kişilerin problem çözmede kendilerini daha yeterli gördükleri anlaşılmaktadır. Güvenli ve kayıtsız bağlanma stiline sahip kişilerin olumlu benlik duygusuna sahip olmaları problem çözmede daha yapıcı bir tutum sergilemelerine olanak vermektedir. Fakat çalışmanın sonuçlarına bakıldığında korkulu ve saplantılı bağlanması olan olumsuz benlik düşüncesine sahip bireylerinde problem çözmede yapıcı olabildikleri görülmekte, bu bulgular ışığında problem çözmede olumlu benlik düşüncesinin dışında insanlara karşı bakış açısının da problem çözmede belirleyici olabildiği görülmektedir (Arslan ve ark.2012).

Bireylerin beliren yetişkinlik döneminde ergenlik dönemlerine kıyasla romantik ve uzun süreli ilişkiler konusunda daha sorgulayıcı davrandıkları yapılan incelemelerin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Literatürde yer alan araştırmaların sonuçlarından, cinsiyet ve kimlik ilişkileri açısından tam bir uyumun olmadığı, yaş konusunda daha tutarlı bilgilere erişilebildiği görülmektedir (İlhan ve Özdemir 2012). Araştırmanın sonucunda güvenli bağlanmanın başarılı ve bağımlı kimlik statülerini olumlu şekilde, kimlik arayışı statüsünü ise olumsuz şekilde etkilediği sonucuna varılmaktadır (İlhan ve Özdemir 2012).

Korkulu ve kaçınan bağlanmanın, kimlik arayışı ve kargaşalı kimlik statülerini olumlu düzeyde yordadığı görülürken, yaş faktörünün başarılı ve bağımlı kimlik üzerinde olumlu, kimlik kargaşası ve bunalımı üzerinde olumsuz bir yordayıcı olduğu görülmektedir (İlhan ve Özdemir 2012).

Bağlanma boyutlarının otobiyografik bellek ve geçmişi kabul etme olgusu arasındaki ilişkisinin incelendiği araştırmada, bağlanma kaygısının, anılara verilen tepkilerin hangi canlılıkta hatırlandığını, olumsuzluk düzeyini ve otobiyografik belleğin sosyal bileşenini yordadığı sonucuna varılmaktadır. Geçmişi kabul etmeyi bağlanma stillerinden sadece kaygılı bağlanmanın yordadığı görülmektedir (Boyacıoğlu ve Sümer 2011). Kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın ortak etkisinin anıların canlılığı ve sosyal içerikli özellikleri üzerinde yordayıcı etkisi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Korkulu bağlanan kişilerin kayıtsız bağlanan kişilere kıyasla hatırlanan anıların canlılığı anlamında daha yüksek puan aldıkları görülürken, otobiyografik bellek üzerinde kaygılı bağlanmanın kaçınmacı bağlanmaya göre daha tutarlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmaktadır (Boyacıoğlu ve Sümer 2011).

Yetişkin bağlanma biçimlerinin eşcinsellere yönelik tutumlar ve romantik ilişkiler bağlamında incelendiği araştırmada, cinsiyet ve bağlanma biçimlerinin cinsiyetçilik, romantik ilişkiler, kadın erkek ilişkilerine yönelik kalıp yargılar üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu gözlemlenmektedir. Korkulu ve kaçınmacı bağlananların, eşcinsellere yönelik önyargı, düşman cinsiyetçilik, korumacı cinsiyetçilik tutumlarının güvenli bağlananlara oranla daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır (Okutan ve Sunal 2011).

Kariyer denetim odağını toplumsal cinsiyet ve ebeveyne bağlanma değişkenlerine göre inceleyen araştırmanın bulguları, içsel denetim odağının alt boyutunda görülen en güçlü yordayıcının eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısı olduğunu göstermektedir. Şans, çaresizlik ve güçlü diğerleri alt boyutunda da en güçlü yordayıcının geleneksel toplum cinsiyet algısı olduğunu göstermektedir. Kariyer denetim odağının şans alt boyutunda ise, geleneksel toplumsal cinsiyet algısı ile beraber babaya bağlanma değişkeninin olduğu sonuçlarda görülmektedir (Seymenler ve Siyez 2016).

Ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelendiği araştırmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre arkadaşına bağlanma ölçeğinin daha yüksek olduğu fakat ikisi arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir (Kanak ve ark. 2017). Öğretim kademesi üzerinden bakıldığında ise, güvenli bağlanma alt boyutunda ortaokul öğrencilerinin puanlarının lise öğrencilerinin puanlarına göre anlamlı sayılacak düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Umutsuzluk düzeyinin bağlanmaya etkisine bakıldığında, arkadaşına güvenli bağlanma alt boyutuyla umutsuzluk düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmaktadır. Ergenlik dönemindeki arkadaş ilişkilerinin niteliğinin olumsuz olması durumunda gelecek beklentisi ve umut düzeyinin de olumsuz olarak etkilendiği görülmektedir (Kanak ve ark. 2017).

Bağlanma stillerinin bireylerin sosyal kaygı düzeyine etki ettiği, bu bağlamda çocuklukta ilk bakım veren kişi ile kurulan ilişkilerin çok önemli olduğu görülmektedir. Sosyal kaygının temelinde bebeklikteki bağlanma figürüyle kurulan ilişkinin son derece etkili olduğu, araştırmacıların hem fikir olduğu bir durum olduğu bilinmektedir. Araştırma verilerinin analizine göre, kararsız bağlanma stiline sahip erkek çocukların güvenli bağlanma stiline sahip erkek çocuklarına göre sosyal fobi

düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bağlanma düzeyleri ile sosyal kaygı arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır. Babalarla kurulan ilişkilerin sosyalleşme sürecine etkisini inceleyen birçok araştırmayla örtüşen bulgulara erişilen araştırmada ebeveyn-çocuk ilişkisinin sosyal kaygı üzerindeki etkisinin önemli düzeyde olduğu görülmektedir (Çelebi 2017).

Yetişkinlerdeki bağlanma stillerinin yaşam kalitesiyle olan ilişkisini inceleyen araştırmada, güvenli bağlanan yetişkinlerin olumlu benlik algısı, güven temeline dayalı doyumlu ilişkiler sağlarken, güvensiz bağlanan bireylerin sosyal yaşam kalitesinde bozulmalar olması ihtimalinin olduğu anlaşılmaktadır (Gümüş ve Güler 2018). Güvenli bağlanma stiline kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek olması, yetişkinlerde bağlanma stiline cinsiyete göre farklılaştığı sonucunu vermektedir. Araştırmada, yaşam kalitesi ile güvenli bağlanma stiline anlamlı pozitif ilişkisi dikkat çekmektedir (Gümüş ve Güler 2018). Diğer taraftan kayıtsız bağlanma stiline erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğu, kaygılı bağlanma stiline de kadınlarda erkeklere oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Sonuçlar literatürdeki benzer araştırmaların sonuçları ile uyum göstermektedir. Araştırma yaşam kalitesi alt boyutlarının yaş faktörüne göre de değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır (Gümüş ve Güler 2018).

Ergenlerin sosyal beceri düzeylerini ebeveynlerine bağlanma ilişkisi ile inceleyen araştırmada, ergenlerin yaşındaki artışın ebeveyn bağlanma güvenliğini düşürdüğü, olumsuz davranışlarda artış olduğu, kızların olumlu sosyal davranış sergileme oranının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir (Çetin ve Ersoy 2017). Ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ergenlerin bağlanma güvenliğine etki ettiğinin görüldüğü araştırmada, ilkokul mezunu ebeveynlere sahip olan ergenlerin bağlanma güvenliği düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca ebeveynleri lisans üstü eğitim seviyesinde olan ergenlerin, sosyal beceri düzeylerinin de daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışma sonucunda, ergenlerin ebeveyn bağlanma düzeyindeki artışın, olumlu sosyal davranışları artırıp, olumsuz sosyal davranışları azalttığı dikkat çekmektedir (Çetin ve Ersoy 2017).

Üniversite öğrencilerinin beden imajını, bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında inceleyen araştırmada, beden imajı puanlarına en fazla kaygının etki ettiği, kaygı puanlarındaki azalmanın beden imajı puanlarını artırdığı

görülmektedir (Arslangiray 2013). Kaçınma ve geleneksel cinsiyet rollerinin beden imajına pozitif yönde etki ettiği, bu değişkenlere ait puanlardaki artışın, beden imajı puanlarını artırdığı anlaşılmaktadır. Araştırmaya göre beden imajını yordama etkisi en düşük olan değişkenin eşitlikçi cinsiyet rolleri olduğu görülürken, geleneksel cinsiyet rollerinin ikinci sırada olduğu izlenmektedir. Babanın eğitim düzeyinin beden imajı puanlarında bir farklılık yaratmadığı görülürken, annesi üniversite ya da yüksekokul mezunu olan öğrencilerin beden imajı puanlarının, diğer gruplara göre daha düşük olduğu görülmektedir (Arslangiray 2013).

Doğum sonrası süreçte alınan sosyal desteğin anne-bebek bağlanmasına etkisini inceleyen araştırmada, 4-6 aylık bebeği olan 1234 anneyle görüşülmüş, anne bebek bağlanmasına en çok etki eden faktörün, anne-baba ilişkisinin niteliği olduğu saptanmıştır. Anne ve bebeğin sağlığı, anne-babanın bu süreçteki uyum ve iletişimin niteliğine bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olarak etkilenmektedir (Alan 2011).

Bağlanma stilleri ile psikolojik iyi oluş ve sosyal güvende hissetme arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sonucunda, güvenli bağlanmanın psikolojik iyi olma halini ve sosyal güven duygusunu olumlu olarak, güvensiz bağlanma türlerinden olan saplantılı ve korkulu bağlanmanın ise olumsuz olarak etkilediği anlaşılmaktadır. Bebeklik döneminde bakıcıları ile güvenli bağlanma yaşayan bireylerin olumlu benlik algısı, özgüven ve kendilerini sevmeye halinin, bireyin sosyal ilişkilerinin güvene dayalı ve güçlü olmasının temelini oluşturduğu görülmektedir (Çelik 2018).

Üniversite öğrencilerinin geçmişte yaşadıkları ayrılık kaygısının bağlanma stilleri ile arasındaki ilişkisini inceleyen araştırmada, ayrılık kaygısının bağlanma stilleri ile anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna varılmaktadır (Yıldız 2008).

Korkulu ve saplantılı bağlanan öğrencilerin kaygı boyutu yüksekken, güvenli bağlanan öğrencilerin kaygı düzeyinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Kayıtsız bağlanan öğrencilerin ise kaygı alt boyutunda okul fobisi yaşadıkları görülmektedir (Yıldız 2008).

Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında, korkulu bağlanma stiline sahip öğrencilerin puan ortalamalarının kızlar için 17.62, erkekler için 15.73 olduğu anlaşılmaktadır. Güvenli bağlanma stiline kız öğrencilerin puan ortalamaları 20.17,

erkek öğrencilerin ise 21.92 olarak görülmekte ve erkek öğrencilerdeki güvenli bağlanma stiline kız öğrencilerden fazla olduğunu ortaya koymaktadır (Yıldız 2008).

Çocukluk döneminde fiziksel ya da duygusal travma yaşamış olan öğrencilerin aileden uzak kalmaya bağlı kaygı düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu, travma geçirme değişkeni ile korkulu ve saplantılı bağlanma arasında anlamlı bir ilişki olduğu da görülmektedir. Ebeveyn tutumlarının incelenmesinden elde edilen sonuçlarda, korkulu ve güvenli bağlanma ile ebeveyn tutumu arasında ilişki olduğu, korkulu bağlanma yaşayan öğrencilerin, ilgili aile tutumuna sahip olmadıkları, başkaları tarafından yönlendirilen ebeveyn tutumu yaşadıkları görülmektedir. Güvenli bağlanma yaşayan öğrencilerin ise demokratik ve ilgili ebeveyn tutumuna sahip oldukları izlenmektedir (Yıldız 2008).

Çocukların bağlanma davranışlarını özlük nitelikleri ve anne bağlanma stillerine göre inceleyen araştırmada Konya'nın Meram ilçesinde yaşayan 2-5 yaş arası 57 çocuk ve anneleri örneklem grubunu oluşturmaktadır (Üre 2009).

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkeninin çocukların bağlanma davranışına etki etmediği görülürken, anne eğitim durumunun çocukların bağlanma stillerinde farklılık yarattığı görülmektedir. İlköğretim mezunu annelerin çocuklarının rahatlık ve güvenli bağlanma puanlarının, ortaöğretim ve lisans mezunu annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Orta öğretim mezunu annelerin çocuklarının kaçınan bağlanma davranışının, ilköğretim mezunu annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Annelerin çalışıp çalışmama değişkeninin ve bakım veren değişkeninin (anne ya da bakıcı) çocukların bağlanma davranışlarında farklılık yaratmadığı izlenmektedir (Üre 2009).

Annelerin bağlanma stillerinin çocukların bağlanma davranışını yüksek oranda etkilediğinin görüldüğü araştırmada, güvenli bağlanma stiline sahip annelerin çocuklarının rahatlık bağlanma davranış düzeylerinin, korkulu ve saplantılı bağlanma stiline sahip annelerin çocuklarından daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır (Üre 2009). Kayıtsız bağlanan annelerin çocuklarının rahatlık bağlanma davranışı, korkulu bağlanan annelerin çocuklarından, güvenli ve kayıtsız bağlanan annelerinin çocuklarının uyumlu bağlanma davranışı, saplantılı ve korkulu

annelerin çocuklarından yüksek olduğu görülmektedir. Güvenli bağlanan annelerin çocuklarının güvenli bağlanma davranışı düzeylerinin diğer bağlanma stiline sahip annelerin çocuklarından yüksek bulunurken, korkulu bağlanan annelerin çocukların kaçınan bağlanma davranışı, güvenli kayıtsız ve saplantılı bağlanan annelerin çocuklarının kaçınan bağlanma davranışında daha yüksek ortalamalara sahip görülmektedir (Üre 2009).

Bağlanma ve saldırganlık davranışı arasındaki ilişkiyi ergenler üzerinde inceleyen araştırmada, Burdur’da yaşayan 13-19 yaş arası lise öğrencisi 1424 ergenle görüşülmüş, erkeklerin saldırganlık düzeylerinin kızlardan daha yüksek olduğunu saptanmıştır (Kaplan ve Aksel 2013). Güvensiz bağlanan öğrencilerin saldırganlık düzeyi ebeveynleriyle iyi geçinip geçinmemelerine göre farklılık göstermezken, güvenli bağlanan öğrencilerden ebeveynleri ile iyi geçinenlerin saldırganlık puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu grupta ebeveyniyle iyi geçinenlerle geçinmeyenlerin saldırganlık davranış düzeylerinin birbirine oldukça yakın olduğu da dikkat çekmektedir. Araştırmada ayrıca, yakın arkadaş ya da akran grubuna sahip olmanın saldırganlık davranışını artırdığı görülmektedir. Okulda zorbalık davranışı sergileyen öğrencilerin arkadaş ve akran grupları tarafından dışlanmadıkları görülmekte, disiplin cezası alanların saldırgan davranışlarının olmayanlara oranla daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmada ayrıca ergenlerden empati becerisi yüksek olanların olmaya oranla saldırganlık davranışlarının daha düşük olduğu, güvensiz bağlananların tümüne bakıldığında yine empati becerisi yüksek olanların olmayanlara oranla daha az saldırganlık davranışı gösterdikleri görülmektedir (Kaplan ve Aksel 2013).

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerini, stres düzeyi ve stresle baş etme yöntemlerini inceleyen araştırmanın bulguları, üniversite öğrencilerinde en fazla kayıtsız bağlanmanın görüldüğünü, saplantılı ve korkulu bağlanmanın orta seviyede, güvenli bağlanmanın ise orta seviyenin altında olduğunu göstermektedir (Özkan 2018). Kız öğrencilerin korkulu bağlanma düzeyinin erkek öğrencilere göre fazla olduğu, sınıf düzeyinin bağlanma stillerini etkilemediği anlaşılmaktadır. Yaş değişkeni açısından güvenli, korkulu ve saplantı düzeylerinde bir farklılaşmanın olmadığı, kayıtsız bağlanma stiline ise, 22-23 yaş ve üzeri öğrencilerde 20-21 yaş arası öğrencilerden daha fazla görüldüğü anlaşılmaktadır. Bebeklikte bakım

verenlerin değişkenliğinin ve anne baba eğitim seviyesinin öğrencilerin bağlanma stiline etki etmediği araştırmanın bir diğer bulgusu olarak ortaya çıkmaktadır. Algılanan stres düzeyi oranlarının cinsiyete göre değişiklik gösterdiği, kız öğrencilerin stres düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu görölmektedir. Araştırmada bebeklik döneminde bakım verenleri anne ya da baba olan öğrencilerin stres, rahatsızlık algısının bakım vereni bakıcı ya da yakın akraba olan öğrencilerden daha düşük seviyede bulunmaktadır (Özkan 2018).

Ergenlerin bağlanma stillerinin yalnızlıkla ilişkisini inceleyen araştırmada, Konya ili merkez ilçelerinde ortaöğrenim gören 581 öğrenciden elde edilen bulgulara göre, güvenli bağlanma stili ile yalnızlık arasında negatif yönlü, korkulu bağlanma stili ile yalnızlık arasında ise pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmaktadır (Karakuş 2012). Kayıtsız bağlanma ve saplantılı bağlanma stillerinin ise yalnızlıkla anlamlı bir ilişkisinin olmadığı görölmektedir. Cinsiyet değişkeni açısından değerlendirildiğinde, güvenli bağlanma stilinin erkeklerdeki puan ortalaması 21,51, kızlarda ise 20,49 olarak bulunmaktadır. Saplantılı, korkulu ve kayıtsız bağlanmanın cinsiyete göre farklılık yaratmadığı anlaşılmaktadır. Cinsiyete göre yalnızlık oranlarının dağılımı kız öğrencilerde 61,56, erkek öğrencilerde ise 58,25 puan ortalamasında görönmektedir (Karakuş 2012).

Madde kullanan ergenlerin bağlanma stillerinin incelendiği araştırmada, İstanbul'un değişik sosyo-ekonomik bölgelerinden 1095 erkek, 1045 kız öğrenci araştırmaya dahil edilmektedir (Cömert ve Ögel 2014). Katılımcılardan sürekli esrar kullananların güvenli bağlanma stiline sahip olmadıkları görölmektedir. Herhangi bir maddeyi denediğini ifade edenlerin kayıtsız bağlanma, birden fazla madde kullandığını ifade edenlerin ise, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip oldukları görölmektedir (Cömert ve Ögel 2014).

Bağlanma boyutlarının depresyon, panik bozukluk ve obsesif-kompulsif bozuklukla ilişkisini inceleyen araştırmada, Malatya'da bir hastaneye baş vuran 40 kişi (depresyon grubu), 35 kişi (obsesif-kompulsif bozukluk), 29 kişi (panik bozukluk) 77 kişi (ruhsal tanısı olmayan kontrol grubu) toplamda 181 kişi araştırmanın evrenini oluşturmaktadır (Sümer ve ark. 2009). Bağlanma kaygısı incelenen gruplardan kontrol grubunun diğer üç gruba göre bağlanma kaygısının anlamlı ölçüde düşük olduğu görölmektedir. Kaçınma davranışı açısından depresyon

grubunun puanının, panik bozukluk ve obsesif-kompulsif bozukluk grubundan anlamlı ölçüde yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır (Sümer ve ark. 2009).

Cinsiyet ve bağlanma stillerinin utanç, suçluluk ve yalnızlık duygularıyla ilişkisini inceleyen araştırmada 360 üniversitesi öğrencisinden elde edilen bulgular değerlendirilmektedir (Akbağ ve İmamoğlu 2010). Cinsiyet değişkenine göre, korkulu bağlanma eğiliminin kız öğrencilerde, saplantılı bağlanma eğiliminin ise erkek öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmektedir. Utanç duygusu değişkeninin kız öğrencilerde erkeklerden daha yüksek, suçluluk duygusu ve yalnızlığın ise cinsiyete göre farklılaşmadığı anlaşılmaktadır. Utanç duygusu değişkeninin saplantılı bağlanma ile bir ilişkisi görülmezken, güvenli ve kayıtsız bağlanmanın utanç duygusuna etki ettiği görülmektedir. Cinsiyetin suçluluk duygusu üzerinde bir etkisi olmadığı fark edilmektedir. Kayıtsız bağlanmanın suçluluk duygusunu azalttığı, cinsiyet değişkeninin yalnızlığı yordamadığı görülmektedir. Güvenli bağlanmanın yalnızlık duygusunu azalttığına görüldüğü araştırmada güvenli olamayan tüm bağlanma stillerinin yalnızlık duygusunu artırdığı görülmektedir. Elde edilen bulgular ışığında sadece yalnızlık duygusunun tüm bağlanma stilleriyle ilişkisi olduğu anlaşılmaktadır (Akbağ ve İmamoğlu 2010).

5. GEREÇ VE YÖNTEM

5.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ

Çalışma, kesitsel tiptedir.

5.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE SÜRESİ

Araştırma 1 Ocak 2019- 1 Nisan 2019 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırma süresi içerisinde; literatür incelemesi, tez konusu bildirimi, izinlerin alınması, veri toplama aşaması, verilerin analizi ve rapor yazımı yer almaktadır.

2019	HAZİRAN										
	MAYIS										
	NİSAN										
	MART										
	ŞUBAT										
	OCAK										
2018	ARALIK										
	KASIM										
	EKİM										
	EYLÜL										
	AĞUSTOS										
	TEMMUZ										
	HAZİRAN										
	MAYIS										
		KONU SEÇİMİ	LİTERATÜR TARAMA	ARAŞTIRMA TASARIMI	ANKET OLUŞTURMA	ÖRNEKELEM SEÇİMİ	İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ	VERİ TOPLAMA	VERİ ANALİZİ	TEZ YAZIMI	

Şekil 1. Zaman Çizelgesi

5.3.ARAŞTIRMANIN EVRENİ ve ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Manisa ili Yunusemre ilçesinde yaşayan 6-12 aylık bebeğe sahip evli erkekler oluşturdu (N:1385). Manisa Yunusemre ilçesi farklı sosyokültürel grupları barındırdığı için Manisa bölgesini temsil etmektedir.

Araştırmanın Örneklemine belirlemede OpenEpi programı kullanıldı. Örneklem büyüklüğünü belirlemede bilinmeyen prevalans %50 olarak alınmıştır ve 0,05 yanılgi düzeyinde %95 güven aralığında en düşük örneklem büyüklüğü 301 olarak belirlendi.

Manisa Yunusemre İlçe Sağlık Müdürlüğünden Manisa Yunus Emre İlçe Merkezindeki aile sağlığı merkezleri ve bu merkezlerde görev yapan hekim listeleri alınmıştır. Her aile hekimin baktığı toplam nüfus sayısı ve 6-12 aylık bebeğı olan evli erkek sayısı tespit edilerek her bir aile hekiminden kaç tane babanın araştırmaya dahil edileceğı nüfusa orantılı olarak belirlenmiştir. Hangi babaların örnekleme alınacağı ise ASM'lerde bulunan bebek-çocuk izlem fişinden random olarak belirlendi.

Tablo 1. Araştırma Örneklemine Dağılımı

Aile Sağlığı Merkezi	6-12 Ay Arası Bebek Sayısı	Örneğe Alınacak Sayı
1 Nolu Asm	124	27
2 Nolu Asm	49	11
3 Nolu Asm	334	73
4 Nolu Asm	135	29
5 Nolu ASM	71	15
6Nolu Asm	177	39
7 Nolu Asm	117	25
8 Nolu Asm	107	23
9 Nolu Asm	42	9
10 Nolu Asm	22	5
11 Nolu Asm	123	27
12 Nolu Asm	26	6
13 Nolu Asm	2	0
14 Nolu Asm	32	7
15 Nolu Asm	24	5
Toplam	1385	301

Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

- Çalışmaya katılmayı gönüllü kabul eden,
- 6-12 ay arası bebeğe sahip evli erkekler,
- Sözel iletişim kurulabilen,

Araştırmadan Dışlanma Kriterleri

- 6-12 ay arası bebeğe sahip olmayan erkekler araştırmaya kabul edilmeyecektir.
-

5.4. ARAŞTIRMA SORUSU

- Baba-bebek bağlanması ne düzeydedir?
- Baba-bebek bağlanması düzeyine etki eden faktörler nelerdir?

5.5. BAĞIMLI VE BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER

Bağımlı Değişkeni: Baba-Bebek Bağlanması

Bağımsız Değişkenleri: Yaş, eğitim durumu, sosyal sınıf, gelir durumu, mesleği, düzenli çalışma durumu, bebeğin yaşı, kronik hastalık durumu, kaçınıcı çocuk olduğu, eşin eğitim durumu, eşin yaşı, eşin mesleği vb. değişkenlerdir.

Araştırmada alt ve üst sosyal sınıf gruplandırılmasında, babaların işlerine göre; işveren, yüksek nitelikli serbest meslek, esnaf/marjinal, yüksek nitelikli ücretli, beyaz yakalılar üst sosyal sınıf; niteliksiz hizmet işçileri, mavi yakalı, işsizler alt sosyal sınıf olarak değerlendirilmiştir (Manisa Nüfus Sağlık Araştırması Kitabı, 2003)

5.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

5.6.1. Baba-Bebek Tanıtım Formu

Çalışmanın amaçları göz önünde bulundurularak babalara ve eşlerine ait sosyo-demografik ve sahip olunan bebeğe ait bilgileri almak amacıyla literatür doğrultusunda hazırlanan bir form kullanılmıştır. Toplam 34 sorudan oluşmaktadır.

5.6.2. Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği

Condon ve ark. tarafından 2008 yılında doğum sonrası baba-bebek bağlanmasını değerlendirmek amacıyla geliştirilen ölçek 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; ‘sabır ve hoşgörü’, ‘etkileşimde zevk’ ve ‘sevgi ve gurur’ olmak üzere üç alt boyuttan oluşur. B-BBÖ’nden alınabilecek en düşük puan 19 en yüksek puan ise 95 olarak bildirilmiştir. Yüksek puanlar bağlanmanın yüksek düzeyde olduğunu ifade eder. Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlilik çalışması Kavlak ve Güleç tarafından yapılmıştır. Baba – Bebek Bağlanma Ölçeği 19 maddelik bir ölçek olup, ölçekte 1. 2. ve 3. maddeler a=1, b= 2, c=3, d=4 ve e= 5 puan olarak kodlanmaktadır. 4. 5. 10. 12. Ve 14. maddeler a=5, b= 4, c=3, d=2 ve e= 1 şeklinde ters kodlanmaktadır. 6. 17. 18. ve 19. maddeler a=1, b= 2.3, c=3.6, d=5 şeklinde 7. 9. 11. ve 15. maddeler ise a=5, b= 3.6, c=2.3, d=1 şeklinde ters kodlanmaktadır. 8. madde a=5 b= 1 ve son olarak 13. ve 16. madde a=5, b=3, c= 1 şeklinde kodlanmaktadır.

Ölçeğin alt ölçeklerinin puanlaması ise şu şekildedir:

- Sabır ve hoşgörü= soru1+soru 2+ soru6 + soru11+ soru13+soru17 + soru18+ soru19
- Etkileşimde zevk = soru4+soru5 + soru8+ soru9+ soru10 + soru12 +soru15
- Sevgi ve gurur = soru3 + soru7 + soru14 + soru16

Güleç ve Kavlak geçerlilik- güvenirlilik çalışmalarında B-BBÖ’nin toplam bağlanma cronbach alfa katsayısını 0,76, sabır ve hoşgörü alt ölçeğinin cronbach alfa katsayısını 0,64, etkileşimde zevk alt ölçeğinin cronbach alfa katsayısını 0,62, sevgi ve gurur alt ölçeğinin cronbach alfa katsayısını ise 0,28 olarak bulmuşlardır. Yine

aynı araştırmada B-BBÖ’nden alınan toplam puan ortalaması 82.88 ± 7.3 olarak bulunmuştur (Güleç ve Kavlak 2010).

Bizim alışmamızda B-BBÖ’nin toplam bağlanma cronbach alfa katsayısı 0,66, sabır ve hoşgörü alt ölçeğinin cronbach alfa katsayısı 0,64, etkileşimde zevk alt ölçeğinin cronbach alfa katsayısı 0,84, sevgi ve gurur alt ölçeğinin cronbach alfa katsayısını ise 0,68 olarak bulundu. Araştırmada B-BBÖ’nden alınan toplam puan ortalaması $73,0 \pm 9.1$ olarak bulunmuştur

5.7.VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırmada veriler ev ziyaretleri ile yüz yüze anket tekniği ile toplandı. Babalardan sözlü ve yazılı olarak onam alındıktan sonra anket formu uygulandı. Anket formu uygulama süresi yaklaşık 30 dakika sürdü.

5.8.VERİLERİN DEğERLENDİRİLMESİ

Verilerin analizinde SPSS 15.00 for Windows programı kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (yüzde, ortalama, standart sapma) ve student T test kullanıldı. Tekli analizlerde farklı bulunan değişkenler lojistic regresyon modelinde çoklu analize alındı.

5.9.ARAşTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmaya yalnızca gönüllü olan babaların alınması araştırmanın bir sınırlılığı sayılabilir.

5.10.ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmanın yapılabilmesi için, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Etik Kurulu'ndan gerekli onay alındıktan sonra TC Sağlık Bakanlığı Manisa İl Sağlık Müdürlüğünden izin alınmıştır. Araştırmaya dahil edilme kriterlerine uygun babalara araştırmanın amacı ve önemi anlatılmış, yazılı ve sözlü onamları alındıktan sonra araştırma kapsamına alınmıştır.

6. BULGULAR

6.1.BABALARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 2. Babaların Demografik Özellikleri

		n	%
Yaş	20-29	92	30,6
	30-39	161	53,5
	40≥	48	15,9
Eğitim Düzeyi	Okur yazar ancak hiç okula gitmemiş	4	1,3
	İlkokul	33	11,0
	Ortaokul	75	24,9
	Lise	103	34,2
	Yüksekokul/Üniversite	86	28,6
Düzenli çalışma durumu	Evet	271	90,0
	Hayır	30	10,0
Çalışılan iş/meslek	Üst sınıf	105	34,9
	Alt sınıf	196	65,1
12 yaşına kadar en uzun yaşanılan yer	İl merkezi	159	52,8
	İlçe merkezi	106	35,2
	Bucak veya Köy	34	11,3
	Yurtdışı	2	0,7
Ailenin ekonomik durumu	Gelir-Giderden Az	95	31,6
	Gelir-Gidere Denk	144	47,8
	Gelir-Giderden Fazla	62	20,6
Sosyal güvence	Evet	280	93,0
	Hayır	21	7,0
Evde yaşayan kişi sayısı	4 ≤	214	71,1
	5 ≥	87	28,9
Evdeki oda sayısı	3 >	115	38,2
	3 ≤	186	61,8
Aile Tipi	Çekirdek aile	264	87,7
	Geniş aile	37	12,3
Toplam		301	100,0

Yaş grupları dağılımına bakıldığında 20-29 yaş aralığında olanlar %30,6, 30-39 yaş grubu aralığında olanlar %53,5, 40 yaş üzeri olanların oranı %15,9'dur.

Eğitim düzeylerine göre dağılım incelendiğinde; okuryazar ancak hiç okula gitmeyenlerin oranı %1,3, ilköğretim mezunları oranı %11,0 ortaokul mezunları oranı %24,9, lise mezunlarının oranı %34,2, yüksekokul mezunu olanların oranı %28,6'dır.

Düzenli çalışma durumuna göre dağılım incelendiğinde; düzenli çalışanların oranı %90,0'ı düzenli çalışmayanların oranı ise %10,0'dır.

12 yaşına kadar yaşanan yerin dağılımı incelendiğinde il merkezinde yaşayanlar %52,8, ilçe merkezinde yaşayanların oranı %35,2, bucak ya da köyde yaşayanların oranı % 11,3, yurt dışında yaşayanların oranı % 0,7 'dir.

Çalışılan iş/meslek dağılımına bakıldığında %65,1'i alt sınıf, %34,9'u üst sınıf meslek grubunda çalışmaktadır.

Ailenin ekonomik durumuna algısına bakıldığında gelir giderden az diyenler %31,6, gelir gidere denk diyenlerin oranı %47,8, gelir giderden fazla olanların oranı %20,6'dır.

Sosyal güvencesi olanların oranı % 93,0, olmayanların oranı % 7,0'dır.

Evdeki oda sayısı dağılımı incelendiğinde; üçün üzeri odası olanların oranı %38,2 iken 3 ve altı odası olanların oranı % 61,8'dir.

Evde yaşayan kişi sayısı dağılımı incelendiğinde dört ve altı kişi yaşayan olanların oranı %71,1 olup beş ve üzeri yaşayanların oranı %28,9'dur.

Aile tipi dağılımı incelendiğinde çekirdek aile olanların sayısı %87,7 iken geniş aile olanların sayısı %12,3'tür.

6.2.BABALARIN EŞLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 3. Babaların Eşlerinin Demografik Özellikleri

		n	%
Yaş	18-29	157	52,1
	30-39	127	42,2
	40-49	11	3,7
	50 ≥	6	2,0
Eşin çalıştığı iş/meslek	Üst sınıf	66	21,9
	Alt sınıf	235	78,1
Eş eğitim durumu	Okur yazar değil	6	2,0
	Okur yazar hiç okula gitmemiş	16	5,3
	İlkokul	55	18,3
	Ortaokul	50	16,6
	Lise	75	24,9
	Yüksekokul/Üniversite	99	32,9
Eş sosyal güvence durumu	Evet	247	82,1
	Hayır	54	17,9
Toplam		301	100,0

Eşlerin yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde 18-29 yaş grubu dağılımına sahip olanlar %52,1, 30-39 yaş grubu dağılımına sahip olanlar %42,2, 40-49 yaş grubuna sahip olanlar %3,7, 50 ve üzeri yaş dağılımına sahip olanların oranı %2,0 ‘dır.

Tamamı evli olan katılımcıların eşlerinin çalıştıkları meslek/iş dağılımı incelendiğinde; %21,9’u üst sınıf olup %78,1’i alt sınıftır.

Eş eğitim durumu dağılımı incelendiğinde; okur yazar olmayanların oranı %2,0, okur yazar olup hiç okula gitmeyenlerin oranı %5,3, ilkokul mezunu olanların oranı %18,3, ortaokul mezunu olanların oranı %16,6, lise mezunu olanların oranı %24,9, yüksekokul/üniversite mezunlarının oranı %32,9’dur.

Babaların %82,1’inin eşinin sosyal güvencesi varken %17,9’unun eşinin sosyal güvencesi bulunmamaktadır.

6.3. BABALARIN EŞ İLE İLİŞKİ DURUMUNA GÖRE BULGULAR

Tablo 4. Babaların Eş ile İlişki durumu

		n	%
Eş ile ilişki durumu	İyi	239	79,4
	Orta	62	20,6
Toplam		301	100,0

Babaların eş ile ilişkisi incelendiğinde iyi olanların oranı %79,4 iken orta olanların oranı %20,6'dır.

6.4.BABALARIN EŞ İLE AKRABALIK DURUMU VE DAHA ÖNCE EVLİLİK YAPMA DURUMUNA GÖRE BULGULAR

Tablo 5. Babaların Eş ile Akrabalık Durumu ve Daha Önce Evlilik Yapma Durumu

		n	%
Eş ile akrabalık derecesi	Hayır	261	86,7
	Amca kızı	8	2,7
	Hala kızı	7	2,3
	Teyze kızı	5	1,7
	Dayı kızı	4	1,3
	Diğer	16	5,3
Daha önce evlilik yapma durumu	Hayır	296	98,3
	Evet	5	1,7
Toplam		301	100,0

Babaların %86,7'sinin eş ile akrabalığı yokken %2,7'sinin amca kızı, %2,3'ünün hala kızı, %1,7'sinin teyze kızı, %1,3'ünün dayı kızı olup, %5,3'ünün diğer akrabalık ilişkisi bulunmaktadır.

Babaların daha önce evlilik yapma durumları incelendiğinde hayır diyenlerin oranı %98,3, evet diyenlerin oranı % 1,7'dir.

Babaların %86,7'sinin eş ile akrabalığı yokken %2,7'sinin amca kızı, %2,3'ünün hala kızı, %1,7'sinin teyze kızı, %1,3'ünün dayı kızı olup, %5,3'ünün diğer akrabalık ilişkisi bulunmaktadır.

Babaların daha önce evlilik yapma durumları incelendiğinde hayır diyenlerin oranı %98,3, evet diyenlerin oranı % 1,7'dir.

6.5. BABALARIN SAĞLIK BİLGİLERİNE GÖRE BULGULAR

Tablo 6. Babaların Sağlık Bilgilerinin Durumu

			n	%
Sağlığını nasıl buluyorsunuz?	Mükemmel		29	9,6
	İyi		180	59,8
	İdare eder		90	29,9
	Kötü		2	0,7
Kronik durumu	Yok		274	91,0
	Var		27	9,0
Engel durumu	Engel yok		300	99,7
	Engel var		1	0,3
Toplam			301	100,0

Babaların %9,6'sı sağlığını mükemmel, %59,8'i iyi, %29,9'u idare eder ve %0,7'si kötü olarak değerlendirmiştir. Babaların %91'inin kronik bir hastalığı yokken, %9'unun kronik hastalığı bulunmaktadır. Babaların %99,7'sinin engeli bulunmamaktadır.

6.6. BEBEĞİN AİLE İÇİ İLİŞKİYE ETKİSİNE GÖRE BULGULAR

Tablo 7. Bebeğin Aile İçi İlişkiye Göre Durumu

		n	%
Bebek olduktan sonra eş ile ilişki değişikliği olma durumu	Evet	149	49,5
	Hayır	152	50,5
Değişiklik oldu ise ne yönde?	Olumlu	111	74,5
	Olumsuz	38	25,5
Toplam		301	100,0

Babaların %49,5'i bebek olduktan sonra eş ile ilişkisinde değişiklik olduğunu, %50,5'i ise değişiklik olmadığını belirtmiştir.

Bebek olduktan sonra eş ilişkisinde değişiklik olanlarda olumlu yönde değişiklik olduğunu belirtenlerin oranı %74,5, olumsuz yönde değişiklik olduğunu belirtenlerin oranı %25,5'tir.

6.7.BEBEĞE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 8.Bebek ve Bebekle Kurulan İlişkiye Yönelik Durum

		n	%
Bebğin yaşı	8ay ve küçük	183	60,7
	8 ay büyük	118	39,3
Bebek cinsiyeti	Erkek	148	40,2
	Kız	153	50,8
Bu bebeğiniz kaçınıcı çocuğunuz?	İlk çocuk	121	40,2
	İkinci çocuk	115	38,2
	Üçüncü çocuk	51	16,9
	Dördüncü çocuk	8	2,7
	Beşinci çocuk	4	1,3
	Altıncı çocuk	1	0,3
	Yedinci çocuk	1	0,3
Bebğiniz nasıl besleniyor?	Anne sütü	98	32,6
	Hazır mama	35	11,6
	Anne sütü ve hazır mama	40	13,3
	Diğer	128	42,5
Bebek bakımında eşinize destek oluyor musunuz?	Evet	192	63,8
	Hayır	109	36,2
Bebğiniz ağladığında yada huzursuz olduğunda kim sakinleştirebiliyor?	Ben	32	10,6
	Eşim	192	63,8
	İkimiz	77	25,6
Bebğiniz olacağını ilk öğrendiğinizde kendinizi baba olmaya hazır hissediyor muydunuz?	Evet	234	77,7
	Hayır	11	3,7
	Kısmen	56	18,6
Bu ifadelerden hangisi sizi tanımlamaktadır	Babalığa hazır değilim; bu yüzden bebekle ilgilenme konusunda eşime destek olamıyorum	10	3,3
	Babalığa hazır değilim ama bebeğin bakımını yapmaya çalışarak eşime destek oluyorum	17	5,6
	Bebğimin bakımını isteyerek yapıyorum ve eşime bu konuda destek oluyorum.	81	26,9
	Babalığa her zaman hazırım, ama işlerim nedeniyle eşime çok fazla yardımcı olamıyorum	193	64,1
Toplam		301	100,0

Babaların %49,2'sinin bebeği erkek, %50,8'inin kız, %60,7'si sekiz ay ve küçük, % 39,3'ü sekiz aydan büyük bebeğe sahiptir. Babaların %40,2'sinin ilk, %38,2'sinin ikinci, %16,9'unun ise üçüncü çocuğudur. Babaların %32,6'sının bebeği anne sütü ile beslenirken % 11,6'sı hazır mama, % 13,3'ü anne sütü ve hazır mama, % 42,5'i diğer cevabını işaretlemiştir. Babaların %63,8'i bebek bakımında eşine destek olduğunu belirtirken %36,2'si yardımcı olmadığını belirtmiştir. Babaların %10,6'sı bebek ağladığında ya da huzursuz olduğunda kendisi sakinleştirdiğini,% 63,8 eşinin % 25,6'sı ise beraber sakinleştirebildiğini belirtmiştir. Babaların %77,7'si bebek olacağını ilk öğrendiklerinde kendilerini baba olmaya hazır hissettiğini belirtmişken, %3,7'si hazır olmadığını % 18,6'sı kısmen hazır olduğunu belirtmiştir.

Babaların % 64,'i babalığa her zaman hazır olduğunu fakat işleri nedeniyle eşlerine yardımcı olamadığını,%26,9'u bebeğinin bakımını isteyerek yaptığını ve eşine bu konuda destek olduğunu,% 5,6'sı babalığa hazır olmadığını ama bebeğin bakımını yapmaya çalışarak eşine destek olduğunu,%3,3'ü babalığa hazır olmadığını bu yüzden bebekle ilgilenme konusunda eşine destek olamadığını ifade etmiştir.

6.8.BAĞLANMA ÖLÇEĞİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE FARKLILIKLARININ İNCELENMESİ

Baba bağlanma ölçeğinin bazı parametrelerin gruplarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9.Yaşa Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	20-29 (a)	92	73,5	8,2	1,947	0,145
	30-39 (b)	161	73,30	8,9		
	40≥ (c)	48	70,6	10,9		
Toplam			73,0	9,1		
Sabır ve Hoşgörü	20-29 (a)	92	31,6	3,2	3.984	0.020
	30-39 (b)	161	31,3	3,3		**Posthoc a=b>c
	40≥ (c)	48	29,9	4,2		
Toplam			31,2	3,5		
Etkileşimde Zevk	20-29 (a)	92	24,1	4,2	0.277	0.758
	30-39 (b)	161	24,1	4,6		
	40≥ (c)	48	23,6	5,0		
Toplam			24,1	4,6		
Sevgi ve Gurur	20-29 (a)	92	17,7	1,7	2.719	0.068
	30-39 (b)	161	17,8	1,9		
	40≥ (c)	48	17,0	2,3		
Toplam		301	17,7	2,0		

*ANOVA; ** Berforrini

B-BBÖ'nin yaş gruplarına göre değişimi incelendiğinde; bağlanma ölçeği alt boyutlarından sabır ve hoşgörü alt boyutunun yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$), ölçek toplamı ve diğer alt boyutların ise anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir (Tablo 9).

Tablo.10 Eğitim Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	İlköğretim ve üstü	298	73,0	9,0	3,191	0,075
	İlköğretim altı	3	63,7	18,1		
Sabır ve Hoşgörü	İlköğretim ve üstü	298	31,2	3,5	3,639	0,057
	İlköğretim altı	3	27,3	9,1		

Etkileşimde Zevk	İlköğretim ve üstü	298	24,1	4,6	2,024	0,156
	İlköğretim altı	3	20,3	5,5		
Sevgi ve Gurur	İlköğretim ve üstü	298	17,7	2,0	2,139	0,145
	İlköğretim altı	3	16,0	3,6		
Toplam		301				

B-BBÖ'nin eğitim gruplarına göre değişimi incelendiğinde; bağlanma ölçeği toplam geneli ve alt boyutları ile eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ilköğretim ve üstü olan grup ile ilköğretim altı olan grubun bağlanma düzeyleri aynıdır denilebilir (Tablo 10).

Tablo 11. Çalışma Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	Evet	271	74,0	8,5	36,782	0,000*
	Hayır	30	63,9	9,7		
Sabır ve Hoşgörü	Evet	271	31,6	3,2	36,337	0,000*
	Hayır	30	27,7	4,3		
Etkileşimde Zevk	Evet	271	24,5	4,5	29,777	0,000*
	Hayır	30	19,9	3,6		
Sevgi ve Gurur	Evet	271	17,8	1,9	16,609	0,000*
	Hayır	30	16,3	2,5		
Toplam		301				

*** $p<0,05$**

Bağlanma ölçeğinin çalışma durumuna göre değişimi incelendiğinde; baba-bebek bağlanma ölçeği toplamı ve alt boyutların puanları ile çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<0,05$). (Tablo 11).

Çalışan babaların toplam bağlanma düzeyi ile sabır ve hoşgörü, etkileşimde zevk, sevgi ve gurur düzeylerinin düzenli çalışmayan babalardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 12.Babanın Çalıştığı İş/Meslek Grubuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	Üst sınıf	105	77,85	7,06	8,000	0,000*
	Alt sınıf	196	70,32	8,96		
Sabır ve Hoşgörü	Üst sınıf	105	32,78	2,83	6,412	0,000*
	Alt sınıf	196	30,35	3,60		
Etkileşimde Zevk	Üst sınıf	105	26,70	3,72	8,002	0,000*
	Alt sınıf	196	22,66	4,38		
Sevgi ve Gurur	Üst sınıf	105	18,37	1,67	4,578	0,000*
	Alt sınıf	196	17,30	2,05		
Toplam		301				

***p<0,05**

Bağlanma ölçeğinin iş/meslek grubuna göre dağılımı incelendiğinde; bağlanma ölçeği ve toplam alt boyut puanlarının iş/meslek durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür (p<0,05). (Tablo 12).

Tablo 13.Babanın Eşinin(annenin) Eğitim Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	İlköğretim ve üzeri	279	73,5	8,7	4,181	0,000*
	İlköğretim altı	22	65,3	9,7		
Sabır ve Hoşgörü	İlköğretim ve üzeri	279	31,4	3,4	3,595	0,000*
	İlköğretim altı	22	28,6	4,3		
Etkileşimde Zevk	İlköğretim ve üzeri	279	20,1	3,8	4,251	0,000*
	İlköğretim altı	22	24,1	4,6		
Sevgi ve Gurur	İlköğretim ve üzeri	279	17,7	1,9	2,785	0,006*
	İlköğretim altı	22	16,5	2,3		
Toplam		301				

***p<0,05**

Bağlanma ölçeğinin eşin(anneninin) eğitim durumuna göre göre değişimi incelendiğinde; bağlanma ölçeği toplam ve alt boyutları ile eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir (p<0,05). (Tablo 13). Diğer bir ifade ile eşin eğitim düzeyi ilköğretim üzeri olan grubun toplam bağlanma düzeyi ile sabır ve hoşgörü, etkileşimde zevk ve sevgi ve gurur düzeylerinin eğitim düzeyi ilköğretim ve altı olan grubun bağlanma düzeylerinden anlamlı derece de daha yüksektir.

Tablo 14. Birlikte Yaşanan Eşin Yaşına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam	30 yaş >	144	73,5	9,2	0,043	0,313
Bağlanma	30 yaş ≤	157	72,4	8,9		
Sabır ve	30 yaş >	144	31,2	3,7	0,313	0,816
Hoşgörü	30 yaş ≤	157	31,1	3,4		
Etkileşimde	30 yaş >	144	24,5	4,5	0,217	0,087
Zevk	30 yaş ≤	157	23,6	4,6		
Sevgi ve	30 yaş >	144	17,8	2,0	1,772	0,276
Gurur	30 yaş ≤	157	17,5	1,9		
Toplam		301				

Eşin yaşına göre değişim incelendiğinde B-BBÖ toplamı ve alt boyutları ile eşin yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p>0,05). (Tablo 14)

Tablo15.Eş ile Evlenme Yaşına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam	20 yaş ≥	235	74,4	8,3	-5,600	0,000*
Bağlanma	20 yaş <	66	67,6	9,7		
Sabır ve	20 yaş ≥	235	31,6	3,3	-4,601	0,000*
Hoşgörü	20 yaş <	66	29,4	3,7		
Etkileşim	20 yaş ≥	235	24,7	4,3	-5,365	0,000*
de zevk	20 yaş <	66	21,5	4,6		

Sevgi ve Gurur	20 yaşı $\geq$	235	16,6	2,1	-4,731	0,000*
	20 yaşı $<$	66	17,7	2,0		
Toplam		301				

***p<0,05**

Bağlanma eşin(anneninin) evlenme yaşına göre göre değişimi incelendiğinde; bağlanma ölçeği toplam ve alt boyutların birlikte yaşanan eşin evlenme yaşına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir (p<0,05). (Tablo 15).

Tablo 16. Eş İle Birlikte Yaşama Süresine Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam	10 yıl $\geq$	82	68,9	9,5	-4,914	0,000*
Bağlanma	10 yıl $<$	219	74,4	8,4		
Sabır ve	10 yıl $\geq$	82	29,6	3,8	-4,952	0,000*
	10 yıl $<$	219	31,7			
Hoşgörü				3,2		
Etkileşimde	10 yıl $\geq$	82	22,4	4,6	-3,846	0,000*
Zevk	10 yıl $<$			4,4		
		219	24,6			
Sevgi ve Gurur	10 yıl $\geq$	82	16,8	2,1	-4,573	0,000*
	10 yıl $<$					
		219	17,9	1,8		
Toplam		301				

***p<0,05**

Bağlanma ölçeğinin eş ile birlikte yaşama süresine göre değişimi incelendiğinde; bağlanma ölçeği toplam ve alt boyutların eş ile birlikte yaşama süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir (p<0,05). (Tablo 16).

Tablo 17. Eş ile Akrabalık Durumuna Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam	Akraba	40	66,7	9,3	0,278	0,000*
Bağlanma	olan					
	Akraba olmayan	261	73,5	8,6		
Sabır ve	Akraba	40	29,1	4,1	2,350	0,000*
Hoşgörü	olan					
	Akraba olmayan	261	31,5	3,3		

Etkileşimde Zevk	Akraba olan	40	21,0	3,8	2,159	0,000*
	Akraba olmayan	261	24,5	4,5		
Sevgi ve Gurur	Akraba olan	40	16,6	2,1	0,396	0,000*
	Akraba olmayan	261	17,8	1,9		
Toplam		301				

***p<0,05**

Bağlanma ölçeğinin eş ile akrabalık durumuna göre değişimi incelendiğinde; bağlanma ölçeği toplam ve alt boyutların eş ile akrabalık durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). (Tablo 17).

Tablo 18. Bebeğin Yaşına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	8 ay ve altı	183	73,6	8,6	1,18	0,091
	8 ay üzeri	118	71,8	9,7		
Sabır ve Hoşgörü	8 ay ve altı	183	31,6	3,2	1,49	*0,011
	8 ay üzeri	118	30,5	3,8		
Etkileşimde Zevk	8 ay ve altı	183	24,2	4,5	0,01	0,488
	8 ay üzeri	118	23,8	4,7		
Sevgi ve Gurur	8 ay ve altı	183	17,8	1,8	4,34	0,115
	8 ay üzeri	118	17,4	2,1		
Toplam		301				

***p<0,05**

Bağlanma ölçeğinin bebeğin yaşına göre değişimi incelendiğinde; sabır ve hoşgörü düzeyinin bebeğin yaşına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülürken ($p<0,05$). Ölçeğin toplam ve diğer alt boyutların bebeğin yaşına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0,05$). (Tablo 18).

Tablo 19. Bebeğin Cinsiyetine Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	Kız	153	72,9	8,9	0,000	0,991
	Erkek	148	73,0	9,3		
Sabır ve Hoşgörü	Kız	153	31,2	3,4	0,001	0,974
	Erkek	148	31,2	3,7		
Etkileşimde Zevk	Kız	153	24,1	4,5	0,007	0,934
	Erkek	148	24,1	4,7		
Sevgi ve Gurur	Kız	153	17,7	2,0	0,034	0,854
	Erkek	148	17,7	2,0		
Toplam		301				

Bağlanma ölçeği toplam ve alt boyutlarının bebeğin cinsiyetine göre değişimi incelendiğinde, bağlanma ölçeği toplam ve alt boyutlarının bebeğin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>0,05$). (Tablo 19). Diğer bir ifade ile bebeği kız ve erkek olan babaların genel bağlanma düzeyi ve alt boyutları düzeyleri aynı seviyededir

Tablo20.Bebeğin Ailedeki Çocuk Sırasına Göre Bağlanma Ölçeği Puan Dağılımı

		n	Ortalama	Standart sapma	t	p
Toplam Bağlanma	İlk	121	76,4	7,4	7,805	0,000*
	2 ve üzeri	180	70,6	9,3		
Sabır ve Hoşgörü	İlk	121	32,3	3,0	6,807	0,000*
	2 ve üzeri	180	30,4	3,6		
Etkileşimde Zevk	İlk	121	25,8	3,9	3,129	0,000*
	2 ve üzeri	180	22,9	4,6		
Sevgi ve Gurur	İlk	121	18,2	1,6	6,358	0,000*
	2 ve üzeri	180	17,2	2,0		
Toplam		301				

* $p<0,05$

Bağlanma ölçeğinin bebeğin ailedeki çocuk sırasına göre değişimi incelendiğinde; bağlanma ölçeği toplam ile alt boyutları ile bebeğin ailedeki çocuk sırasına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<0,05$). (Tablo 20). İlk

çocuğu olan babaların toplam bağlanma düzeyi ile sabır ve hoşgörü, etkileşimde zevk ve sevgi ve gurur düzeylerinin iki ve üzeri çocuğu olan babalardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 21.Baba-Bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler Çoklu Analiz Sonuçları; Manisa Örneği

Reference	Referenc e	B	S.E.	β	%95CI		P
Toplam Bağlanma				Min.	Max.		
Çalışma Durumu	Halen Çalışan	,251	,088	,153	2,870	,004	,079
Kaçıncı Çocuk	İlk Çocuk	,181	,055	,180	3,264	,001	,072
Akrabalık Durumu	Akraba olmayan	,193	,077	,133	2,510	,013	,042
Birlikte Yaşama Süresi	10 yıl altı	,147	,060	,133	2,449	,015	,029
Çalışılan Meslek	Üst Sınıf	,265	,056	,256	4,740	,000	,155
Sabır ve Hoşgörü							
Çalışma Durumu	Halen Çalışan	,307	,088	,191	3,508	,001	,135
Kaçıncı Çocuk	İlk Çocuk	,124	,055	,126	2,238	,026	,015
Akrabalık Durumu	Akraba Olmayan	,208	,077	,146	2,701	,007	,056
Çalışılan İş/Meslek	Üst Sınıf	,172	,056	,170	3,083	,002	,062
Birlikte Yaşama Süresi	10 yıl altı	,181	,060	,167	3,016	,003	,063
Etkileşimde Zevk							
Çalışma Durumu	Halen Çalışan	,198	,087	,119	2,287	,023	,028
Kaçıncı Çocuk	İlk Çocuk	,200	,055	,197	3,656	,000	,092
Akrabalık Durumu	Akraba Olmayan	,207	,076	,141	2,726	,007	,058
Birlikte Yaşama Süresi	10 yıl altı	,207	,059	,184	3,475	,001	,090
Çalışılan İş/Meslek	Üst Sınıf	,292	,055	,279	5,286	,000	,183
Sevgi ve Gurur							
Çalışma Durumu	Halen Çalışan	,187	,082	,129	2,288	,023	,026
Kaçıncı Çocuk	İlk Çocuk	,110	,052	,125	2,120	,035	,008
Akrabalık Durumu	Akraba Olmayan	,124	,072	,097	1,728	,085	,017

Birlikte Yaşama Süresi	10 yıl altı	,166	,057	,171	2,927	,004	,054
------------------------	-------------	------	------	------	-------	------	------

Lojistic Regresyon Modele Alınan Değişkenler: Toplam Bağlanma: Çalışma durumu (ref: halen çalışan), kaçınıcı çocuk (ref: ilk çocuk), Akrabalık Durumu(ref:akraba olmayan) , Birlikte Yaşama Süresi(ref:10 yıl altı), Çalışılan İş/Meslek (ref: üst sınıf) **Sabır ve Hoşgörü:** Babanın yaşı (ref: 40 yaş altı), Çalışma durumu (ref: halen çalışan), kaçınıcı çocuk (ref: ilk çocuk), bebeğin yaşı (ref: 8 ay altı), Akrabalık durumu(ref:akraba olmayan), Evlilik yaşı(ref:20 yaş ve üzeri), Birlikte yaşama süresi (ref:10 yıl altı), Çalışılan İş/Meslek (ref: üst sınıf) **Etkileşimde Zevk:** Çalışma durumu (ref: halen çalışan), kaçınıcı çocuk (ref: ilk çocuk), Akrabalık Durumu(ref:akraba olmayan) , Çalışılan İş/Meslek (ref: üst sınıf), Birlikte yaşama süresi (ref:10 yıl altı), **Sevgi ve Gurur:** Çalışma durumu (ref: halen çalışan), kaçınıcı çocuk (ref: ilk çocuk), Akrabalık Durumu(ref:akraba olmayan) , Çalışılan İş/Meslek (ref: üst sınıf), Birlikte yaşama süresi (ref:10 yıl altı)

Baba-Bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler Çoklu Analiz Sonuçlarına göre; toplam bağlanma puanı akrabalık durumu ve birlikte yaşama süresinden etkilenmektedir. Eşi ile akrabalığı olmayan ve on yıldan daha az birlikte yaşama süresi olanların bağlanma düzeyleri diğerlerine göre daha iyidir. Baba bağlanma ölçeği alt boyutları incelendiğinde; sabır ve hoşgörü alt boyutunda ilk çocuklarda diğerlerine göre daha sabırlı olduğu görülmektedir. Etkileşimde zevk alt boyutu halen düzenli bir işte çalışan babalarda ve eşi ile akrabalığı olmayan babalarda diğerlerine göre daha iyi olduğu belirlenmiştir.

7.TARTIŞMA

Bağlanma, yaşam için gerekli olan duygusal-etkileşimsel ilişki yapısı olup birçok karmaşık faktörden etkilenen ve süreklilik gösteren bir süreçtir. Bağlanma ile ilgili olarak yapılan birçok araştırma, bireyin çocukluk dönemindeki bağlanma kalitesinin yetişkinlik yıllarındaki ilişkileri önemli düzeyde etkilediğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte literatürde anne-bebek bağlanması ile ilgili birçok çalışma mevcut olup, baba- bebek bağlanmasını ile ilgili yapılan çalışmalar daha sınırlıdır. Bu gerekçe ile yapılan çalışmanın amacı, baba-bebek bağlanma ilişkisi ve etkileyen faktörlerin saptanmasıdır.

Araştırmaya katılan babaların B-BBÖ ölçeğinden aldıkları puan dağılımı $73 \pm 9,1(43-89)$ olarak bulunmuştur. Dinç tarafından 2012 yılında baba-bebek bağlanması üzerine yapılan araştırmada toplam bağlanma ortalaması $75,74 \pm 10,64$ olarak (50,40-91,60) bulunmuştur (Dinç 2012). Kavlak ve Güleç tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan B-BBÖ’nde toplam bağlanma puanı ortalaması $82,88 \pm 7,39$ (en yüksek 95,en düşük 49,80)olarak belirlenmiştir (Güleç ve Kavlak 2010). Çalışma yapılan diğer çalışmalar ile uyumludur.

Araştırmada 40 yaş üzeri kişilerin sabır ve hoşgörü düzeyi diğerlerine göre anlamlı derecede daha yüksektir. Dinç (2012) çalışmasında babaların yaşı ile bağlanma puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını ifade etmiştir (Dinç ve Balcı 2012) . Kuzucu 2011 yılındaki çalışmasına göre babanın yaşı, bebeğin temel ihtiyaçlarını giderilmesinde anneye yardımcı olmasında etkili olmaktadır. Kuzucu’ya göre yaşı ilerleyen babalar çalıştıkları meslek gruplarında belli bir seviyeye geldiğinden yaşı genç olan babalara oranla çocuğun ihtiyaçlarına ve bakımına daha fazla katıldıklarını ifade etmiştir (Kuzucu 2011). McVeigh ve arkadaşları 2005 yılındaki çalışmalarında babaların yaşının ilerlemesi ile bebek bakımına yardımcı olmaları arasında negatif ilişki saptamıştır (aktaran Dinç ve Balcı 2012). Araştırmada

40 yaş altı babalar ile sabır ve hoşgörü alt boyutu arasında ilişki bulunmasının sebebi örneklem grubunun çoğunluğunun 40 yaş altı olup orta yaş grubu olmasından kaynaklı olmuş olabilir. Buda orta yaş grubunun bebekleri konusunda belirli bir olgunluğa ulaştıkları için babaların sabır ve hoşgörülü olmasını etkilemiş olabilir.

Araştırmada babaların eğitim düzeyleri ile B-BBÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Dinç 2012 yılında yaptığı çalışmada babaların eğitim durumu ve B-BBÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulmuştur. Eğitim düzeyi yüksek olan babaların bebek bakımına daha fazla katılıp kendilerini daha demokratik görüşe sahip olduklarını belirttiğini ifade etmiştir(Dinç ve Balcı 2012). Kuzucu'ya göre ise eğitim düzeyi yüksek olan babaların özgüvenleri yüksek olup bebek bakımı konusunda daha bilgili ve öğrenmeye açık olduklarını belirtmiştir(Kuzucu 2011). Nkwake 2009 yılında yaptığı çalışmada yüksek eğitim seviyesine sahip babaların eşlerine bebekleri konusunda yardımcı olduğunu düşük eğitim seviyesine sahip babaların ise bebek bakımının annenin işi olarak gördüğünü belirtmiştir. Ayrıca eğitim seviyesi yüksek babaların öğrenmeye açık olduklarından bebekleriyle daha fazla zaman geçirdiklerini bulmuştur(Nkwake 2009). Uçakcı Asaroğlu 2017 yılında ebeveynler ve bebekleri üzerine yaptığı bir araştırmasında babalar ve bebekleri arasındaki ilişki durumunu eğitim düzeyinin etkilemediğini ifade etmiştir (Uçakcı Asaroğlu 2017). Uçakcı Asaroğlu 2017 araştırmasıyla çalışma paralellik göstermiştir.

Araştırma düzenli bir işi olan babalar ile bağlanma puanları arasında anlamlı farklılık bulmuş olup düzenli çalışan babaların bağlanması çalışmayanlara göre daha yüksektir. Düzenli çalışan babalar bebeklerine daha verimli ve fazla zaman ayırabilmektedirler. Pinel-Jacquemin ve Gaudron (2013)'ün araştırmasına göre düzenli çalışan babalar ile bağlanma arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur (Pinel ve Gaudron 2013). Araştırmamız literatürle paralellik göstermektedir. Dinç (2012) çalışmada da belirttiği gibi Benice (2014), Gürşimşek(2010) çalışmalarında babanın çocuğuyla geçirdiği zamanın sayısal olarak süresi kadar kadar verimli ve önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Birlikte geçirilen zamanın bağlanma ve iletişimi güçlendirme açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır (aktaran Dinç 2012). Mercer ve Ferketich (1995) araştırmasına göre çocukları ile düzenli vakit geçiren

babaların bağlanması bebeklerine karşı pozitif yönde olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma literatür ile paralellik göstermektedir.

Araştırmada babaların çalıştığı iş/meslek grubu ile bağlanma ve alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Üst sınıf grubunda çalışan babaların bağlanma düzeyleri alt sınıf grubunda çalışan babaların bağlanmalarından daha yüksektir. Grimes 2002, Woodworth ve ark.1996 yaptıkları çalışmalarda babanın mesleği ile bağlanma arasında pozitif yönde ilişki bulmuşlardır(aktaran Dinç 2012). Dinç 2012 araştırmasında kamuda çalışan babaların bebekleri ile olan bağlanmasına olumlu yönde etki ettiğini ifade etmiştir. Kamuda çalışan meslek grubu üst sınıf grubunda yer aldığı için araştırmamız Dinç 2012 çalışmasıyla benzerlik göstermiştir. Fakat literatürde babaların meslek grupları ile baba-bebek bağlanması arasındaki ilişki daha fazla araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmada annelerin yaşı ile babaların bağlanması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Annelerin yaş gruplarının babaların bağlanma düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Annelerin eğitim düzeyi ile bağlanma arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Annelerin eğitim düzeyi arttıkça babaların bağlanması arasında anlamlı bir fark bulunmasının sebebi annelerin eğitim düzeyi arttıkça bakım konusunda daha fazla bilgiye sahip olup bebeklerinin bakımlarını kendileri isteyerek üstlendiği için babaları bakım konusunda yönlendirdiği ve bilgilendirdiği için olabilir.

Araştırma çocuk sayısı ile toplam bağlanma ve alt boyutları arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir. İlk çocuğu olan babaların bağlanma puan ortalamaları iki ve daha fazla çocuğu olan babaların bağlanma puanlarından daha yüksektir. Sevil (2007) çalışmasına göre çocuk sayısının artmasının baba- bebek bağlanma puanlarını düşürdüğünü belirtmiştir. Bu durumu babaların çocuk sayısı arttıkça maddi ihtiyaçların arttığına ve sonucunda da manevi zorlukların arttığına bağlamıştır (Sevil ve Özkan 2007). Mehall ve ark.(2009) araştırmasına göre bebek sayılarının artması ile babaların bebekleriyle daha az ilgilendiklerini ve bakımlarına daha az katıldıklarını belirtmiştir (Mehall ve ark. 2009). Paquatte ve ark.(2000), Sımsıkı(2011) çalışmalarına göre bebek sayısı arttıkça babaların bebek bakımına daha çok katıldıklarını saptanmıştır. Uçakçı Asaroğlu 2017 çalışmasında babaların

çocuk sayısı arttıkça bağlanmalarının olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir.(Uçakcı Asaroğlu 2017). Dinç(2012) baba-bebek bağlanmasını incelediği araştırmasında çocuk sayısı ve bağlanma puanı arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Araştırma literatürle uyumludur.

Mercer ve Ferketich (1995) çalışmasına göre ilk çocuğu olan babaların yani ilk defa babalık ile karşılaşacak olan babaların bebekleriyle bağlanma oranını daha yüksek bulmuştur. Araştırma sonucu ve diğer çalışmalar çocuk sayısı ve bağlanma arasında negatif bir ilişki saptamış olup çocuk sayısı arttıkça babaların bebekleriyle olan bağlanma puanı azalmaktadır. Bu azalmanın sebebi Dinç 2012 araştırmasına göre babaların yoğun olarak çalışmasından dolayı evde geçirecekleri zaman az olup bu kalan süreyi birden fazla çocuğuna ayıracak olması baba ve bebekleri arasındaki bağlanmayı etkilemiş olabileceğini ifade etmiştir(Dinç ve Balcı 2012). Yine Dinç 2012 araştırmasında ilk çocuk sahibi olmanın verdiği merak ve heyecan duygusu ile babaların bebeklerine daha kolay bağlanma geliştirip bakımlarına daha kolay katılmış olabileceğini ifade etmiştir. Çalışma literatürle uyumludur.

Araştırmada birlikte yaşama süresi(evlilik süresi)ile bağlanma arasında negatif ilişki saptanmıştır. Evlilik süresi arttıkça bağlanma azalmaktadır. Dinç (2012) araştırmasında evlilik süresi ile ölçekten alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulmuş olup evlilik süresi arttıkça bağlanmanın anlamlı düzeyde azaldığını ifade etmiştir(Dinç ve Balcı 2012). Sevil ve Özkan (2007) çalışmasına göre artan evlilik süresi ile baba ve bebekleri arasındaki bağlanmanın arttığını ifade etmişler ve artan evlilik süresinin çocuk sayısını arttıracığından babaların bebekleri konusunda daha fazla deneyimli olduğunu savunmuşlardır(Sevil ve Özkan 2007). Araştırmada evlilik süresi ile bağlanma arasında negatif ilişki saptanmasının nedeni evlilik yılı arttıkça çocuk sayısının artması ve çocuklara ayrılan zamanın azalmasından kaynaklı olabilir. Ayrıca Dinç(2012)'de belirttiği gibi birlikte yaşama süresi arttıkça eş ile olan ilişkilerin zamanla olumsuz etkilenmiş olmasından da kaynaklı olabilir(Dinç ve Balcı 2012).

Araştırmada evlilik yaşı ile baba-bebek bağlanması ve alt boyutları arasında anlamlı fark bulunmuştur. 20 yaş altı bireylere göre 20 yaş ve üzerindeki bireylerin kişisel gelişimleri daha iyi tamamlanmıştır. Bunun sonucu olarak da bireylerin evlilik

kurumundan beklentileri daha belirgin ve pozitif yöndedir. Bu durum baba-bebek bağlanmasını olumlu olarak etkilemiş olabilir.

Araştırmada babaların çoğunluğu bebek bakımında eşlerine destek olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışma hayatından kalan zamanda eşlerine bebek bakımında destek olabildiklerini fakat bu zamanın yeterli olmadıklarını ifade etmişlerdir. Mercer ve Ferketich'e göre bebek bakımında eşine destek olan babaların bağlanmasının bebeklerine karşı olumlu yönde olduğunu ifade etmişlerdir (Mercer ve Ferketich 1995). Dinç (2012) araştırmasında babaların bebek bakıma katılmasının bağlanmayı olumlu etkilediğini ifade etmiştir. Araştırmada babaların çoğunluğunun bakıma katıldıklarını ifade etmesi babaların bebeklerinin bakımı konusunda düşünceli olduklarını gösterir.

Araştırmada bebeklerin yaşı ile toplam bağlanma arasında istatistiksel olarak fark bulunamamış olup sabır ve hoşgörü alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada babaların 8ay ve altı bebeklerine daha sabır ve hoşgörü olmasının sebebi bebek 12.aya doğru yaklaştıkça bilişsel ve fiziksel hareketlerin artması ve gelişmesine bağlı olarak bebek bakımında babaların daha sabırsız olmasından kaynaklı olabilir.

Araştırmada bebeklerin cinsiyeti ve bağlanma arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Pinel-Jacquemin ve Gaudron (2013)'ün araştırmasına göre bağlanma ve bebeğin cinsiyeti arasında ilişki saptanmıştır. Özellikle babaların en büyük erkek çocuğa bağlanma biçimi diğer çocuklara olan bağlanma biçimlerinden farklılaşmaktadır (Pinel-Jacquemin ve Gaudron 2013). Araştırmacılar bu durumu en büyük erkek çocuğun bir nevi ailenin devamı açısından üstlenebileceği rol ile ilgili bir durum olarak tanımlamaktadır. Araştırmada bebeklerin cinsiyeti ve bağlanma arasında anlamlı bir ilişki bulunamamasının sebebi; kadın-erkek eşitliğini dengelemek için son yıllarda kadınlara yönelik anayasamızda ve diğer yasalar çerçevesinde pozitif ayrımcılıklar yapılmıştır. Toplumda kadınlar iş hayatında ve toplumsal hayatta kendilerini gösterme imkanı bulmuşlardır. Tüm bunların sonucunda kadın-erkek eşitliği önemli ölçüde sağlanmıştır. Bu eşitliğin sağlanması sonucu toplumun kadına ve kız çocuklarına yönelik var olan önyargıları önemli ölçüde azalmıştır. Sonuç olarak babalarında kız çocuklarına bakış açısı toplumsal

değişimlerle beraber değişmiştir. Erkek ve kız evlat arasında ayrım görülmecek seviyelerdedir.

Araştırmada akrabalık düzeyi ile baba-bebek bağlanma puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Akraba olmayan babaların bebek ile olan bağlanmaları akraba olanlara göre daha iyi bulunmuştur. Akraba olan çiftlerde aileler arasında kan bağı olması nedeni ile çocuk yetiştirmede aile bireyleriyle sorumluluğu paylaşmaktadır. Akraba olmayan çiftlerde ise bu sorumluluk genelde çiftler arasında kalmaktadır. Bunun sonucunda akraba evliliği olan çiftlerde çocuğun sorumluluğu bölüşüldüğü için bağlanmada azalmış olabilir. Literatürde akrabalık düzeyi ile bağlanma arasındaki ilişki konusunda çalışmaya rastlanmamıştır.

8.SONUÇ VE ÖNERİLER

Manisa Yunusemre ilçesinde bulunan merkez aile sağığı merkezlerindeki 6-12 ay arası bebeğe sahip babalardan alınan bilgiler doğrultusunda sonuç olarak; üst sosyal statüdeki babaların, düzenli bir çalışma durumu olan, evlilik süresi 10 yıl altı olan, eş ile akraba olmayan, birlikte yaşanan eş ile evlenme yaşı 20 yaş ve üzeri olan, ilk bebeği olan babaların toplam bağlanma düzeyleri daha yüksek olup daha olumlu bağlanma davranışları göstermektedirler. 8 ay ve küçük bebeğe sahip babalar ile 40 yaş altı babaların sabır ve hoşgörü düzeyleri daha yüksektir.

Bu sonuçlar doğrultusunda öneriler;

- Bağlanma objesi olan anneler kadar babalarında bağlanma durumu önemli olduğu için baba-bebek arasındaki bağlanmaların değerlendirilmesi
- Baba- bebek bağlanması sosyoekonomik faktörlerden etkilenmektedir. Bu durum sosyokültürel durumdan da etkilenebileceğinden farklı bölgelerde de konu ile ilgili çalışmaların yapılmasının önemli olduğu düşünölmektedir.

9.KAYNAKLAR

Akbağ M, İmamoğlu S. Cinsiyet ve Bağlanma Stillerinin Utanç, Suçluluk ve Yalnızlık Duygularını Yordama Gücünün Araştırılması, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 2012; 10(Suppl. 2):651-682.

Alan H. Doğum Sonrası Dönemde Sosyal Desteğin Anne Bebek Bağlılığına Etkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi(Danışman: Doç. Dr. Emel Ege) .Konya , 2011

Arslan E, Arslan C, Arı R. (2012). Kişiler Arası Problem Çözme Yaklaşımlarının Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 2012; 12(suppl.1): 7-23

Arslangiray N. Üniversite Öğrencilerinde Beden İmajının Yordayıcıları Olarak Bağlanma Stilleri ve Toplumsal Cinsiyet Roller, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Danışman: Doç. Dr. Filiz Bilge). Ankara,2013

Ata S. Okul Öncesi Öğretmenlerde Bağlanma ve Sınıf Yönetimi Profillerinin Anne Bağlanması ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarıyla İlişkilerinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi (Danışman: Prof. Dr. Berrin Akman) .Ankara, 2014

Aycanoğlu C, Ünsal G. Bağlanma Tarzları ve İnternet Bağımlılığının Evlilik Uyumuna Etkisi, G.O.P. Taksim E.A.H. JAREN 2017; 3(suppl.3): 163-168

Aydemir H, Alparslan Ö. Anne-Bebek Bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumuna Uyarlanması: Aydın Örneği, Journal Of Contemporary Medicine 2016; 6(suppl.3) : 188-199.

Boyacıoğlu İ, Sümer N. Bağlanma Boyutları, Otobiyografik Bellek ve Geçmiş Kabul Etme, Türk Psikoloji Dergisi 2011; 26(suppl.67) : 105-118.

Can A. SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi, PEGEM Akademi, 6. Baskı, Ankara; 2018

Uçakcı Asaroğlu C. Yeni doğan Yoğun Bakımda Bebeği Yatan Ebeveynlerin Sosyal Destek Algıları ve Ebeveyn Bebek Bağlanma Durumları, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi(Danışman: Öğr. Gör. Dr. Şengül Yaman) .Ankara,2017

Cömert I, Ögel K. Madde Kullanan Ergenlerin Bağlanma Stilleri, The Turkish Journal Addictions 2014; 1(suppl.1) : 9-40.

Çelebi Y. Ergenlerde Sosyal Kaygı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Kastamonu Eğitim Dergisi 2017; 25(suppl.5) : 1-8

Çelik Ç. Bağlanma Stilleri, Psikolojik İyi Oluş ve Sosyal Güvende Hissetme: Aralarındaki İlişki Ne? Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi 2018 13(supple25), : 27-40.

Çetin A, Ersoy Ö. 12-14 Yaş Arası Ergenlerin Sosyal Beceri Düzeyi İle Ebeveynlerine Bağlanma Güvenliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi 2017; 7(suppl.2): 419-440

Dinç S. Baba-Bebek Arasındaki Bağlanma Durumu ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,(Danışman: Yard. Doç.Dr Serpil. Balcı).İstanbul,2014.

Erözkan, A.Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi 2011; 2(suppl.3) : 60-74

Güleç D. , Kavlak O. Baba- Bebek Bağlanma Ölçeği' nin Türk Toplumunda Geçerlilik Güvenilirliğinin İncelenmesi. International Journal Of Human Sciences 2013 ; 10(suppl.2), 170-181.

Gümüş Z ,Güler K. Yetişkin Bireylerdeki Bağlanma Stillerinin Demografik Özellikleri ve Yaşam Kaliteleriyle Olan İlişkinin İncelenmesi, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi 2018; 6(suppl.78): 505-521.

Gürşimşek I. Okul Öncesi Eğitime Aile Katılımını Etkileyen Faktörler. Eğitim Bilimleri ve Uygulama 2010 ; 9 (suppl.18): 1-19.

İlhan T. Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık: Cinsiyet Roller ve Bağlanma Stillerinin Yalnızlığı Yordalama Güçleri, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 2012; 12(suppl.4): 2377-2396

İlhan T, Özdemir Y. Beliren Yetişkinlerde Yaş Cinsiyet ve Bağlanma Stillerinin Kimlik Statüleri Üzerindeki Yordayıcı Rolü, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 2012; 19: 227-241

Kanak M. Bilbay, Balta D. Ergenlerin Akrana Bağlanma Stillerinin Umutsuzluk Düzeyleri İle İlişkinin İncelenmesi, Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi 2017 ; 6(supple.6): 492-503

Kaplan B, Aksel E. Ergenlerde Bağlanma ve Saldırganlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Nesne Psikolojisi Dergisi 2013; 1(suppl.1): 20-49.

Karakuş Ö. Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Arasındaki İlişki, Toplum ve Sosyal Hizmet 2012; 23(suppl.2): 33-46.

Karataş Z. Bağlanma Kuramı Açısından Kurum Bakımının Çocuklar Üzerindeki Etkileri, Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2017; 10(suppl.54): 867-875.

Kavalak O, Şirin A. Maternal bağlanma Ölçeğinin Türk Toplumuna Uyarlanması, Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi 2009 ;6 (suppl.11): 188-202

Kreuder K. R. The Differences Between Mother-Infant and Father-Infant Interactions at Nine Months, Honors Theses, Department of Psychology Southern Illinois University at Carbondale USA,1996

Kuzucu Y. Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2011 ; 4(suppl.35).

Lian T. C, Han Y. S. Parental bonding and parent-child relationship among tertiary level students. Sunway Academic Journal, 2008 ; 5: 111-128.

Lopez S. Mothers' and Fathers' Attachment Relationships With Children Who Have Disabilities, A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Educational Specialist In Psychology, Utah State University Logan, Utah, USA,2013

Lorcu F. Örneklerle Veri Analizi SPSS Uygulamalı, Detay Yayıncılık, Ankara;2018

Manisa 2003 Nüfus Sağlık Araştırması Kitabı, Celal Bayar üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Manisa; 2003

Martinez K , Rider , Cayce N, Forssell S, Poirier J, Hunt S.; Crawford G.; Sawyer J. A Guide For Father Involvement In Systems Of Care, Technical Assistance Partnership For Child And Family Mental Health, April 2013.

Mercer R.T. Ferketich S.L.Predictors Of Parental Attachment During Early Parenthood. Journal of Advanced Nursing 1995 ; 15:268—280.

Mehall K. G, Eisenberg N, Spinrad T, Geartner T. (2009). Examining The Relations Of Infant Temperament And Couples Marital Satisfaction To Mother And Father Involvement: A Longitudinal Study. Fathering 2009; 7 (suppl.1), 23-48.

Nordahl K. B. Early Father-Child Interaction in a Father-Friendly Context Gender Differences, Child Outcomes, and Predictive Factors Related to Fathers' Parenting Behaviors with One-Year-Olds, Dissertation for the degree philosophiae doctor (PhD) at the University of Bergen, Norway,2014

Nkwake A. (2009). Maternal Employment and Fatherhood: What Influences Paternal Involvement In Child-Care Work In Uganda?. Gender & Development 2009; 17 (suppl.2),DOI: 10.1080/13552070903009726.

Orta İ, Sümer N. (2016). Anne Duyarlılığı ve Erken Dönem Bağlanma- Temelli Ebeveynlik Destek ve Müdahale Programları, Türk Psikoloji Yazıları 2016; 19(suppl.38) : 54-73

Okutan N, Sunal A. (2011). Eşcinsellere Yönelik Tutumlar, Cinsiyetçilik ve Romantik İlişkilerle İlgili Kalıp Yargılar: Yetişkin Bağlanma Biçimleri Açısından Bir Değerlendirme, Türk Psikoloji Yazıları 2011; 14(suppl.27): 69-77

Özeren G, Akın S. (2016). Anne-Baba Bağlanma Biçimleri ve Kişilerarası İlişkilerin Değerlendirilmesi, FNG&Bilim Tıp Dergisi2016; 2(suppl.3) : 222-232

Özkan B. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilllerinin Stres Düzeyi, Stresle Başetme Yöntemleri ve Farklı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa,2018

Palm G. Attachment Theory and Fathers: Moving From “Being There” to “Being With, Journal of Family Theory & Review 2014; 6 : 282–297.

Pinel-Jacquemin, S, Gaudron C. Z. Siblings: parent-child attachments, perceptions, interacion and family Dynamics, Journal of Communications Research, Nova Science Publishers, 2013, Université de Toulouse II Le Mirail, France.

Paquette D, Bolte ,Turcotte G, Dubeau D, Bouchard C. A New Typology of Fathering: Defining and Associated Variables. Infant and Child Development 2000; 9, 213–230.

Redshaw M, Martin C. Babies, ‘bonding’ and ideas about parental ‘attachment’, Journal of Reproductive and Infant Psychology 2013; 31(suppl.3): 219-221.

Seymenler S, Siyez D. Lise Öğrencilerinde Kariyer Denetim Odağını Yordayıcı Değişkenler Olarak Toplumsal Cinsiyet ve Ebeveyne Bağlanma, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi 2013;5(suppl.4):286-300

Seven S. 6 yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyleri İle Bağlanma Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2006.

Sevil Ü, Özkan S. Fathers Functional Status During Pregnancy and The Early Postnatal Period. Midwifery 2007; 25:665–672.

Soysal A, Bodur Ş , İşeri E.; Şenol S. Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış, Klinik Psikiyatri Dergisi 2005; 8(suppl.2) : 88-99.

Sönmez V, Alacapınar F. G. Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara, 2018

Sumbas E, Sezer Ö. Ortaokul Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanmanın İncelenmesi, Ege Eğitim Dergisi 2017; 18(suppl.1):288-310

Sümer N. Ünal S, Selçuk E. Bağlanma ve Psikopatoloji: Bağlanma Boyutlarının Depresyon, Panik Bozukluk ve Obsesif-Kompulsif Bozuklukla İlişkisi, Türk Psikoloji Dergisi 2009;24(suppl.63): 38-45

Üre Ö. Çocukların Bağlanma Davranışlarının Özlük Nitelikleri ve Anne Bağlanma Stillerine Göre İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2009

Yıldız C. Üniversite Öğrencilerinin Geçmişte Yaşadıkları Ayrılık Kaygısı İle Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008

Yıldızhan E. Bağlanma Teorisi ve Bağlanma Bozukluklarına Genel Bir Bakış, Anadolu Kliniği 2017; 22(suppl.1) : 66-72

Yüksel M, Kurtuluş H. Okul Öncesi Dönemdeki 4-5 Yaş Grubu Öğrencilerin Benlik Kavramı ve Bağlanma Stillerinin Anne Davranışları Açısından İncelenmesi, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi 2016; 5(suppl.2) : 182-195.

10.EKLER

EK1.YÖNETİM KURULU KARAR ÖRNEĞİ

 MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı
20.11.2018	42	35

Karar 18- Ebelik Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 141336021 numaralı öğrencisi Seval KILAN'ın tez konusunun, etik kurul onayı alınması kaydı ile **"Baba-Bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler: Manisa Örneği"** olarak kabul edilmesine **OY BİRLİĞİ** ile karar verildi.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Bilal-i Habeş GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü V.

(İzinli)
Doç. Dr. Elgin TÜRKOZ ULUER
Müdür Yardımcısı

e-imzalıdır
Prof. Dr. Sezgi ÇINAR PAKYÜZ
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Necip KUTLU
Üye

e-imzalıdır
Doç. Dr. Murat TAŞ
Üye

Aynur PALAMUTÇUOĞLU
Enstitü Sekreteri
Raportör

Aslı Gibidir
20/11/2018

Aynur PALAMUTÇUOĞLU
Enstitü Sekreteri

EK2.ETİK KURUL İZNİ

T.C.
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu
Karar Formu

KARAR TARİH / NO	05 / 12 / 2018 / 20.478.486				
ARAŞTIRMANIN ADI	Baba-bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler: Manisa Örneği				
SORUMLU ARAŞTIRMACI	Doç. Dr. Saliha ÖZPINAR - MCBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi / Ebelik AD				
ARAŞTIRMA EKİBİ	Tezli Yük. Lisans Öğr. Seval Kılan				
ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ	UZMANLIK TEZİ ☐	YÜKSEK ÜSANS-DOKTORA-TEZİ ☒	AKADEMİK AMAÇLI ☐		
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	20 / 11 / 2018 / Tarih ve 54454 Sayılı; araştırma dosyası				
KARAR BİLGİLERİ	Araştırma dosyası incelenmiş, bilimsel ve etik açıdan UYGUN olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.				
Unvanı/Adı/Soyadı	Araştırma ile İlgili Olan Üye	Toplantıya Katılmayan Üye	Unvanı/Adı/Soyadı	Araştırma ile İlgili Olan Üye	Toplantıya Katılmayan Üye
Prof. Dr. Zeki ARI Tıbbi Biyokimya AD	☒	☐	Doç. Dr. Serdar TOK Spor Bilimleri Fakültesi	☐	☐
Prof. Dr. Murat DEMET Psikiyatri AD	☐	☒	Dr. Öğr. Üyesi Selim ALTAN Tıp Tarihi ve Etik AD	☐	☐
Prof. Dr. Betül ERSOY Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD	☐	☒	Dr. Öğr. Üyesi Nurgül Güngör TAVŞANLI Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü	☐	☐
Doç. Dr. Beyhan Cengiz ÖZYURT Halk Sağlığı AD	☐	☐	Mukadder YILMAZER Avukat	☐	☒
Doç. Dr. Tuğba ÇAVUŞOĞLU Farmakoloji AD	☐	☐	Sivil Üye Hüseyin TUNÇAY	☐	☐
Etik Kurulumuzun kararı yukarıda belirtilmiştir. <u>Araştırmanız Her Hangi Bir Aşamada Etik Kurulumuzun "İzleme - Denetleme" Görevi Gereği Lüzumu Halinde Haberli / Habersiz Olarak Denetlenebilir</u>, Araştırma Başvuru Formunun Taahhütname - Bölüm E kısmında belirtilmiş olan hususların dikkate alınarak istenilen bilgilerin Etik Kurulumuza zamanında iletilmesi konusunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim. Prof. Dr. Zeki ARI Başkan					

EK3.ARAŞTIRMA İZNİ

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

MANİSA İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - MANİSA İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
25.12.2018 17:49: 76379986-604.02 - E.20204
0003486859

Sayı : 76379986-604.02
Konu : Seval KILAN/ Araştırma İzni

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Seval KILAN'ın 14/12/2018 tarihli başvuru dilekçesi.
b) Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 12/12/2018 tarihli ve 76379986-35603 sayılı yazısı.

Manisa Yunusemre 6 Nolu Aile Sağlığı Merkezi (ASM)'nde ebe olarak görev yapan Seval KILAN'ın, Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde görevli Doç. Dr. Saliha ÖZPINAR danışmanlığında "Baba - Bebek Bağlanması Ve Etkileyen Faktörler: Manisa Örneği" adlı araştırmayı Yunusemre İlçe Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı 1-15 Nolu 15 (on beş) ASM'de yürütmek için izin talebi ve tarafımıza iletilen başvuru formları. Müdürlüğümüz Bilimsel Araştırma Başvuru İnceleme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, araştırmanın yürütülmesi uygun görülmüştür.

01/01/2019 – 01/04/2019 tarihleri arasında veri toplama çalışmasının yapılacağı, 01/01/2020 tarihinde tamamlanacağı beyan edilen bilimsel araştırma çalışmasının;

- Aile Sağlığı Merkezleri (ASM)'nin işleyişi ve güvenilirliğine zarar verilmeksizin, çalışma saatleri içerisinde, sunulan hizmetlerin aksatılmasına sebep olmaksızın bizzat araştırma ekibi tarafından yürütülmesi,
- ASM'ye kayıtlı kişilerin araştırma yapan ekibe yönlendirilmesi gibi taleplerde bulunulmaması,
- Kişisel verilerin ve özel hayatın gizliliğinin korunmasına özen göstererek ve bilgi güvenliğinin sağlanarak yürütülmesi, ASM'ye kayıtlı kişilerin kişisel iletişim bilgilerinin talep edilmemesi, ses ve görüntü kaydı alınmaması,
- Beyan edilen süre içinde tamamlanamaması durumunda, Müdürlüğümüze gerekçenin bildirilerek bağlı olunan kurum/kuruluş vasıtasıyla ek süre talebinde bulunulması,

Eğitim ve AR-GE Birimi
Adres: Manisa İl Sağlık Müdürlüğü Akınesci Mahallesi İrmir Caddesi No:289
Yunusemre/MANİSA
Faks No:
e-Posta:bulalshen.tuncay@sağlık.gov.tr İm. Adresi: www.manisa.saglik.gov.tr

Buğu için: Hünel Altun TUNÇAY
Uzman DİYETİSYEN
Telefon No: 0 (236) 250 41 12-13 (Dahili: 3040)

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 75e934da-d8b8-4123-892e-de705e6a701e koda ile erişilebilir.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

E-Posta tipi

- Kurumsal, toplumsal ve sosyal fayda sağlamak amacıyla çalışma sonucunun araştırmanın tamamlanmasının ardından Kurum Başkanlığına iletmek üzere bir dilekçe ile Müdürlüğümüz Eğitim ve AR-GE Birimi'ne iletilmesi,
- Araştırmadan elde edilecek verilerin Manisa İl Sağlık Müdürlüğü'nden izin almaksızın yayınlanmaması gerekmektedir.

Araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüze iletilmemesi ve Müdürlüğümüzden izin almaksızın yayınlanması durumunda yasal işlem yapılabilceği ve aynı kişilerin ileriki süreçte Müdürlüğümüze bağlı Sağlık Tesislerinde yürütmeyi talep edecekleri çalışmalara izin verilmesinin mümkün olmayacağı ve yazımızın adı geçen personele tebliğ edilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ve rica ederim.

e-imzalıdır.
Dr. Necip YEMENİCİ
İl Sağlık Müdürü

Ek: Seval KILAN-Araştırma Başvuru Formu ve Anketler (17 sayfa)

Dağıtım:

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayın Seval KILAN (Yunusemre 6 Nolu ASM)

Yunusemre İlçe Sağlık Müdürlüğü

Yunusemre 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15 Nolu ASM'ler

Bilgi için: Hilal Ahsen TUNÇAY

EK4.BABA-BEBEK TANITIM FORMU

Merhabalar, Manisa Yunusemre İlçesi'nde "Baba-bebek Bağlanması ve etkileyen faktörleri"belirlemek amacı ile bir çalışma yapıyoruz. Bu çalışmamız için siz tesadüfen seçildiniz. Bize vereceğiniz tüm cevapların gizli kalacağını, isim ve adres bilgilerinizin başka kişi ve kurumlarla paylaşılmayacağını belirtmek istiyorum. Sizin

Anket no:

Tarih:

Aile Sağlığı Merkezi:

TEMEL ÖZELLİKLER	
1.Yaşınız	
2.Eğitim durumunuz	☐ Okuryazar değil ☐ Okuryazar ancak hiç okula gitmemiş ☐ İlkokul (ilkokul 1. kadem) ☐ Ortaokul (ilkokul 2. kademe) ☐ Lise ☐ Yüksekokul / Üniversite
3. Düzenli olarak çalıştığınız bir iş var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
4. Farklı işler farklı seçeneklerde toplanmıştır. Ne iş yaptığınızı söyleyebilirsiniz?Emekli iseniz hangi işten emekli olduğunuza göre işaretleyiniz.	☐ İşveren (emrinde en az 3 veya daha fazla insan çalışıyor) ☐ Yüksek eğitilmiş (emrinde en çok 2 kişi çalıştırıyor veya tek başına) ☐ Küçük esnaf/zanaatkar (yanında en çok 2 kişi çalıştırıyor veya tek başına) ☐ İş buldukça çalışanlar (düzenli aylık geliri yok) ☐ Yüksek eğitilmiş (ücretli) ☐ Memur /büro çalışanı (beyaz yakalı) ☐ Sanayi işçisi (mavi yakalı) ☐ Niteliksiz işlerde çalışanlar (kamuda veya özel sektörde düzenli aylık geliri var) ☐ İşsiz (en az 6 aydır gelir getiren işi yok)
5. Sizin 12 yaşına kadar en uzun süre ile yaşadığınız yer	☐ İl Merkezi (Hangi İl.....) ☐ İlçe Merkezi ☐ Bucak Veya Köy ☐ Yurt Dışı
6.Sizce ailenizin ekonomik	☐ Gelir-Giderden Az ☐ Gelir-Gidere Denk

durumu nasıldır?	³ ☐ Gelir-Giderden Fazla
7.Evde kaç kişi yaşıyorsunuz?	
8.Evde kaç oda var?	
9.Evde kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?	¹ ☐ Eşim Ve Ben ² ☐ Eşim, Ben Ve Çocuklar ³ ☐ Eşim, Ben, Çocuklar Ve Kayın Valide/Kayın Peder ⁴ ☐ Diğer.....
10.Sosyal güvenceniz var mı?	¹ ☐ Evet ² ☐ Hayır
EVLİLİK BİLGİSİ	
11.Medeni durumunuz	¹ ☐ Evli ² ☐ Eşi ölmüş/dul ³ ☐ Boşanmış ⁴ ☐ Ayrı yaşıyor
12.Birlikte yaşadığınız eşinizin yaşı?	
13.Farklı işler farklı seçeneklerde toplanmıştır. Halen birlikte olduğunuz eşinizin ne iş yaptığını söyler misiniz?Emekli ise emekli olduğu işe göre işaretleyiniz.	¹ ☐ İşveren (emrinde en az 3 veya daha fazla insan çalışıyor)
	² ☐ Yüksek eğitilmiş (emrinde en çok 2 kişi çalıştırıyor veya tek başına)
	³ ☐ Küçük esnaf/zanaatkar (yanında en çok 2 kişi çalıştırıyor veya tek başına)
	⁴ ☐ İş buldukça çalışanlar (düzenli aylık geliri yok)
	⁵ ☐ Yüksek eğitilmiş (ücretli)
	⁶ ☐ Ev Hanımı(çalışmıyor)
	⁷ ☐ Memur /büro çalışanı(beyaz yakalı)
	⁸ ☐ Sanayi işçisi (mavi yakalı)
	⁹ ☐ Niteliksiz işlerde çalışanlar (kamuda veya özel sektörde düzenli aylık geliri var)
	¹⁰ ☐ İşsiz (en az 6 aydır gelir getiren işi yok ama iş arıyor)
14.Eşinizin eğitim durumu nedir?	¹ ☐ Okuryazar değil ² ☐ Okuryazar ancak hiç okula gitmemiş ³ ☐ İlkokul (ilkokul 1. kadem) ⁴ ☐ Ortaokul (ilkokul 2. kademe) ⁵ ☐ Lise ⁶ ☐ Yüksekokul / Üniversite

15.Eşinizin sosyal güvencesi var mı?	1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır
16. eşinizle kaç yıldır birlikte yaşıyorsunuz?	
17. eşinizle birlikte yaşamaya başladığınızda kaç yaşındaydı?	
18.Genel olarak eşinizle ilişkinizi nasıl değerlendirirsiniz?	1 ☐ İyi 2 ☐ Orta 3 ☐ Kötü
19. Eşiniz (EVET İSE) ile aranızda.....neyiniz olur(du)? akrabalık var mı?	1 ☐ Hayır. 2 ☐ Amca Oğlu 3 ☐ Hala Oğlu 4 ☐ Teyze Oğlu 5 ☐ Dayı Oğlu 6 ☐ Diğer
20. Daha önce bir evlilik yaptınız mı?	1 ☐ Evet (.....kere) 2 ☐ Hayır
21.Bebeğiniz doğduktan sonra eşinizle ilişkilerinizde değişme oldu mu?	1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır
22.Evet ise ilişkilerinizde ne yönde değişme oldu?	1 ☐ Olumlu 2 ☐ Olumsuz
GENEL SAĞLIK	
23. Genel olarak sağlığınızı nasıl buluyorsunuz, mükemmel mi, iyi mi, idare eder mi, kötü mü yoksa çok kötü mü?	1 ☐ mükemmel 2 ☐ iyi 3 ☐ idare eder 4 ☐ kötü 5 ☐ çok kötü
24.Herhangi bir kronik hastalığınız var mı?Evet ise belirtiniz	1 ☐ Evet (.....) 2 ☐ Hayır
25.Herhangi bir engeliniz var mı?Evet ise belirtiniz.	1 ☐ Evet (.....) 2 ☐ Hayır
BABA-BEBEK İLE İLGİLİ GENEL ÖZELLİKLER	
26.Bebeğiniz şuan kaç aylık?	

27.Bebeğinizin cinsiyeti nedir?	☐ Kız ☐ Erkek
28.Bu bebeğiniz dışında kaç çocuğa sahiptiriniz? Cinsiyetlerini belirtiniz.	KızErkek
29.Bu bebeğiniz kaçınıcı çocuğunuz?	
30.Bebeğiniz nasıl besleniyor?	☐ Anne sütü ☐ Hazır mama ☐ Anne sütü ve hazır mama ☐ Diğer.....
31. Bebek bakımında eşinize destek oluyormusunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
32.Bebeğiniz ağladığında yada huzursuz olduğunda kim sakinleştirebiliyor?	☐ Ben ☐ Eşim ☐ Diğer.....
33.Bebeğiniz olacağını ilk öğrendiğinizde kendinizi baba olmaya hazır hissediyor muydunuz?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen
34.Bu ifadelerden hangisi sizi tanımlamaktadır	☐ Babalığa hazır değilim; bu yüzden bebekle ilgilenme konusunda eşime destek olamıyorum. ☐ Babalığa hazır değilim ama bebeğin bakımını yapmaya çalışarak eşime destek oluyorum. ☐ Bebegimin bakımını isteyerek yapıyorum ve eşime bu konuda destek oluyorum. ☐ Babalığa her zaman hazırım, ama işlerim nedeniyle eşime çok fazla yardımcı olamıyorum

EK5.BABA-BEBEK BAĞLANMA ÖLÇEĞİ

1. Bebekle ilgilendiğim zamanlar kızgınlık veya öfke hissediyorum; a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman
2. Bebekle ilgilendiğim zamanlar, onun huysuzlaştığını ve beni üzmeye çalıştığını hissediyorum; a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman
3. Son iki hafta içinde bebek ile ilgili duygularımı şöyle tanımlıyorum; a. Hoşlanmama b. Bebeğe karşı güçlü duygularım yok c. Zayıf sevgi d. Orta düzeyde sevgi e. Yoğun sevgi
4. Bebeğimin neye ihtiyacı olduğunu ya da ne istediğini anlayabiliyorum; a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman
5. Bebeğimle olan etkileşim seviyemi göz önüne alırsak şöyle olduğuma inanıyorum; a. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan çok daha fazla ilgiliyim. b. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan biraz daha fazla ilgiliyim. c. Benimle aynı durumdaki çoğu babayla aynı seviyede ilgiliyim. d. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan biraz daha az ilgiliyim. e. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan çok daha az ilgiliyim.
6. Bebeğimle birlikteyken sıkıldığımı hissediyorum; a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Hiçbir zaman
7. Bebeğimle birlikte diğer insanların yanındaiken onunla gurur duyduğumu hissediyorum; a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Hiçbir zaman
8. Bebekle ilgilenmeye ve onun bakımına mümkün olduğu kadar katılmaya çalışıyorum; a. Doğru b. Doğru değil
9. Kendimi(eşim dışında) çevremdeki insanlarla bebek hakkında konuşurken buluyorum; a. Hergün birçok kez b. Hergün birkaç kez c. Günde bir kez d. Nadiren
10. Bebekten ayrılman gerektiği zamanlar kendimi; a. Her zaman üzgün hissederim (ya da ondan ayrılmak her zaman zor gelir) b. Sık sık üzgün hissederim (ya da ondan ayrılmak sık sık zor gelir) c. Hem üzüntü hem de rahatlama duygularını birlikte hissederim. d. Sık sık rahatlamış hissederim (ve ayrılmak sık sık kolay gelir). e. Her zaman rahatlamış hissederim (ve ayrılmak her zaman kolay gelir).
11. Bebekle birlikteyken; a. Her zaman çok doyum alıyorum. b. Sık sık doyum alıyorum. c. Ara sıra doyum alıyorum. d. Çok nadir doyum alıyorum.
12. Bebekle birlikte olmadığım zamanlar, kendimi onu düşünürken buluyorum; a. Her Zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman
13. Bebekle birlikteyken; a. Genellikle onunla geçirdiğim zamanı uzatmaya çalışırım. b. Hiçbiri c. Genellikle onunla geçirdiğim zamanı kısa tutmaya çalışırım.
14. Bebekten bir süre uzak kaldığımda, onunla tekrar birlikte olmak için genellikle şöyle hissederim; a. Bu düşünceden yoğun bir keyif alırım b. Bu düşünceden orta düzeyde keyif alırım c. Bu düşünceden çok az keyif alırım d. Bu düşünce hakkında hiçbir şey hissetmem. e. Bu düşünce hakkında olumsuz hislerim olur.
15. Geçen üç ay süresince, beş dakika ya da daha fazla süreyle kendimi uyuyan bebeği izlerken buluyorum; a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Hiçbir zaman
16. Artık bebek hakkında şöyle düşünüyorum; a. Tam olarak benim bebeğim gibi. b. Biraz benim bebeğim gibi. c. Henüz gerçekten benim bebeğim gibi değil.
17. Bebek nedeniyle vazgeçmek zorunda kaldığımız şeyleri düşününce; a. Ona çok fazla kızdığımı görüyorum b. Ona orta düzeyde kızdığımı görüyorum c. Ona çok az kızdığımı görüyorum d. Ona hiç kızmıyorum
18. Geçen üç ay süresince, kendime zaman ayıramadığımı ve kendi uğraşlarımı sürdüremediğimi hissediyorum; a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Hiçbir zaman
19. Bebeğimle birlikte olduğum zaman genellikle; a. Çok sabırsızım b. Biraz sabırsızım c. Biraz sabırlıyım d. Çok sabırlıyım

EK6.TEZ İNTİHAL RAPORU

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
EBELİK ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Baba-Bebek Bağlanması ve Etkileyen Faktörler;Manisa Örneği

Tezime ilişkin...01.../...07.../2019..... tarihinde yapılan Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinalite raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 16.....'dır

Belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

01.07.2019

Adı Soyadı :Seval KILAN
Öğrenci No :141336021
Anabilim Dalı :Ebelik
Programı :Ebelik Tezli Yüksek Lisans

DANIŞMAN ONAYI
UYGUNDUR.
(Doç.Dr.Saliha ÖZPINAR)

Açıklamalar

1-Tez Çalışması Orijinalite Raporu (TÇOR), TURNITIN İntihal Tespit Programı kullanımı için kişisel hesap alma hakkı bulunan tez danışmanları, Enstitülerde görevlendirilen personeller, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nda görevlendirilen kütüphaneciler tarafından alınır.

2-Sayfa sayısı 400'den az olan tezler için tez savunmasından önce ve başarılı olması durumunda düzeltmelerden sonra olmak üzere 2 kez TÇOR alınır.(400 sayfadan fazla olan tezler 400 ve katları şeklinde bölünerekTurnitin veri tabanına yüklenmesi gerekmektedir. Bu gibi durumlarda benzerlik oranının hesaplanmasına ilişkin detaylı forma, kütüphane web sayfasında bulunan Turnitin kullanım kılavuzlarının altından erişilebilir.)

3-TÇOR, tezin yalnızca Kapak Sayfası, Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan kısmının tek bir dosya olarak intihal tespit programına yüklenmesi ile alınır.

Programa yükleme yapılırken Dosya Başlığı (documenttitle) olarak tez başlığının tamamı, Yazar Adı (author'sfirst name) olarak öğrencinin adı, Yazar Soyadı (author'slast name) olarak öğrencinin soyadı bilgisi yazılır.

4- TURNITIN İntihal tespit programına yüklenen dosyanın süzülmesinde, ilgili programdaki filtreleme seçenekleri aşağıdaki şekilde ayarlanır: - Kaynakça hariç, - Alıntılar hariç, - 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words)

5-İsteğe bağlı ayarlar kısmından; "Ödevleri şuraya gönder?" seçeneği mutlaka DEPO YOK şeklinde işaretlenmesi gerekmektedir;aksi durumda aynı tezin ikinci kez yüklenmesi durumunda benzerlik %100 çıkacaktır ve depodan tezi silmek çok uzun süre gerektirecektir.

6- Raporlama işlemi tamamlandıktan sonra, kaydedilmiş olan ekranın görüntüsünü sağ üst köşesinde yüzdelik sayı olarak belirtilen "benzerlik oranı," raporlamaya tabi tutulmuş olan dosyanın "toplam sayfa sayısı" ve raporlama işleminin yapıldığı "tarih" bilgisi, "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinalite Raporu" formuna işlenir.

7- Benzerlik oranında tüm sorumluluk öğrenciye aittir.

8-Tez savunma sınavı sonrasında başarılı bulunan öğrenci, tez savunma sınavı tarihi sonrasında tezde yapılmış muhtemel değişiklikleri içeren dosya kullanılarak alınmış ikinci bir intihal raporundaki bilgiler kullanılarak hazırlanmış ve tez danışmanı tarafından onaylanarak imzalanmış ikinci bir "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinalite Raporu"nu Enstitüye teslim etmekle yükümlüdür.

9-Turnitin Hakkında Bilgiler: <http://kutuphane.cbu.edu.tr/turnitin.9370.tr.html>

11.ÖZGEÇMİŞ

Adı	SEVAL	Soyadı	KILAN
Doğum	BALIKESİR	Doğum Tarihi	03.06.1987
Uyruğu	T.C.	Tel	0 5438664058
E-mail	sevalunver@hotmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans		
Lisans	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ-EBELİK	2010
Lise	BALIKESİR LİSESİ	2004

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
EBE	YUNUSEMRE İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ	2015-HALEN

Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı	78,8	
(Diğer) Puanı		

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
MİCROSOFT OFFİCE TÜMÜ	İyi

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendiriniz.

